

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198343

UNIVERSAL
LIBRARY

○UP—392—29.4.72—5,000.

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. *K894.8141 / G65N* Accession No.

Author

K 6699

Title *... ..*

This book should be returned on or before the date last marked l

ಬಿಡಿಮುತ್ತು : ೧೫

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಎಂ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ

ಉಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ
ಮೈಸೂರು

ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೫೨

[ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳೂ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರವು.]

ಬೆಲೆ : ರೂ. ೧—೮—೦

ಮುದ್ರಕರು, ಪ್ರಕಾಶಕರು
ಆರ್. ಎನ್. ಹಬ್ಬು
ಉಷಾ ಪ್ರೆಸ್, ಓಲ್ಡ್ ಪೋಸ್ಟ್ ಆಫೀಸ್ ರೋಡ್, ಮೈಸೂರು

ಸಹೃದಯರಿಗೆ

ಇಂದು ನನ್ನ ಈ ಮೂರನೆಯ ಕವನಸಂಕಲನ, ' ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ ' ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಈ ಹೆಸರು ಕೊಡಲು ಎರಡು ಕಾರಣ. ಏನಾದರೂ ಒಂದು ಹೆಸರು ಕೊಡಲೇ ಬೇಕಾದುದರಿಂದ ಸಂಕಲನದ ಮೊದಲನೆಯ ಪದ್ಯದ ಹೆಸರನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟು ಕೈ ತೊಳೆದುಕೊಂಡದ್ದು-ಒಂದು ; ಈವರೆಗೆ ನಾನು ಕವನರಚನೆ ಮಾಡಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಲಾರೆ ಎಂಬುದರ ಸೂಚನೆ ಇನ್ನೊಂದು.

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಘಟ್ಟ ಕಳೆದು ಈಗ ಇನ್ನೊಂದು ಘಟ್ಟ ಮೊದಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಕಾವ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗಬೇಕಾದ ಕಾಲ ಆಗಲೇ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬರುವ ತನಕ ಇದ್ದ ವಾತಾವರಣ ಈಗ ಸಮೂಲ ಪರಿವರ್ತನಗೊಂಡಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಉತ್ಸಾಹ ಉದ್ದೇಗ ಆದರ್ಶಪರವಶತೆಯ ಹಾರಾಟ ಮುಗಿದು ಈಗ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತೆ ನೆಲಕ್ಕೆಳೆದಿದೆ. ಮೋಡವಾಗಿ ಮೇಲೇರಿದ ಮನಸ್ಸು ಮಳೆಯಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಮತ್ತೆ ಹಳ್ಳಕೊಳ್ಳಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ತಳದಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದ ಕೊಳೆ ಕಸರಾಡಿಯೆಲ್ಲ ಈಗ ಮೇಲೆದ್ದು ಬಂದು ಕನ್ನಡಿಯಂಥ ನೀರು ಕಲಕಿದೆ. ಹೊಸ ಆದರ್ಶಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಸ ಕಣಸಿಗಾಗಿ ದೇಶದ ಮನಸ್ಸು ಹಸಿದು ಕಾಯುತ್ತಿದೆ. ಇಂಥ ವಾತಾವರಣ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಇರುವಾಗ, ಜೀವನಾವಲಂಬಿಯಾದ ಕಾವ್ಯವೂ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುವುದು ಸಹಜ. ಗಾಂಧಿ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಇನ್ನೂ ಬರೆದರೆ ಬಹುಶಃ ಅದು ಕಾವ್ಯಾಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ, ಇಲ್ಲವೇ ಸತ್ಪಹೀನ ಕಾವ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ; ಚರ್ವಿತ ಚರ್ವಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಭಾವವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಮಾತು ಭೇತಾಳದಂತೆ ನಮ್ಮ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ, ಸಮಾಜದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಮಾರಕವಾಗುತ್ತದೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದಕಾರಣ ಈಗ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಹೊಸ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಹೊಸ ನಾಲಗೆ, ಹೊಸ ನುಡಿಹಟ್ಟು ರೂಪುಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈಗ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವ ಕವಿಗಳೆಲ್ಲ ಈ ಕುರಿತು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಹೊಸಹೊಸತಾಗಿ

ಬರೆಯುತ್ತಿರುವ ತರುಣ ಕವಿಗಳಂತೂ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸದೆ ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ಕವಿಗಳ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದರಿಂದಲೂ ಅಷ್ಟು ಕವಿತೆ ಬಂದೀತು; ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಜೀವಕೊಡುವ ಸತ್ಯವಾಗಲೀ, ಹೊಸ ಸಮಾಜದ ವಾಣಿಯಾಗುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾಗಲೀ ಬಂಡಿತ ಬರಲಾರದು.

ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ಕವಿಗಳು ಆಧುನಿಕ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಅನೋಘವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅದೇ ರೀತಿ ಅನೋಘವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನವರೂ ಮಾಡಿ ಶೋರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ತಲೆಮಾರಿನಲ್ಲೂ ಕವಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ಹೊಸ ಭಾಷೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಉತ್ತಮ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರ. ಭಾಷೆ ಹೀಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದಾಗಲೇ ಅದು ಭಾವವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಗತಕಾಲದ ಭಾಷೆ ಭಾವವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತದೆ; ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮಂಕಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅರ್ಥಕ್ಕಿಂತ ಶಬ್ದಗಳ ಹಾರಾಟವೇ ಹೆಚ್ಚಿ ಅರ್ಥ ಮರೆಯಾಗುತ್ತದೆ; ಸಂಕೀತ ಮೂಲರೂಪವನ್ನು ಮರಸುತ್ತದೆ; ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿ ತಾನೇ ಮೂಲನಿಗ್ರಹವೆಂದು ನಿಜ್ಯಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ ಕಾರಣವೇ ಹೊಸ ಜೀವನ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ರೀತಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕಾಲ ಈಗ ಸಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ನಿಂತಿದೆ.

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆಂಗ್ಲ ಕವಿಗಳಾದ ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ಥ್, ಶೆಲ್ಲಿ, ಕೀಟ್ಸ್ ಮುಂತಾದ ರೊಮಾಂಟಿಕ್ ಕವಿಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದ ನಮ್ಮ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಆ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ತಾನು ಮಾಡಬಹುದಾದಷ್ಟು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದೆ. ಆ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸತ್ಯ ಈಗ ತೀರಿದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಅವನತಿ ಬಂದಿದೆ. ಅದರ ಜೋಷಗಳೆಲ್ಲ ಈಗ ಎಮ್ಮ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿವೆ. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕಾಲಾರಿ ನಿಂತೇ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ತುಡುಕುತ್ತಿದ್ದುದು ಈಗ ನೆಲ ಬಿಟ್ಟು ಮೇಲೇರಿ ವೇದಾಂತದ ಮಂಜಿನಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಶಬ್ದಗಳು ಅರ್ಥದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾವವೂ ಅನುಭವವೂ ಅತಿ ಸರಳವಾಗಿ ಸತ್ಯದಿಂದ ದೂರದೂರ ಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ಇಂಥ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ವಾಸ್ತವದ ರಕ್ತದಾನ ನಡೆಯಬೇಕು. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ

ಮತ್ತೆ ಮಣ್ಣಿನ ವಾಸನೆ ಹೊಡೆಯಬೇಕು. ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಾವ್ಯ ಬದುಕಲಾರದು ಎಂಬುದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕವಿಗಳು ಅರಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಜವಾದ ಕವಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಎಂದೂ ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ, ಮರೆಯಲಾರ. ಆದರೆ ಕೇವಲ ವಾಸ್ತವವಾದುದು, ಇಂದ್ರಿಯಗಮ್ಯವಾದುದು ಮಾತ್ರವೇ ಕಾವ್ಯದ ವಸ್ತುವಾಗಲಾರದು. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತ ಕಾಣುವ ವಸ್ತುಗಳು ಎಷ್ಟು ನಿಜವೋ ಆ ವಸ್ತುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಭಾವಗಳೂ ಅಷ್ಟೇ ನಿಜ. ಪಾಂಚಭೌತಿಕವಾದದ್ದು ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಅಗತ್ಯವೋ ಅಷ್ಟೇ ನಮ್ಮ ಆದರ್ಶವೂ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಕನಸೂ ಅಗತ್ಯ. ಈ ಎರಡೂ ಸೇರಿ ಆದ ಪಾಕವೇ ಕಾವ್ಯ. ವಿಷಯವಾಗಳ, ಅನುಭವಗಳ ಆದರ್ಶಸ್ವರೂಪದ ಕನಸಿನ ಒಂದಂಶ ಸೇರದೆ ಇದ್ದದ್ದು ಕಾವ್ಯವಾಗಲೀ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಲೀ ಆಗಲಾರದು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆಧುನಿಕ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿಗಳಾದ ಈಲಿಯಟ್ ಆಡೆನ್ ಮುಂತಾದವರಿಂದ ನಾವು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆಯಬೇಕಾದ್ದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಹೊಸ ಕವಿತೆ ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯದಂತೆಯೇ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲಾರದು. ಆ ಕವಿಗಳ ಅಂಧಾನುಕರಣೆಯಿಂದ ಹೊಸತನ ಬಂದೀತು, ಆದರೆ ಅದು ಕಾವ್ಯವಾಗಲಾರದು. ನಮ್ಮ ಹೊಸ ಕಾವ್ಯ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಹೊಸ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ಜನಜೀವನಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ಹೊಸ ಭಾಷೆಯ ಪರಿಪಾಕದ ಪರಿಮಿತಿಗೂ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಎಂದೂ ಮರೆಯತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ.

ಎಂದರೆ ನನ್ನ ಈ ಕವನಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಹೊಸ ಕವಿತೆಗಳೇ ತುಂಬಿವೆ ಎಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವು ಹಳೆಯ ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲೇ ಬರೆದಂಥವು. ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಎಂದರೆ ೧೯೩೨-೪೦ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಬರೆದ ಪದ್ಯಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬರೆದ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ 'ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ', 'ಭರವಸೆ', 'ಗಾಂಧಿ', 'ಓ ನನ್ನ ಜನನೇ', 'ವಿಫಲ', 'ಹೊಸ ಗಾಳಿ', 'ಇಂದು ನಮ್ಮ ನಾಡು'—ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗದ ಕೆಲವು ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳಾದರೂ ಸಹೃದಯರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಬಹುದು. ನಾನು ಈವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ನನ್ನ ನನ್ನ ಹಾಗೆ ಯೋಚಿಸುವ ಕವಿ

ಮಿತ್ರರೂ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬರೆಯಬಹುದಾದ ಕವನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟುದು. ಈ ಸಂಕಲನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ—‘ಜೀವಸಖಿ’ ಎಂಬ ಕವನದಿಂದ ‘ಪರಿತಾಪ’ ಎಂಬ ಕವನದವರೆಗೆ—ಇರುವ ಪ್ರಣಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವನ್ನು ಬರೆದದ್ದು ೧೯೩೮-೪೨ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬುದನ್ನು ರಸಿಕರು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾದ ಅಪ್ರಬುದ್ಧ ಭಾವಾತಿರೇಕವನ್ನು ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿವೇಚಿಸಬೇಕು.

ಈ ಕವನಸಂಕಲನ ಇಂದಿಗೆ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಅಚ್ಚಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಇದರ ಪ್ರಕಟನೆ ಇಷ್ಟು ಹಿಂದೆ ಬೀಳುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಾಶಕರಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕವಿಕಾವ್ಯಸಕ್ಷಪಾತವೇ ಕಾರಣ. ಈ ಸಂಕಲನದ ಪ್ರಕಟನೆಯ ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲೇ ಇದನ್ನು ಇಷ್ಟು ಸುಂದರವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ರಾ. ನಾ. ಹೆಚ್ಚು ಅವರು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮಗಿರುವ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನೂ, ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ನನ್ನ ಕಾವ್ಯಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ನಿಂತ ಎಲ್ಲ ಗೆಳೆಯರನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯುತ್ತೇನೆ. ಹೀಗೆಂದು ಈ ಕವನ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಕಾವ್ಯಪ್ರಿಯರ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

೫೭೮, ಕೃಷ್ಣ ರಾಜವನಂ

ಮೈಸೂರು

೧೮—೨—೧೯೫೨

ಎಂ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ

ಪ ರಿ ವಿ ಡಿ

| | | | | |
|-----|---------------------------|------|------|----|
| ೧. | ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ | | | ೧ |
| ೨. | ಅಲ್ಲಾಗಲಿ | | | ೩ |
| ೩. | ಭರವಸೆ | | | ೫ |
| ೪. | ಗಾಂಧಿ | | | ೭ |
| ೫. | ಕನಸು | | | ೧೬ |
| ೬. | ಫಣಿ | | | ೧೮ |
| ೭. | ಎರಡು ಬಾಯಿಯು ತಿನ್ನ | | | ೧೯ |
| ೮. | ಬಳಲಿಕೆ | | | ೨೦ |
| ೯. | ಕೆಂದಾವರೆ | | | ೨೧ |
| ೧೦. | ಆಗು ನೀನು | | | ೨೨ |
| ೧೧. | ಭೂಮಿತಾಯಿ | | | ೨೩ |
| ೧೨. | ತುಂಬುದಿಂಗಳ ಬಿಂಬವೇಳುತ್ತಿದೆ | | | ೨೭ |
| ೧೩. | ಜೀವಸಖಿ | | | ೨೮ |
| ೧೪. | ನಗು ನನ್ನ ನಲ್ಲಿ | | | ೨೯ |
| ೧೫. | ಮುಗುದೆ ಇವಳು | | | ೩೧ |
| ೧೬. | ನನ್ನವಳಿ ಹೆಣ್ಣು | | | ೩೩ |
| ೧೭. | ನನ್ನ ಮೋವದ ಮೂರ್ತಿ | | | ೩೪ |
| ೧೮. | ಒಡೆದು ಬಿದ್ದ ಕೊಳಲು | | | ೩೬ |
| ೧೯. | ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳು | | | ೩೮ |
| ೨೦. | ಹೆಣ್ಣು : ೧ | | | ೩೯ |
| ೨೧. | ಹೆಣ್ಣು : ೨ | | | ೪೦ |
| ೨೨. | ಒಲವು | | | ೪೨ |
| ೨೩. | ಎಂಥ ಕಣ್ಣು ! | | | ೪೩ |
| ೨೪. | ತರಳೆ | | | ೪೪ |
| ೨೫. | ನಿಜನ ನುಡಿ ! | | | ೪೫ |
| ೨೬. | ತಂಗಿ | | | ೪೭ |
| ೨೭. | ಮಾನವ ಹೃದಯವು | | | ೪೮ |
| ೨೮. | ನನ್ನ ನಿನ್ನ ತೋಕ | | | ೪೯ |

| | | | | |
|-----|-------------------|------|------|-----|
| ೨೯. | ಒಂದು ಕಾಗದ | | | ೫೨ |
| ೩೦. | ನನ್ನ ಸಿನ್ನ ನಡುವೆ | | | ೫೩ |
| ೩೧. | ಏತಕೆ ? | | | ೫೮ |
| ೩೨. | ಪರಿತಾಪ | | | ೫೯ |
| ೩೩. | ಓ ನನ್ನ ಜನನೇ ! | | | ೬೨ |
| ೩೪. | ವಿಫಲ | | | ೬೬ |
| ೩೫. | ರಾಜ್ಯ ಬಂದರೇನು ? | | | ೭೦ |
| ೩೬. | ಪುಷ್ಪಕವಿಯ ಸರಾಕು | | | ೭೪ |
| ೩೭. | ಇಂಡಿಯನ್ ರಿಪಬ್ಲಿಕ್ | | | ೭೯ |
| ೩೮. | ಹಗೆಯು ಹಾಲಾಹಲವು ! | | | ೮೪ |
| ೩೯. | ನನ್ನ ಅವತಾರ | | | ೮೫ |
| ೪೦. | ನಾಗರಿಕತೆ | | | ೮೮ |
| ೪೧. | ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಹಾಡು | | | ೯೨ |
| ೪೨. | ನಾನಲ್ಲ ಬೇರೆ | | | ೯೫ |
| ೪೩. | ಹೊಸ ಗಾಳಿ | | | ೯೬ |
| ೪೪. | ಮದಗಜ | | | ೯೮ |
| ೪೫. | ಇಂದು ನಮ್ಮ ನಾಡು—೧ | | | ೧೦೦ |
| ೪೬. | ಇಂದು ನಮ್ಮ ನಾಡು—೨ | | | ೧೦೨ |
| ೪೭. | ಇಂದು ನಮ್ಮ ನಾಡು—೩ | | | ೧೦೪ |

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

೧

{ ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿಕಡೆಗೆ
ತಿರುಗಿಸಬೇಡ,—
ಕಣ್ಣು—
ಹೊರಳಿಸಬೇಡ. >

ಮುಚ್ಚಿ ಗಿಳಿದ ಸಾಲುಸಾಲು ಅಮೃತಶಿಲೆಯ ಗೋರಿ,
ಕತ್ತಲೆದೆಯ ಚೂರಿ ;

ಮನದ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ನಕ್ಕ ಮಲ್ಲಿಗೆಬನ ತೋಟ,
ಮರೆದು, ಮಸಣವಾಟ.

ಹಲಸು ಮಾವು ಆಲಬೇಲ ಸೆರಗನೆತ್ತಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ,
ಸುಯ್ಯುವೆಲರು ತಣ್ಣಗೆ ;

ಕಮಲದೆದೆಯ ಅಳಿ ಪರಾಗ ರಾಗ ಕಾಲಕೂಟ,
ವಿರಹ ಚಿತ್ರಕೂಟ ;

ಹಸುಳಿಚಂದ್ರ, ಮೇಘತಂದ್ರ, ನಿಶಾನಾಗಬಂಧ,
ಉಸಿರು ಮಂದ, ಮಂದ.

ಕಂಬನಿಗಳ ಕಾರಿ ಖಾರಿ ತಳಮಳಿಸಲು ಸುತ್ತಲೂ
ತೆಂಗು ತಲೆಯನೆತ್ತಳು ;

ಇಳಿದ ಕಡಲು, ಕೊರೆದ ಮಳಲು ; ಉಡಿದಹಾಯಿ ಹರಕಲು,
ಒಡೆದು ಹಡಗು ಬೋರಲು.

ಅಹಾ, ಕೊಳದಿ ಬಾಲರವಿಯ ಅಂಬೆಗಾಲ ಲೀಲೆ,
ಅಲೆಯ ವಲಿಯ ಮೇಲೆ ;

ಹಿನ್ನೆಣ್ಣೆ ಟದ ದಿಣ್ಣೆ ತಲೆಯ ಚಿಮ್ಮಿ ಹಾರು ಮುಂದೆ,
ನೋಡಬೇಡ ಹಿಂದೆ !

೧

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

೨

ಮುಂದೆ ನೋಡು ದಾರಿ ಸಾವಿರಾರು ಮೈಲಿ ದೂರ,
ಸಾಲುಸಾಲು ಡೇರ ;
ಮರಳು ಕಾಡು, ತಲೆಯ ಓಡು, ಎಲುಬುಗೂಡು ಮೆಟ್ಟಿಲು,
ಜೀವ ಸಟ್ಟ ತೊಟ್ಟಿಲು.
ಹೆಜ್ಜೆಗೊಂದು ಬಿಸಿಲುಗುದುರೆ ಬೆನ್ನನೆರಿ ತೂಗಿ,
ಮುಂದೆ ದಾರಿ ಸಾಗಿ ;
ಕರೆಯುತಿದೆ ಅಲ್ಲಿ ದೂರ, ಬೆಳುದಿಂಗಳ ತಾರಿ, (ನಕ್ಷತ್ರ)
ಕನಸುಹಾಯಿ ಹಾರಿ ;
ಬೆಳ್ಳಿಯಿರುಳು, ಮಂಜುಮಜಲು, ತಾರೆಮಹಲು ದಾಟಿ,
ದಿಗ್ಧಿಗಂತ ಮಿಾಟಿ.
ಗುಳ್ಳೆಗುಳ್ಳೆದನಿಯ ಮೇಲೆ ಮಳೆಯ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಗಿ,
ಹೇಗೋ ಮುಂದೆ ತೂಗಿ ;
ಆ ಅಪಾರ ನೀಲಲೋಲ ನೀಚಿಜಾಲ ನೂಕಿ,
ಆಚೆ ಕಾಲು ತಾಕಿ ;
ಪಾರಿಜಾತ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಪಾರಿವಾಳ ಮೂರು,
ಗೋಪುರತುದಿಗೇರು :
ಶುನಶ್ವಪಾಕ, ದ್ವಿಜಬಲಾಕ, ಗಜಗೋಬಕ—ಸರಿಗಮ,
ಹಳ್ಳ ತಿಟ್ಟು ಸರಿಸಮ.
ಗೋಳಗಾಜು ಝಗ್ಗನೊಡೆದು ನಗ್ನದೀಪ ಸಂಭ್ರಮ,
ಕೃಷ್ಣ ಬುದ್ಧ ಅಲ್ಲಮ. ೧
ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿಕಡೆಗೆ
ತಿರುಗಿಸಬೇಡ,
ಕಣ್ಣು
ಹೊರಳಿಸಬೇಡ.

೨

ಅಲ್ಲಾಗಲಿ

ಅಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲಾಗಲಿ

ಸಲ್ಲದೆನ್ನ ಬೇಡ—

ಒಳ್ಳಿತು—

ಎಲ್ಲೂ ಒಂದೆ ನೋಡ.

ಸೆಣಸು ನಿಲಿಸು ಒಳ್ಳನಸು ಪತಾಕೆ ;

ಬೀಳದಂತೆ ಜೋಕೆ !

ಕಲ್ಲಾಗಲಿ, ಬರುಮುಳ್ಳಾಗಲಿ, ಮಧು

ಚೆಲ್ಲುವ ಅಲರೇ ಆಗಿರಲಿ ;

ಎಲ್ಲಕು ಸರ್ವಂಸಹೆಯ ಸೋಗಿಲೇ,

ಸದಾ ಆದ್ರೆ ಆಕಾಶದ ಕಾವಲೆ,

ತಟ್ಟಿದರೇ ತೆರಿವೆದೆಮೆದು ಬಾಗಲೆ,

ನೂಕು ನುಗ್ಗು ಒಳಗೆ,

ಸಾರಲು,

ಹೆದರಬೇಡ ಬಳಿಗೆ :

ಒಳಮನ ದೇವರ ಮನೆಮಣಿಯಲ್ಲಿ

ಇದೆ ಇಂದಿಗು ಆ ದೀಪದ ಮಲ್ಲಿ ;

ಎಣ್ಣೆ ತೀರಿ ಕರಟಿದರೂ ಬತ್ತಿ,

ಒತ್ತಿ ತುಳಿದರೂ ತಮಸ್ಸು ಮುತ್ತಿ,

ಹೂಡಿದೆ ಕತ್ತಲ ಕೂಡೆ ರಣ,

ಈ ಚಿತ್ಕಣಘನ ಚಿರಂತನ.

ನೋಡಿ ಬೀಗು ; ಸಂದೇಹ ನೀಗು ; ಸಾ-

ಷ್ಟಾಂಗ ಬಾಗು ಅದಕೆ ;

ನಡೆದು ಬಂದ ವಾರಿ

ಒಲವಿನ ಹನಿಮಣಿ ಕೊಡು ಕೈಗಾಣಿಕೆ ;
ಎರೆಯೊ ನಿನ್ನ ಎದೆಯೊರತೆ,—
ಬೆಳಕಿಗೆ—
ಬಾರದಂತೆ ಕೊರತೆ !

ಅಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲಾಗಲಿ /
ಸಲ್ಲವಂಥದಯ್ಯ,—
ಒಳ್ಳಿತು—
✓ಸದಾ ನನ್ಯದಿವ್ಯ.
ಸೆಣಸು ನಿಲ್ಲಿಸೊಳ್ಳನಸು ಪತಾಕೆ—
ಬೀಳದಂತೆ ಜೋಕೆ.

ಭರವಸೆ

ಬೆಳೆಯಲು ಶುಭ ಬೇಕಯ್ಯ ಯುಗಯುಗ,
ಕಾದು ಕುಳ್ಳಿರೋ ತಾಳದೆ ಉಬ್ಬಿಗ.

ಒಳಬಾನಿನ ಕಂಬನಿ ಹನಿಯಲಿ ಜಿನು
ಜಿನುಗಲಿ ಧರೆಗೆ ನಿರಂತರ ;
ಮಿಂಚೂ ಮಿಂಚಲಿ, ಗುಡುಗೂ ಗುಡುಗಲಿ,
ಉಡುಗದಿರಲಿ ಗೆರೆ ತುಂತುರ.

ಬಚ್ಚಲ ಬಳಿಯೇ ಬಳ್ಳಿಮಲ್ಲಿಗೆ,
ಚರಂಡಿ ಬಳಿಯೇ ಚಂಪಕ ;
ಕೊಳೆವ ತಿರುಳ ತಳಕಿರಲಿ ಬೀಜ ಚಿರ—
ಸುಪ್ತ ಸುರಭಿಸಂಗೋಪಕ.

ಒಡಕು ಮಡಕೆದನಿ ಕೆಳಗೆ ಪಿಟೀಲು,
ಕಾಗೆ ಗೂಗೆ ಬಳಿಯೇ ಪಿಕ ;
ಬಧಿರ ಗಲಭೆಗಳ ದಡದಿ ವೇಣುರವ,
ಶಿವೋಗ್ರಪದ ಪರಿಪೋಷಕ.

ಇರುಳ ಬೀದಿಗಳ ಸಂದಿಗೊಂದಿಯಲಿ
ಅಗೋ ಹಣತೆ, ಇಗೊ ದೀವಟಿಗೆ ;
ಬರುವ ಬೆಳಕು ಗೋಪುರದೊಡ್ಡೋಲಗ
ಭವನಕೆ ಬಿಡಿಬಿಡಿ ಪಾವಟಿಗೆ.

ಮುಕ್ಕಿಮೊರೆವ ತೆರೆರಕ್ತರೌದ್ರದಲಿ
ಅಗೋ ಚುಕ್ಕೆ ಚುಕ್ಕಾಣಿ ದಯೆ ;

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಬಿಟ್ಟ ಹಾಯಿಚಲ ಅನುಕೂಲಾನಿಲ
ಆಚೆ ಸುಧೆಯುಗುವ ಕಿನಾರೆಗೆ.

ಇರಲಿ ಇರಲಿ ಶುಭದೆಲ್ಲ ಸಂತತಿ ;
ರೆಕ್ಕೆ ಹೊರೆಯದೀ ಎಲ್ಲ ಮರಿ.
ನೀಲದಾಳದೊಲವಿಬ್ಬನಿ ಇಳಿದರೆ
ನೊಳೆಯದೆ ಒಂದೊಂದೇ ಗರಿ ?

ನೊಳೆಯೆ ಬೆಳೆಯೆ ಶುಭ ಬೇಕು ಯುಗಯುಗ,
ಕಾದು ಕುಳ್ಳಿರೋ ತಾಳದೆ ಉಬ್ಬೆಗ ! —

ಗಾಂಧಿ

೧

ಗಾಂಧಿ, ಗಾಂಧಿ, ಗಾಂಧಿ!

ಈ ಬಚ್ಚಲ ಕಗ್ಗವಿಯಲಿ
ತಮದ ಸಂತೆ ಗದ್ದಲದಲಿ ✓
ಬಂತೆಲ್ಲಿಂದೆಂತು ಹೇಳು
ಈ ಅಮೂಲ್ಯ ಮಾಲು-
ನಾಲಗೆಗುಡಿ ಚೆಂಬೆಳಕುಲಿ
ಕುಡಿದೀಪದ ಸಾಲು ?

ಬಾನ ಕರುಳು ಕರಗಿತೋ,
ಮುಗಿಲ ಕಣ್ಣು ಹನಿಯಿತೋ,
ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಂದು ಬಿಂದು
ಬೆಳಕು ಬಂದು ಕುಣಿಯಿತೋ!

ಇಲ್ಲ? ನೋಡು ಸುತ್ತಲೂ :
ಒಳಗೆ ಕಾಳ ಕತ್ತಲು.
ಅನಳೆ ಬೆಳಕ ಹೆತ್ತಳೋ,
ನಾಲಗೆಗದನಿತ್ತಳೋ,
ಹೆತ್ತು ಅದನು ತುತ್ತಲು
ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತಳೋ !

ಬಚ್ಚಲಲ್ಲಿ ಬೆಳೆನ ಕೊಳೆ
ಬಗೆವುದೇನೊ ಇಂತು :
ಈ ಹೊಸನರುಗಂಪು, ಸೊಂಪು,
ಈ ಸದಂಪು, ಈ ತಂಪು

ನಡೆದು ಬಂದ ವಾರಿ

ದೂರದ ದಿವಮಂದಾರದ ಗಂಧದ ಗಣಿಯಿಂದ
ಬಂತು. ಬಂತೆ ? ಬಂದಿತ್ತೆ ?
ಕೊಳೆ ಕಂಪನು ಬಯಸಿತ್ತೇ ?
ಓವೋ, ಬರಿ ಕನಸು ಮತ್ತೆ !
ಬಚ್ಚಲಲ್ಲಿ ಕೊಚ್ಚೆಯು,
ರೊಚ್ಚೆಯೋ ರೊಚ್ಚೆಯು !

೨

ಕಾಡನಲೆವ ನರಸಶುಮನ
ಮಿಡುಕಿತೊಮ್ಮೆ, ಹುಡುಕಿತು :
ಹೃದಯತಳದ ಗೂಢನಿಧಿಯ
ನೆನಪು ಮನಕೆ ದುಡುಕಿತು.
ರಕ್ತ ಬಸಿವ ಹಸಿಮಾಂಸವ
ನೆಕ್ಕುತ್ತಿರುವ ನಾಲಗೆ,
ತೊಗಲುಚೀಲದಾವೇಶಕೆ
ಒತ್ತುತಿರುವ ಒಳಬಗೆ ;
ತೊಡೆಯೆದೆಗಳ ರೋಮಾಂಚಕೆ
ಬೀದಿವರಿವ ಬೆಳ್ಳಗೆ ;
ಇಂದು ಏಕೆ ಭಣ ಭಣ ?
ಏಕೆ, ಏನು ಕಾರಣ ?

ಬೇಸರೋ ಬೇಸರು ;
ಒಳಗೆ ಯಾಕೊ ಆಸರು.
ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿನ ಮರಿ
ತಿವಿವುದಹಾ ಗರಿ ಕೆದರಿ,
ಬೀಳುತ್ತಿದೆ ಜೇನ ಸರಿ :

೩

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಒಲವು, ಒಲವು, ಒಲವು !
ಎಂಥ ಸೆಳವು, ಏನು ನೋವು !

ಬಾಸ ತುಟಿಯು ಬುವಿಯ ತುಟಿಯ
ಮಾಟಿ ಹೋಯಿತೋ,
ಕನಸಿನೀಟಿ ಮನವ ನಾಟಿ
ದಾಟಿ ಹೋಯಿತೋ ;
ಒಳದ ತಳದ ಮುದ್ರೆಯೊಡೆದು
ಚಿಲುಮೆ ಚಿಮ್ಮಿತೋ,
ಹೃದಯ ತಾನೆ ಕಡೆದ ಬೇನೆ
ಬೆಣ್ಣೆ ತೇಲಿತೋ—

ಒಳ ಹೊರಗೂ ದಿಗಿಲು, ಬೆರಗು ;
ಕಲ್ಲಿನಂಥ ಮನ ಮುಗುಳು ;
ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಈ ವರೆಗೂ
ಇದು ಏನಹ ಯಾವ ಪಿಡುಗು :
ಭೋಂಕನೆದೆಯ ಅವುಂಕುತಿರುವ
ಯಾವ ತಟಿತಸ್ಸಂದವು,
ಇದೆಂಥ ದಿಗ್ಭಂಧವು !

ಬೇರೆತನದ ಗೋರಿಯೋ,
ಇದೇನೆ ಬಾಳ ದಾರಿಯೋ,
ಮರದೊಳೆಲ್ಲೊ ಅರಗಿದಂಥ ಅಗ್ನಿ ಸಾರವೋ,
ಮೊಗ್ಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದಂಥ ಗಂಧಭಾರವೋ !

ತಡೆಯಲಾರೆ—ಸಾಕು ಬಿಡು ;
ಓ ಕತ್ತಲೆ, ತೊಡೆಯ ಕೊಡು ;
ಕಟ್ಟೊಲುಮೆಯ ತೊಟ್ಟೆಲಲ್ಲಿ
ಕಟ್ಟಾಡಿಸಿ ತೂಗು ;

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ತೊಡೆದು ಬಿಡು ; ತೊಡೆದು ಬಿಡು
ಮಿಂಚಿನ ನೆನಪ ;
ಹೀರಿ ಬಿಡು, ಹೀರಿ ಬಿಡು
ಒಲವಿನ ಅನುಪ !

Jಹಾದರಕೇ ಹುಟ್ಟಿದಂಥ ನುಗುವದು,
ಏನು ವಿಕಟ, ಎಂಥ ವಿಕೃತ ನಗುವದು ;
ನಮ್ಮ ನಲವನುಣಲು ಬಂದ ಹಗೆಯದು !
ಹೂಳು, ಹೂಳು, ಹೂಳು !
ಬಚ್ಚಲಾಳದಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯ ತೋಡು,
ಅಲ್ಲಿ ಹುಗಿದು ಬಿಡು,
ಮೇಲೆ ನಾನುತನದ ಮುದ್ರೆ
ಭದ್ರವಾಗಿ ಒತ್ತಿಬಿಡು ;
ನಲವಿಗೊಂದೆ ಮೈ ಕೊಡು :

ಬಳಿಯ ಹೆಣ್ಣು ಮೊಲೆ ತುಟಿ ಮೈ
ದಿಂಡು ತೊಡೆಯು—ಸೈ, ಸೈ, ಸೈ !
ಘೈ, ಘೈ, ಘೈ—ತಕ ಘೈ ಘೈ....
ನಡೆಯಲಿನ್ನು ನಾಟ್ಯ ಕಾಳಕತ್ತಲಲ್ಲೇ,
ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆನಡುವಣ ಕಿರುಕೋಣೆಯಲ್ಲೇ.

ಕೊಲ್ಲುವಾಟಿ (ಬಂದಳಿಕೆ !)—
ಅದೇ ಬೆಳೆಯು, ಅದೆ ಗಳಿಕೆ !
ಕೊಂಚನಯ, ಕೊಂಚ ನುಣುಪು,
ಏನೊ ಭಯ, ಕೊಂಚ ದಯ,
ಕಾಡ ಪಶುವ ಬಿಸವಂದ,
ನಾಡಿನೊಡೆಯ ನರ ಬಂದ !

೩

ಕೊಲ್ಲುವಾಟ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ
ಬಾಳಿನ ನೊರೆ ರಾಸಲೀಲೆ :
ಚೆಲುವೊಲವೋ, ನಲವೊ ತಿಳಿವೊ
ನಯಜೇಡದ ಭಯಜಾಲವೊ
ಕವಿಖುಷಿಗಳ ರಸವು ಜಸವು
ದಿನದಿನಕೂ ಹೊಸವು ಹೊಸವು.
ಕೊಲೆಬಿದ್ದಿಗೆ ಬಾಯ್ಕಟ್ಟಲು
ನಡುವೆ ಬೇಕು ನಂಜಿಕೊಳಲು
ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಲೀಲೆಯು ;
ನೆತ್ತರ ಕಡಲಲ್ಲು ಬೇಕು
ಜೀವರಸದ ಗಣಿಗಳು,
ಕೊರಳ ರುಂಡನಾಲೆಯಲ್ಲು
ಕಂಬನಿಗಳ ಮಣಿಗಳು.

ನೆಲವು ಬೆಂಕಿ ನೀರು ಗಾಳಿ
ಮನೆಯ ತೊತ್ತುಗೆಲಸಕೆ ;
ಗಂಧವನ್ನು ಬಳಿದಾಯ್ತು
ಒಳಗಿನೆಲ್ಲ ಹೊಲಸಿಗೆ—
ಇದೇ ದಿವ್ಯ ಜೀವನ,
ಆತ್ಮರಸದ ದೋಹನ !

ನರಿಯು, ನಾಯಿ, ಹುಲಿ, ತೋಳ
ಕೆಲವು ಹೊತ್ತು ಆಸತ್ತು
ಬಯಲ ಬಿಟ್ಟು ಮುಸುಕ ತೊಟ್ಟು
ಗವಿಯೊಳನಿತುಕೊಂಡುವು ;

ಸಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಹಸುವು, ಹುಲ್ಲೆ, ಚಿಗರೆ, ಕಡವೆ,
ಕಲಕೋಕಿಲ, ಗೊರವಂಕ,
ಗಿಳಿ ಅಳಿಗಳು ನಿಶ್ಯಂಕ
ನಂದನದಲಿ ಒಂದೆ ನಿಮಿಷ
ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲ ತಳ್ಳಂಕ
ಆಸುವಂತೆ ಕಂಡುವು—

ಆರಿದಂತೆ ತೋರುವಂಥ ಅಗ್ನಿ ಗಿರಿಯ ಮುಖದಲಿ,
ಬೆಳಕೆ ಸಟ್ಟವೇರಿತೇನೊ ಎನ್ನುವಂಥ ಸುಖದಲಿ !

ಮರುನಿಮಿಷವೆ ಬಂತು, ಪಾಪ ! —

ಭೂಕಂಪದ ಅಪಲಾಪ,

ಅಗ್ನಿ ಮುಖಿಯ ವಿಪ್ರಲಾಪ ;

ಕತ್ತಲೆಂಬ ಪ್ರಳಯಕಾಲವಾರಿನಿಧಿಯ ನಾಲಗೆ
ಕಿತ್ತು ಬಿಸುಟಿತಲ್ಲ, ನೋಡು, ಬೆಳಕಿನೆಲ್ಲ ಪೀಳಿಗೆ.

ಒಂದೊ ಎರಡೊ ಮರಿಗಳು

ತಪ್ಪಿ ಜಾರಿ ಜಗುಳಲು

ನೋನುತಿರುವ ನೋಹನೆಂಬ ಗಾಂಧಿಯೆಂಬ ದುರ್ಗಕೆ,

ಅಲ್ಲಿ ತಪೋಮಾರ್ಗಕೆ—

ನಡೆಯಲಿನ್ನು ನಾಟ್ಯ ಕಾಳಕತ್ತಲಲ್ಲೇ,

ನಾಲ್ಕುಗೋಡೆ ನಡುವಣ ಕಿರುಕೋಣೆಯಲ್ಲೇ !

೪

ಗಾಂಧಿ, ಗಾಂಧಿ, ಗಾಂಧಿ !

ಮರೆವುದೆಂತು ಹೇಳು, ಒಳಗೆ

ಹೊತ ಮಗುವನು ;

ತೊಡೆವುದೆಂತು ಆ ಅಪೂರ್ವ
ನೋವು ನಗುವನು ?

ಅತ್ತಲಿತ್ತಲೆತ್ತಲೂ

ಮಿಂಚು ಗೊಂಚಲೆರಚಲು ;
ಕೃತಿಕೃತಿತಳಪಾಯ ಬಾಯ
ತೆರೆಯೆ ಮಿಂಚು ಹೊಂಚಲು ;

ಈ ಮಿಂಚಿಗೆ ಬೇರೆ ಏನು ಕೆಲಸ ಬೇಡವೆ ?
ಎದೆಯೆಂಚಿಗೆ ಉರಿಯನೆರಚಿ ನೋಡುವಾಟವೇ ?

ಕತ್ತಲನ್ನು ಕೆಣಕಲೇಕೆ ?
ಇಲ್ಲದ ಭಯ ತಿಣುಕಲೇಕೆ ?
ಅದರ ಪಾಡ ನೋಡೆವೆ ?

ಪರದೇಶಿಯ ಹಾಗೆ ಬಂದು ತೊಳಲುತಿರುವ ಪಾತಕಿ,
ನಮ್ಮ ಸೊಗವ ಕೊಲ್ಲ ಬಗೆವ ಕಳ್ಳನಗೆಯ ಘಾತಕಿ !
ಕತ್ತಲ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಲ್ಲವೆ ಅದರ ಹುಟ್ಟು—ಸಾವು ?
ಅದನು ಬಿಟ್ಟಿರಿದಕೆಲ್ಲಿದೆ ಇಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಠಾವು ?

ಏಳುಸುತ್ತು ಕೋಟಿಯೊಳಗೆ
ಒಳಗೆ ರಂಗಮಹಲಿನೊಳಗೆ
ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧ !
ನೀರಿಳಿಯದೆ ಬಾಯಿಂದ ?
ಆನಂದ, ಆನಂದ !

ಅದು ಅಹ ಕತ್ತಲ ಕಂದ :
ಎದೆಗವಚಿಕೊ, ಮುತ್ತು ಕೊಡು,
ನಿನ್ನ ನದಕೆ ತೆತ್ತು ಬಿಡು ;
ಕೊಲ್ಲು, ಕೊಲ್ಲು—ಹಗೆ ಬಂದ !
ಗಾಂಧಿ—ಗಾಂಧಿ ಅದೊ ನಿಂದ !

೫

ಮರುಧರೆ, ಕುದಿಕುದಿನ ಮರಳು ;
ತಿವಿಯುತಲಿದೆ ಬಿಸಿಲ ಸರಳು—
‘ ಓಯಸಿಸ್ಸೋ, ಓಯಸಿಸ್ಸು !
(ಅಹಾ ಸರಸ್ಸು, ರಸಸದಸ್ಸು !)

ಅಲ್ಲೆ, ಅಲ್ಲೆ—ಓ ಅಲ್ಲೆ—
ಆ ದಿಗಂತದತಿ ಸಮಾಪ
ಹೊಸ ನೀರಿನ ರಸಾಲಾಪ ;
ನಡೆ, ನಡೆ, ನಡೆ ಅಣ್ಣ
ನಂಬು ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣ.

ಎಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲಿ ?
ಎಲೆ ಮರುಳೆ, ಮರಳೆ ಮರಳು !
ಹತ್ತಿರಲ್ಲಿ, ದೂರದಲ್ಲಿ
ಆ ದಿಗಂತರೇಖೆಯಲ್ಲಿ
ಸುತ್ತಲೂ ಅಪಾರದಲ್ಲಿ
ಎಲ್ಲಿದೆ ಆ ಓಯಸಿಸ್ಸು,
ಆ ಬಾಳ್ವೆಲ, ಆ ಸರಸ್ಸು ?

ಕಂಡು ಕೂಡ ಕಾಣದಂತೆ
ಕರಗಿತ್ತಲ್ಲ, ಅರಗಿತು ;
ಮನಕೆ ತಂಪು ತಟ್ಟೆ ಕೂಡ
ಮುಟ್ಟಿದೆ ಮೈಗರೆಯಿತು :

ಆ ಅನಂತಮನದ ಗೊರಸು
ಗೀರಿದಂತೆ ತೋರಿತ್ತಲ್ಲ,
ದೇವನದಿಯ ನಲೈನೆಳಲು
ನಾಟಿದಂತೆ ತೋರಿತ್ತಲ್ಲ,

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಮಂದಾರದ ಗಂಧಗೀತ
ಸ್ವಂದಿಸಿದೊಲು ತೋರಿತಲ್ಲ,
ಆಲದೆಲೆಯ ಜೀವಶಿಶುವೆ
ತೇಂಕಿದಂತೆ ತೋರಿತಲ್ಲ!

ಎಲಾ ಇದೇನು, ಎಂಥ ಕನಸು!
ಕನಸೋ, ನನಸೋ? ಎಂಥ ಮರಸು!
ಅಯ್ಯೋ, ಅಯ್ಯೋ; ಎಲ್ಲರಸಲಿ—
ಯಾವ ಮರಳ ಭಾರದಲ್ಲಿ?
ಯಾವ ದಿಗ್ಧ್ವರದಲ್ಲಿ?
ಯಾವ ರವಿವಿಹಾರದಲ್ಲಿ?
ಯಾವ ಶರಧಿತಿರದಲ್ಲಿ?
ಸೋತೆನಯ್ಯ, ಸೋತೆನು!

ಓ, ಓ, ಓ ಮರುಭೂಮಿಯೆ,
ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಭೂದೇವಿಯೆ,
ನೀನೆ ಶರಣು, ಶರಣು;
ಶುಷ್ಕ ಶೂನ್ಯ ಶರಣು!
ಇಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ
ನಾನು ಸತತ ಬಂದಿ;
ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕನವರಿಸುವೆ:
' ಗಾಂಧಿ, ಗಾಂಧಿ, ಗಾಂಧಿ! '

ಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಶಯ,
ಭಾರತದ ಮೇಲೆ

ಕನಸು

ನಿಲ್ಲದು, ನಿಲ್ಲದು ಕನಸೇನೊ ನಿಲ್ಲದು ;
ಈ ಬಾಳ ಧೂಪದ ಹೊಗೆ ನಿಲ್ಲದು ;
ಅಗ್ನಿ ಕುಂಡಕೆ ಬಿದ್ದ ಗಂಧದ ಕೊರಡಂತೆ
ಬೂದಿಯಾದಲ್ಲದೆ ಹೊಗೆ ನಿಲ್ಲದು.

ತಂಗಾಳಿ ತೊರೆಯಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳ ನೊರೆಯಲ್ಲಿ
ಮಯನ ವಿಸ್ಮಯವನು ನೇಯುವುದು ;
ಅಲ್ಲಿ ಕೌರವರಾಯ ಜಾರಿಬಿದ್ದೀಳುವ,
ಮುನಿವನು ನಗೆಗೀಡಾಗುವನು :

ತಳತಳಪ ನೆಲವೊ, ತಂಗೊಳವೊ, ತಂಬೆಲರೊ ತುಂ
ಬುರುನಾರದರ ಗಾನವಾಹಿನಿಯೋ ;
ಊರೊ ಕೇರಿಯೊ ವನವನಾಂತರವೋ ಇದು
ಗಂಧರ್ವತೀರದ ತಾರಿಣಿಯೋ.

ಮನದ ಮರ್ಕಟಸೇನೆ ದಾರಿಗಟ್ಟಲಿವುದು,
ಇದು ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯ ಪಟ್ಟಣಗೊಂದಲ ;
ಹೊಕ್ಕರೆ ಹೊರಡಲಾಗದ ಮಾಟ ಚಂಚಲ,
ಅಡಿಗೊಂದು ಸುರತರು, ಗಂಧಾನಿಲ.

ಮೋಡದ ಹೊಗೆಹಡಗೇರಿ ಸವಾರಿಯು,
ಅಸ್ಪರಿಯರಡಿಗಿಜ್ಜೆ ಹಿಮ್ಮೇಳವು ;
ತಾರೆತಾರೆಗಳ ಬಂದರಿನಲ್ಲಿ ಲಂಗರು,
ಬೆಳಕು ಬಂಗಾರದ ಬೇಹಾರವು.

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಬಾಯ್ಬಿಡುತಿದೆ ಮೇಲೆ ಮರುಭೂಮಿ ; ಒಳತಳ
ಪದರುಪದರು ನೀರ ಗೆರೆಗೆರೆಯು
ಆವಿಯ ನೂಲೇಣಿ ಏರಿ ಮೈಗರೆವುದು
ನೀಲನೀರಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೆರೆವುದು. •

ಈ ಕಲ್ಲಿಗೆಲ್ಲಿಂದ ಬಂತಿಂಥ ಮಕರಂದ ?
ಕಲ್ಲೊಳಗೂ ಹೂವು ಮಲಗಿಹುದೋ ?
ಹೂವೆ ಕಲ್ಲಾಗಲು ಒಳಜೇನಿನುಕ್ಕಂದ
ಇನ್ನು ಇನ್ನೂ ಮಂದ ಸ್ಪಂದಿಪುದೋ !

ನನಸಿನ ಕೈದಿಯ ಕಾಲ ಸಂಕೋಲೆಯ ✓
ಸರಪಣಿಯ ಝಣಝಣ ಝಂಕಾರವೋ ;
ಬಲಿಮರಕೋಡುವ ಕುರಿಬಾಳ ಕೊರಳಿನ
ಗೆಜ್ಜೆ ಗಂಟೆಗಳ ಮರ್ಮರನಾದವೋ !

ತಿಳಿಯದು, ತಿಳಿಯದು ; ನನಸಿಲ್ಲಿ ಕೊಳೆವುದು,
ಕುರುಡುನಿದ್ದೆಗೆ ಸಂದು ಕೊರಗುವುದು.
ನಿಲ್ಲದು, ನಿಲ್ಲದು—ಕನಸೇನೊ ನಿಲ್ಲದು ;
ಈ ಬಾಳ ಧೂಪದ ಹೊಗೆ ನಿಲ್ಲದು.

ಫಣಿ

ಅಳುಕುವೆನು ನಾನು ನನ್ನೊಳಬಾಳನೆಳದನಿಗೆ,
ಪಿಸುಮಾತಿನುರವಣೆಯ ಫಣಿಗೆ;
ಊದುವೆನು ಪುಂಗಿಯನು ದಿನವು ದಿನವು,
ಮರೆತು ಮಲಗಲಿ ಎಂದು ನನ್ನ ಫಣಿಯು.

ಕಾಳಕಾಳಿಂದಿತಳದರ್ಭಕನ ನಿಬ್ಬೆರಗು
ಹೆಡೆಯಾಟ ನೋಡುವುದಕೆನಿತೊ ಚಂದ !
ಮುಟ್ಟಿ ಮೈದಡವಿ ಮುದ್ದಾಡುವಾಸೆಗೆ ಭಾಷೆ
ಮೈಮರೆತು ಜಿನುಗುವುದು ರಸಮರಂದ.

ಹತ್ತಿರಕೆ ಸಾರಿ ಹೆಡೆಮಣಿಯ ಹಿಡಿದಾಡುವೆನೊ,
ಕೋಲ್ಮಿಂಚುನಾಲಗೆಗೆ ತುಟಿಯಿಡುವೆನೋ, —
ಬೇಡ ಬೇಡೋ ಎಂದು ತರ್ಜನಿಯನೆತ್ತುತಿದೆ
ಭವಭವದ ಅನುಭವದ ಭೂತಗಂಧ.

ಮುಟ್ಟಿಬೇಕೋ ಮುಟ್ಟಿ ಮೈದಟ್ಟಿ ಗುಟ್ಟುಗಳ
ರಟ್ಟುಗೊಳಿಸಲು ಬೇಕೋ, ಇಲ್ಲದಿರಲು
ನಿಂತು ದೂರದಿ ಭಯಭ್ರಾಂತ ಸಂತೋಷದಲಿ
ಹುಟ್ಟುಗಳನೆಷ್ಟನೋ ಕಳೆಯಬೇಕೋ !

ಎರಡು ಬಾಯಿಯ ಖಡ್ಗ

ಒರೆಯೊಳೊರಗಿದೆ ಗೂಢ ಎರಡು ಬಾಯಿಯ ಖಡ್ಗ—
ಏನು ಮಿರುಗೋ ಅದಕದೆಂಥ ಬೆಡಗೋ ;
ಹೊರಚೆಲುವು ಸಿಪ್ಪೆ ಚಪ್ಪರಿಸಿ ಕೆಟ್ಟಿತು ಕಣ್ಣು,
ತಿರುಳಿನೂಟದ ಕನಸು ಸಾಲದಿನ್ನು.

ಹರಿದು ಬೀಸಾಡು ಒರೆಹೊರೆಯ, ಬತ್ತಲೆಗತ್ತಿ
ಎತ್ತು ; ಪೌರುಷಭೇರಿ ಮೊಳಗುತಿರಲಿ ;
ಇದೆ ಇಲ್ಲಿ ಮನೆಗಲ್ಲು, ಮನೆದು ರುಳಪಿಸು, ಕಾಳ
ಕತ್ತಲಿನ ಪಡೆ ದಿಕ್ಕುಗೆಟ್ಟೋಡಲಿ.

ಎಂದು ಹಿರಿದೆನೆ ಅಸಿಯ, ಇರಿದೆನೇ ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ,
ನನ್ನೊಳಗೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಮುದ್ದು ಮಗುವ :
ಯುಗಯುಗದ ಮುಳ್ಳುದಾರಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆದಳಲಿ
ಆಯಾಸಗೊಂಡ ಮೃದುಭಾವಶಿಶುವ.

ಕಣ್ಣು ಕೋರಯ್ಸುತ್ತಿದೆ, ಮನ ಗಾರೆಬೀಳುತ್ತಿದೆ,
ಬಾಳ ದಾರಿಯ ಸಂಕ ಮುರಿಯುತ್ತಿದೆ ;
ಒರೆಯ ಸೇರೋ ಸೇರು ; ನಿನ್ನ ರುಳಪಿಸು ಗಂಡು
ಇಂದಿಲ್ಲ ; ಮುಂದೇನೊ ಹುಟ್ಟಬಹುದೋ !

ಬಳಲಿಕೆ

ಎಲ್ಲ ಮುಗಿಯಿತು ಇನ್ನು ; ಮನದೇರು ಬಗೆಯೇರು
ಆಶೆಯೆತ್ತರಕೇರಿ ಬಿದ್ದ ಬಳಕ,
ಬಳಲಿಕೆಯ ಕಾಳಪಾತಾಳಕಿಳಿಯಿತು ಜೀವ,
ದೂರವೋ ಇನ್ನು ನಕ್ಷತ್ರಲೋಕ.

ದಂಟ ತೊರೆದೈತಂದು ಒಂಟಿತನದೊಸಗೆಯನು
ಮೆರೆದ ಕಾಲವನೀಗ ನೆನೆಯಬೇಕು ;
ಎಂಟು ದಿಕ್ಕಿನ ಗಾಳಿ ಮಳೆ ಬೆಳಕು ಮಸಗಿರಲು
ಇಳಿಯ ಮರೆತೊರಗಿದನು, ಎಂಥ ಬಾಳು !

ಹಸುರು ಹಸುರೇ ಹಸುರು ; ನೆಲವು ಜಲಮುಗಿಲುಗಳು
ಹೊಗಳುಭಟರಾದರೋ ನನ್ನ ಜಸಕೆ ;
ಬಾನ ತಾರಗೆ ಮುಡಿದ ಮುಗಿಲ ಮಲ್ಲಿಗೆಗಾಗಿ
ಬಿಟ್ಟ ಬಾಣವೋ ಎನಲು ಚಿಮ್ಮಿ ನೆಗೆದೆ.

ಬಿಲ್ಲು ಬಾಗಿದ ಭರಕೆ ಬಾಣ ಚಿಮ್ಮುತ್ತಲಿತ್ತು,
ಏರಿತೋ ಏರಿತೋ ಮುಗಿಲ ಕಡೆಗೆ ;
ತನ್ನ ವೇಗದ ಗತಿಗೆ ಬಿಲ್ಲಿನಳವಿನ ಮಿತಿಯು.
ಅರಿಯದಂಬಿಗೆ ನೆಲವೆ ಗತಿಯೆ ಕೊನೆಗೆ !

ಕೆಂದಾವರೆ

ಇಂದು ಕೆಂದಾವರೆಯ ದಳ ದಳಿಸಿ ದಾರಿಯಲಿ
ಗಂಧದೌತಣ ಹೋಗಿ ಬರುವ ಜನಕೆ ;
ಮಂದಮಾರುತನಿರಲಿ, ಮರಿದುಂಬಿಯಿರಲಿ, ಆ-
ನಂದವಿರೆ ಅತಿಥಿಗಳ ಕರೆಯಬೇಕೆ ?

ನಗುತಲಿದೆ ನೀರು ಹೊಂಬಿಸಿಲು ಕಚಗುಳಿಯಿಡಲು ;
ದುಂಬಿಗಳು ಒಲವನೇ ಗುಂಜಿಸಿರಲು
ನಾಚಿ ತಲೆಬಾಗಿಸಿತು ಕಮಲ ; ದೂರದ ಬಾನ
ದಾರಿಯಲಿ ಸಪ್ತಾಶ್ವವೇರಿ ಬಹನು ;

ತನ್ನ ಕೈಕೈಯೊಳೂ ಒಲವುಬಲೆಗಳನಿಟ್ಟು
ನೀರಿನಾಳದೊಳವನು ಬಿಂಬಿಸುವನು ;—
ಮೈಮರೆತುದಾ ಪದ್ಮ ; ಪರಮೆಗಳ ಪರಿವಾರ
ಮಂಜಾಗಿ ಕರಗಿತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತ.

ಇರುವ ದುಂಬಿಯ ಬಿಟ್ಟು ಬರುವ ನೇಸರ ಕರೆಗೆ
ಓಗೊಟ್ಟುದೋ ನನ್ನ ಕೆಂದಾವರೆ ;
ಬರುವ ಬಾಳಿನ ಕನಸು ರವಿಯಾಗಿ ಬಹುದೇನು ?
ಕಾಯಬೇಕೋ ಅದಕೆ ಎಲ್ಲಿವರೆಗೆ ?

ಆಗು ನೀನು

ಆಗು ನೀನು ಇಬ್ಬನಿ ನೆಲಸುವ ಹೂ ;
ದುಂಬಿ ನೊರೆವ ಮಹಲು ;
ಬರಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಗಿಳಿ, ಕೋಗಿಲೆ, ಕಾಗೆ ;
ಒರೆಯಲೆಲ್ಲ ಅಹವಾಲು.

ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಬೆಳವುದೊಂದೆ ಕೆಲಸ,
ನಸುಕು ಹರಿಯೆ, ಮೃದು ಹಾಸ ;
ಹಗಲು ನಗಲು ನರುಗಂಪ ಯೋಕಕೆ
ಸ್ವಾಹಾ ಎಂಬ ವಿಕಾಸ.

ಸಂಜೆ ಮಾಗಿ ಬರೆ, ಅಂಜದೆ ಎಲೆಮರೆ
ಬಾಡಿ ಬೀಳುವ ವಿರಾಗ ;
ಬರುವ ಹಣ್ಣಿನೊಳತಳದಿ ಕುಳಿತು ಚಿರ
ಕನಸು ಕಾಂಬ ಅಭಿಯೋಗ.

ಭೂಮಿತಾಯಿ

ಓ ತಾಯೆ, ಭೂಮಿ ತಾಯೆ,
ನೂರು ಮೊಗದ ನೂರಾರು ಸೊಗದ ಚಿಲುವಿನೊಡಲ ಕಡಲ
ದಿವ್ಯಭವ್ಯಕಾಯೇ,
ಉರಿದು ಆರಿ, ಆರಿ ಕೂಡ ಆರದಂಥ ನೋವಿನಿಂದ
ನವೆವ ನಿಸ್ಸಹಾಯೆ,
ಇಲ್ಲಿ ನಲವು, ಅಲ್ಲಿ ನೋವು, ಅಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟು, ಇಲ್ಲಿ ಸಾವು ✓
ಮೃದುಕರೋರಗೇಯೆ.

ಬಂದನಿಗೋ ನಿನ್ನ ಕಂದ,
ಮರೆತು ಹೋದ ಪಾಪಿ ಅಂಥ—
ಎಡಹುತ, ತಡಹುತ, ತುಡಿಯುತ
ನಿನ್ನ ತೊಡೆಯನರಸುತ ;
ಬಂದನಿಗೋ ಕರಕರಗುತ ;
ಓಗೊಡು, ಓ ತಾಯೆ, ಸಹಸ್ರಾರು ಕಂಠದಿಂದ ;
ಏಳು, ಎದ್ದೀಳು ;
ಬರಸೆಳೆದುಕೊ, ಅಪ್ಪಿಕೊ ;
ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿನಿಂದ
ಚಾಚು ನಿನ್ನ ಕೈಯ,
ಬಾಚು ನನ್ನ ಮೈಯ ;
ಬೆಂಕಿ ನೆಕ್ಕುವಂತೆ ನೆಯ್ಯ
ನೆಕ್ಕು ನನ್ನ ಮೈಯ.

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಓ ತಾಯೆ, ಭೂಮಿತಾಯೆ !
ದೆಯ್ಯ, ಭೂತ, ಗುಮ್ಮಯ್ಯ—
ಕತ್ತಲಾಳದಿಂದಲೆದ್ದು ಬೆದರಿಸುತ್ತಿವೆ ದನ್ಮಯ್ಯ !
ನಿನ್ನ ಹುಟ್ಟುಹೊಲದಿ ಮತ್ತೆ
ಹುಗಿದ ಗುಟ್ಟಿನಂತೆ
ಇಟ್ಟು ತಟ್ಟು ನನ್ನ ;
ಕೊಟ್ಟ ಭಾಷೆ, ಇಟ್ಟ ವೇಷ ಕಳಚು, ಕಳಚು ಅಮ್ಮ ;
ಸಾಕು ಬಿಸಿದು ಸೋಂಕು
ಎದೆಯೊಳಿಟ್ಟವುಂಕು.

ಹರಿವ ಹೊಳೆಯು, ಮೊರೆವ ಕಡಲು
ಹಾಡುತಿರಲಿ ಲಾಲಿ—
ಮೇಲೆ ಹಸುರು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು
ದಿವ್ಯಗಂಧಶಾಲಿ ;
ಮೆಲಿತು ಎಲರು ಬಿಸಿದು ಗಾಳಿ ಅಲರ ಕಂಪು ಧೂಳಿ ;
ಕಾಡರೋಮನುಮರ್ಫರ
ಹಾಕುತಿರಲಿ ಚಾಮರ ;
ಸುರಿಯಲಮ್ಮ ನಿನ್ನ ಮೊಲೆಯ ಕುಂಭಮೇಘದಿಂದ ವಾ-
ತ್ಸಲ್ಯ ವೃಷ್ಟಿಧಾರೆ ;
ಅದರೊಳರಗಿ ಅರಿವು, ಮರೆವು ತುರುಗಿ ಮಲಗಿಯೇನು ಕಂದ,
ಜೀವನಾಧಾರೆ !

ಮುಗಿಲು ಬಾಗಿ ಕರೆಯುತಿರಲಿ ಆಚೆ,
ಕಡಲು ಕೂಗಿ ಮೊರೆದು ಕೈಯ ಚಾಚೆ,
ಕಾಮನಂಬನಾಲಂಬಿಸಿ ಹಂಬಲುಗಳ ತೊಂಗಲು
ಬಂದು ಅಂಗಲಾಚೆ,—
ಅಳಿಗಳಿಗಳು ಸೊಲ್ಲವು, ಹೂವು ಹಣ್ಣು ಸಲ್ಲವು ;

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಬೀಜದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದಶ್ಚತ್ಕವ್ಯಕ್ಷದಂತೆ
ತಾಯೆ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ.

ನೀನೆ ಅಲ್ಲವೇನು ನನ್ನ ಆವಿಗೆ ?

ಮುದುಡಿ ಮಲಗ ಬಂದೆ ನೋಡು ಅಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕಾವಿಗೆ.
ನಡೆದಾಡುವ ಭಂಡವಾಗಿ ಬಾರೆನಿನ್ನ ಬಾರೆ :
ಸಾಕು ಸಂಚಾರವು, ಅರೆ ಬೆಳಕು ವಿಹಾರವು ;
ನಿನ್ನ ದಾರ ಉದರದಂಥಕಾರದಾಧಾರಕೆ
ಸೂಜಿಗಲ್ಲಿಗೋಡಿಬರುವ
ಅಯದ ರೇಣು ರೇಣು—
ಅಂತೆ ಬಂದೆ ನಾನು !

ಎರಚಿದರೇ ಮಂಕುಬೂದಿ, ಮುಚ್ಚಿತೇನು ಕಣ್ಣು ?
ಒಳಗೆಲ್ಲೋ ಕೆಂಡಜೀವ ಮುಗ್ಗುತಿರುವುದೇನು ?
ತೆರೆದು ಕಣ್ಣು ಕೆಂಡವನ್ನ ಕೆರಳಿಸಂಘ ಧೀರ
ಬರುವ ಕಾಲ ಕಾದು ಕಾದು ನೋನುತಿರುವೆಯೇನು !

ನೀನು ಕೂಡ ನನ್ನ ಹಾಗೆ ಯಾರ ಪಗಡೆದಾಳ ?
ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ನಿನಗೆ ಬರಿಯ ಶೋಕಮೇಳ ?
ಯಾವ ಕವಿಯ ಮನದ ಮಿಂಚಿನುಲ್ಲೋಲದ ಮೇಲೆ
ಈ ದುರಂತ ಲೀಲೆ ?
ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ ಮೊರೆವೆಯೇನು ?
ಬಿರುವೆಲರಲಿ ಸುಯ್ಯೆಯೇನು ?

ಹಸುರುತೆಂಗುಗೈಯನೆತ್ತಿ ದಿನದಿನವೂ ಮೊರೆವೆಯೇನು ?—
ಮುಗಿಲ ಸೊಗದ ಕನಸು ಇಳಿಯದಂಥ ಬಂಜೆ ಬಾಳಿಗೆ ?
ಸಡಲಿ ಬಿತ್ತೆ, ಬೀಳುತಿಹುದೆ, ನಭವ ತಬ್ಬಲೆಂದು ಮೇಲಕೆದ್ದ

ನಿನ್ನ ಬಾಹು ?
ಬರಿಯ ಬೀನೆಯಾಯಿತೇನು ನಿನ್ನ ಬಸಿರ ನೋವು ?

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಆಗ ಈಗ ಹೇಗೋ ತಾಗಿ ಬರಲು ನಭದ ವಾಣಿ
ಅದನು ಮುಟ್ಟಲೆಂದು ಮೊಳೆವ ನಿನ್ನ ಒಲವಿನೇಣಿ
ಎರುವಂತೆ ಎರಿ ಬಹರು ಬುದ್ಧಕ್ರಿಸ್ತಗಾಂಧಿ—
ಮತ್ತೆ ಬರಿದು ಮತ್ತೆ ಬಂಜೆ ನಿನ್ನ ಬಾಳ ಹಾದಿ.

ಇಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಬಸಿರಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವೆಲ್ಲ ಕುಡಿಗಳೂ
ಅಂಥ ಪುರುಷರತ್ನ ಕಲ್ಪತರುವಾಗುವ ತನಕವೂ
ತಪ್ಪದಮ್ಮ ಜೀಗೆ ನಿನ್ನ, ನಭದ ಕನಸು ಫಲಿಸದು,
ನಿನ್ನ ಬಯಕೆ ಏಣಿ ಮುಗಿಲ ಮುಟ್ಟಿ ಗಟ್ಟಿ ನೆಲಸದು.

ಎಳಲಾರೆ ಅಲ್ಲಿವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಬಸಿರಿನಿಂದ,
ಕನಸಿನಂತೆ, ಊಹೆಯಂತೆ ಮಲಗ ಬಂದೆ ಕಂದ.

ಓ ತಾಯೆ, ಭೂಮಿತಾಯೆ,
ದುಃಖಮಯಿ, ದುಃಖದಾಯೆ,
ನಿನ್ನ ದುಃಖಸಾಗರದಲಿ ನನ್ನ ದುಃಖಬಿಂದು
ಅರಗುವಂತೆ ಕರಗುವಂತೆ
ಚಾಚು ನಿನ್ನ ಕೈಯ,
ಬಾಚು ನನ್ನ ಮೈಯ,
ಬೆಂಕಿ ನೆಕ್ಕುವಂತೆ ನೆಯ್ಯ
ನೆಕ್ಕು ನನ್ನ ಮೈಯ.

ಓ ತಾಯೆ, ಭೂಮಿತಾಯೆ !

ತುಂಬುದಿಂಗಳ ಬಿಂಬವೇಳುತ್ತಿದೆ

ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಬರೆದು ಚೆಲ್ಲಿದ ಚೂರು
ಕಾಗದಗಳೋ ಎನಲು ಆಗದಲಿ
ತುಂಬಿ ತೂರಾಡುತ್ತಿವೆ ತಿಳಿವೋಡ ನೂರಾರು ;
ನೀಲದಾಳದ ಮೌನಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ

ತಲ್ಲೀನ ಕವಿಯೊ ಎಂಬೊಲು ಅಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟವಿದೆ ;
ತಳದ ಕೆರೆ ತೆರೆದ ಮಸಿಕುಡಿಕೆಯಂತೆ ;
ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಮಸಿಮಸುಕೊಳದೆ ಹೆದ್ದಾರಿ
ಬರದೆಸೆದ ಮೊಂಡುಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯಂತೆ ;

ಉಭಯಸಂಕಟದ ಪಂಕದಿ ಹೂತ ಹೆಜ್ಜೆಯೆನೆ
ಏಳಲಾರದ ಗಾಳಿ ಊಳುತ್ತಿದೆ ;
ಮೊದಲ ಸಾಲಿನ ಎರಡು ನುಡಿ ಮಿಡಿದು ಅಡಗುವೊಲು
ಹಕ್ಕಿಗೊರಳದೊ ಜಿನುಗಿ ಆರುತ್ತಿದೆ.

ಮೊಳೆವ ಕಣಸನು ಚಿಂತೆ ಕವಿದು ಮುಕ್ಕಿತೊ ಎನಲು
ನಸುಬೆಳಕನಿರುಳ ಪಡೆ ಮೇಯುತ್ತಿದೆ.
ಮನ ಮಥಿಸಿ ಮೇಲೆದ್ದ ಬೆಣ್ಣೆ ಬಗೆಬೆರಗಂತೆ
ತುಂಬುದಿಂಗಳ ಬಿಂಬವೇಳುತ್ತಿದೆ.

ಜೀವಸಖೆ

ತುಂಬುದಿಂಗಳೆದೆ ಹಿಳಿಯಿತು ಹಾಲನೆ,
ನೊರೆನೊರೆಯಾಯಿತು ಬಾಂದಳವು !
ಚಿಲ್ಲಿ ಚಿಲ್ಲಿ ಹರಿ ಹರಿಯಿತು ನೆಲ ಹೊದೆ
ದಿರುಳ ದಟ್ಟ ಮುಸುಕು !

ಕಂಪುಗಳ್ಳಿ ಸುಳಿಯೊಡೆಯಿತು, ಹರಡಿತು
ಅದರ ಶಾಖೆ ಶಾಖೆ !
ವೈ ತಂಪಾಯಿತು ಎದೆ ಉರಿ ಬೆಂಕಿಯ
ಕೊಂಡವಾಯ್ತಿದೇಕೆ ?

ಬಳಿಯ ತೆಂಗುಗರಿ ಸಲಾಕೆ ಹೊಳೆವುದು,
ಇರಿವುದು ನನ್ನೆದೆಯ,
ಬಿದ್ದ ನೆಳಲ ಕರಿದೆವ್ವ ಅವ್ವ
ಇಳಿ ಇಳಿವುದು ಎದೆಗವಿಯ.

ಹಾಡುಹಕ್ಕಿಗಳ ಗಾನನೌಕೆ ಏ
ಕೊಡೆವುದು ಎದೆತಡಿಯ
ಸೇರಿದೊಡನೆ? ಹೆದ್ದಾರಿದೀಪವಿರ
ದಂತೆ ನನ್ನ ಹೃದಯ.

ಲೋಕವೆಲ್ಲ ಚಂದ್ರಿಕಾಲೀನ ನಾ
ಚಂದ್ರಬಿಂಬಲೀನ ;
ಎಲ್ಲಿ, ಏನು, ಇದು ? ಚಂದ್ರನೆಲ್ಲಿ ಬಾ
ನೆಲ್ಲಿ, ನನ್ನ ಧ್ಯಾನ ?

ಅಲ್ಲು ಇಲ್ಲು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು ಅಹಹ ನಾ
ಕಂಡೆ ಜೀವಸಖಿಯ ;
ಚಂದ್ರಬಿಂಬದೆದೆ ತುಂಬಿ ಬಂದ ಆ
ನನ್ನ ಚಂದ್ರಮುಖಿಯ,

ನಗು ನನ್ನ ನಲ್ಲೆ !

ನಗು ನನ್ನ ನಲ್ಲೆ !
ನೀನೇಕೆ ನಗಬೊಲ್ಲೆ ?
ನಿನ್ನೆದೆಯ ನಾ ಬಲ್ಲೆ |
ನಾಚಿಕೆಯ ಹಿಮದಲ್ಲೆ |
ಹೂತು ಹೋಗಿದೆ ನಗೆಯ ಮೊಲ್ಲೆ.
ಎದೆಯ ಕಾವೇರಲಿ, ಮಂಜೆಲ್ಲ ಕರಗಲಿ ;
ನಗು ನನ್ನ ನಲ್ಲೆ.

ತುಟದಳವು ತೆರೆಯಲಿ,
ಹಲ್ಲ ಹೂವರಳಿ,
ಹೊರ ಬರಲಿ ನಗೆಯ ಕಂಪು ;
ನಿನ್ನ ಸಂಪಗೆ ಮೂಗು ನಸುನಸುವೆ ಕೊಂಕಲಿ ;
ನಿನ್ನ ಹಾಲ್ಗೆನ್ನೆ ಗಳು ತುಸುವೆ ಕೆಂಪೇರಲಿ ;
ಕಣ್ಣು ಗಳ ಮಿಾನುಗಳು ಚಲಮಲನೆ ಚಲಿಸಲಿ ;
ಚಿಲ್ಲುತಿರಲೆಳನಗೆಯ ತಂಪು.

ನಿನ್ನ ನಗೆ ಹೊಳೆಯಾಗಿ ಹರಿದು ಬರಲಿ ;
ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನೆದೆ ದೋಣಿ ತೇಲುತಿರಲಿ ;
ತೆರೆತೆರೆಯ ತಾಳಕ್ಕೆ ಕುಣಿಯುತಿರಲಿ.

ಎದೆಯ ಏರಿಳಿತಕೆ
ಕೈಬಳೆಗಳುಲಿತಕೆ,
ಬೆರಳುಗಳ ನುಲಿತಕೆ
ನಗು ನನ್ನ ನಲ್ಲೆ.

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಕತ್ತಲೆಯ ಮೊತ್ತವನು ಕೊರೆದು ಬಹು ಚಂದಿರನ
ಕಿರಣಖಡ್ಗದ ಹಾಗೆ ಬರಲಿ ;
ನನ್ನೆದೆಗೆ ತಂಬೆಳಕ ತರಲಿ ;
ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಅಂತೆ ಇರಲಿ !

ಬಾಳ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ವಿರಥ ;
ಬವಣೆಗಳ ತೊತ್ತಾದುದೆನ್ನ ಚರಿತ ;
ನನ್ನ ಬಾಳಿಗೆ ನಿನ್ನ ನಗೆಯೆ ದಿವ್ಯರಥ,
ನಗು ನಲ್ಲೆ, ನಗು ನೀನು ಸತತ.

ಮುಗುದೆ ಇವಳು

ಮುಗುದೆಯವಳು ನನ್ನವಳು
ಏನೊಂದನು ಅರಿಯಳು !

ತನ್ನೊಲವಿನ ಸುಳಿಯಲಿ
ನನ್ನೆದೆಯನು ತೇಲಿಬಿಟ್ಟು
ನೊರೆ ಹನಿಗಳ ನಗೆಯ ತೊಟ್ಟು
ತೆರೆತೆರೆಗಳ ಮುತ್ತನಿಟ್ಟು—
ತಿಳಿಯದಂತೆ ಹರಿಯುತಿಹಳು
ಬಹುಗಭೀರವಾಹಿನಿ !

ಮೌನದ ಗಿರಿದುರ್ಗದಲ್ಲಿ
ನಿಂತದೇನೊ ಜಾನಿಸುವಳು,
ಮನದೊಳೇನೊ ಧೇನಿಸುವಳು,
ಬೆರಳನೊಮ್ಮೆ ಮಿಡಿವಳು ;
ಮಿಡಿಯೆ ಬೆರಳ ನನ್ನ ಒಡಲ
ವೀಣೆತಂತಿ ಗುಡುಗುವುದು,
ಪ್ರಲಯಾನಿಲದಬ್ಬರವನು
ಪಡುಗಡಲಿನ ಉಬ್ಬರವನು
ಹಾಡಿ ಮೊಳಗುತಿರುವುದು.

ತುಟೆಗೆ ತುಟೆಯ ಸೋಂಕಿಸದೆಯೆ
ಎದೆಗೆ ಎದೆಯ ತಾಗಿಸದೆಯೆ,
ಕಣ್ಣೆ ಕಣ್ಣು ಕೂಡಿಸದೆಯೆ,
ಎದೆಯನೆಲ್ಲ ಗೆದ್ದಳು,

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಮನವನೆಲ್ಲ ಕಡ್ಡಳು,
ಕನಸಿನೆಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಳು! ✓
ಮುಗುದೆ ಇವಳು ನನ್ನವಳು
ಏನೊಂದನು ಅರಿಯಳು!

ನನ್ನ ವಳೀ ಹೆಣ್ಣು

ಓ, ಇವಳೇ ನನ್ನ ವಳೀ ಹೆಣ್ಣು !

ನನ್ನೆ ಳಗನಸಿನ ಹೂವಿನ ಹಣ್ಣು,
ನನ್ನೆ ದೆಕುರುಡಿಗೆ ಮೂಡಿದ ಕಣ್ಣು,
ತಿರಿವ ತೆರವುಬಗೆ ಬೊಗಸಗೆ ದಿವವೇ
ಸುರಿದ ಹೊನ್ನು, ಹೊನ್ನು !—ಓ, ಇವಳೇ....

ಕಂಡಿನಿವಳನದೆ ನೂರನೆ ಯಾಗ,
ಬಂದುದಂದೆ ಅಮರಾವತಿ ಭೋಗ ;
ದೊರೆಯಿತೆಲ್ಲ. ಇನ್ನಿಲ್ಲ ವಿಯೋಗ ;
ನಾನೆ ಯೋಗಿಯಿನ್ನು !—ಓ, ಇವಳೇ....

ಜಗವೆಲ್ಲವು ಬರಿಬೀದಿಯಾಗಿ ಬರೆ
ತೊಳಲಿ ಬಳಲಿ ಬಗೆ ಸೋತಿರೆ, ಬೀತಿರೆ,
ಯಾವ ಹುಟ್ಟಿನೊಳೊ ನಾ ಕಟ್ಟಿದ ಮನೆ
ಸೇರಿದೆನಿವಳನ್ನು !—ಓ, ಇವಳೇ....

ಇಹಪರಗಳ ಹೊಂಬೆಟ್ಟಜೋಡಿಗೆ
ನಡುವೆ ತೂಗುವೀ ಹೂವಿನ ಹಾಸಿಗೆ—
ಇದೆ ಇದೆ ಸೇತುವೆ ಇಲ್ಲಂದಲ್ಲಿಗೆ
ಇವಳೇ ತಾರಕಳನ್ನು !—ಓ, ಇವಳೇ....

ನನ್ನ ಮೋಹದ ಮೂರ್ತಿ

ನನ್ನ ಮೋಹದ ಮೂರ್ತಿ ಉರಿತು ಹೋಗುತ್ತಲಿರಲು
ಅಲುಗಾಡದಾನು ನಿಂತೆ ;

ನನ್ನ ಭಾವದ ಬೆಳೆಯ ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುವ ನಿಜಕೆ
ತಲೆಬಾಗಿ ನಾನು ನಿಂತೆ.

ಇಂದು ಹಾರಿತು ಮೋರೆ ಮುಸುಕು ; ಭೋರಂದಾವ
ಬಿರುಗಾಳಿ ಬಂತೊ ಕಾಣೆ ;

ಕಂಡೆನಲ್ಲಿ ಅಸಹ್ಯ ವಿಕೃತ ವಿಕಟಾನನವ
ಬೆಚ್ಚಿದೆನು ನನಗೆ ನಾನೆ !

ಸುಂದರ ಸುಪುಷ್ಪ ಮಾಂಸದ ಸೊಬಗಿನೇರುಗಳ
ತಗ್ಗುಗಳ ಹಿಗ್ಗುಗಳ ಜಿಲುಪು
ಇಂದೆಲ್ಲಿ ? ಕಠಿನ ಕರ್ಕಶ ಕೃಶಕಲೇವರವು
ಕಣ್ಣನಿರಿವ ಕಲಾರಿಯಲಗು !

ವೇದನೆಯು ಕುದಿಯವೆದೆಯಲ್ಲವಿದು ; ಕಾಯಿಸಿದ
ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಮ್ಮೆಯ ಮಾಯೆ ;

ಹೊನ್ನಲ್ಲ, ದೀಪ ಶಿಖೆ ; ಬಾಳಲ್ಲ, ಬಾಳ ಹಗೆ ;
ಬಲವಿನಮೃತವ ಸುರಿದ ಬಾಯೆ

ಹಾಲಾಹಲದ ತಾಯಿ ಎಂಬರಿವು ಬಿರುಗಾಳಿ
ಬಂದು ಮಗುಚಿತು ಒಲವು ನಾನೆ !

✓ ಒಡೆದ ಕೊಡದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದೆನು ನನ್ನೆ ದೆಯೊಲವ,
ದಿನನಿಶಿಯು ಬೇರಿಲ್ಲ ಬೆಸನ.

ಕೊನೆಗೆ ತೆರೆಯಿತು ಕಣ್ಣು ಒಡಕು ಮಡಕೆಯ ದನಿಗೆ ;
ಅಲ್ಲವಿದು, ಅಲ್ಲ ಹಾ ! ಅನ್ಯತ ಕುಂಭ.

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಕುಟ್ಟಿಯೊಡೆದೆನು ಕೊಡವ ; ಚೂರು ಚೂರಿನ ಮೇಲೆ
ನಡಸಿದೆನು ಉನ್ನತ್ತಲಿಲೆ ;
ಎದೆಯ ಸೋಲಿಗೆ ನಾಚಿ ಕೂಗಿದೆನು, ರೇಗಿದೆನು ;
ಗುಡುಗಿನಾಟವು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ

ಸುರಿಯುವೊಲು ಮಳೆ ನಾನು ಸುರಿಸಿ ಬಿಸುಗಂಬನಿಯ
ತಣ್ಣೆ ಗಾಡೆನು, ವಿಜಲ ಜಲದ
ಬೆಳರುವೊಲು ಬೆಳರಿದೆನು ; ತುಣುಕಾಗಿ ತೂರಿದೆನು
ಹಾರಿದೆನು ಹರಿದಂತದನಕ !

ಮೈಯ ಮರೆಯಿಸುವೊಲವು ಒಲವಲ್ಲ ; ಅದು ಸೆಳವು !
ನಂಬಿದರೆ ನೆಲೆ ರಸಾಳತಳವು.

ಆರಿವನಿರಿಯದ ಒಲವೆ ಮಾನಸಸರೋವರವು |
ವಿಹರಿಸಲು ಬೇಕಯ್ಯ ಪುಣ್ಯಬಲವು !

ಒಡೆದು ಬಿದ್ದ ಕೊಳಲು

ಒಡೆದು ಬಿದ್ದ ಕೊಳಲು ನಾನು,
ನಾದ ಬರದು ನನ್ನಲಿ ;
ವಿನೋದವಿರದು ನನ್ನಲಿ.

ಕಿವಿಯನ್ನೇಕೆ ತೆರೆಯುತ್ತಿರುವೆ ?
ಎದೆಯೊಳೇನ ಬಯಸುತ್ತಿರುವೆ ?
ದೊರೆಯದೇನೂ ನನ್ನಲಿ !

ನಲ್ಲೆ ಬಂದು ತುಟಿಗೆ ಕೊಳಲ-
ನೊತ್ತಿ ಉಸುರ ಬಿಟ್ಟಳು ;
ತನ್ನ ಒಲವಿನಿಂದ್ರಥನುವ
ಹರಿದು ಹಿಳಿದು ಬಿಟ್ಟಳು ;
ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣ ದೆನಿತೊ ಹಾಡ-
ನಿಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಳು.

ಹಾಡಿ ಹಾಡಿ ಬೇಸರಾಗಿ
ನೆಲಕೆಸೆದಳು ಕೊಳಲನು ;
ಇಂದು ಮೌನದುಸುಬಿನಲ್ಲಿ
ಹುಗಿದಳೆನ್ನ ಮನವನು.

ಕೊಳಲು ಬೇಸರಾಯಿತೇನೊ,
ಹೊಸ ಹಂಬಲು ಹಾಯಿತೇನೊ,
ಎದೆಯ ಗಾಯ ಮಾಯಿತೇನೊ
ಬಿಸುಟಿದ್ದಳು ಕೊಳಲನು.

ನಜೆದು ಬಂದ ಪಾಠ

ಕಂಪುಗಾಳಿ ಅಲೆ ಅಲೆ
ತೇಲಿ ಬರಲು ಮಲೆ ಮಲೆ
ಬಿದರ ಕೊಳಲ ಮಾಡಿ ಹಾಡಿ
ತೂಗುತಿರಲು ಹೊಂದಲೆ

ಒಡೆದ ಕೊಳಲ ಪಾಡನೋಡು :
ಇನ್ನೆಲ್ಲಿದೆ ಸುಗ್ಗಿ ಎಂದು
ಮಣ್ಣೆ ನಂತೆ ಮಲಗಿತು.
ಮುಗ್ಗಿ ಮುರುಟೆ ನಲುಗಿತು.

ಮನ ಯಮುನಾತೀರದಲ್ಲಿ
ಕುಣಿದು ಬರೆ ಸಮೀರನು,
ಸೆಳಲಿನಿಂದಲೆದ್ದು ಬರಲು
ಗೋಪಗೋಪಿಕೆಯರು,
ಒಡೆದು ಬಿದ್ದ ಕೊಳಲ ಕೊಳಲು
ಬರುವನೊಬ್ಬ ಧೀರನು.
ಅಲ್ಲಿವರೆಗೆ ಮೃಣ್ಮಯ,
ಬಳಿಕ ನಾನು ಚಿನ್ಮಯ !

ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳು

ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳ ದಟ್ಟ ತೆರೆಯಾಚಿಕಡೆ
ಸಿಂತೀಕೆ ನೀ ನನ್ನ ಕೆಣಕುತ್ತಿರುವೆ ?
ತೆರೆಯೆಳೆದು ಬಿಟ್ಟು ಹೊಸ ನಾಟಕದಿ ವೈಮರತ
ನಟನನೇಕೌ ಹಿಡಿದು ನಿಲಿಸುತ್ತಿರುವೆ ?

ಅಂದು ಹರೆಯದ ಮೊದಲಿನುಲ್ಲಾಸದಿದೆ ಕವನ
ತೆರೆದು ಸೇರಿದೆಯೋ ತಳಾತಳವನು ;
ಈಗ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಬಿರುಕಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾರಂಜಿ
ಬೆಂಕಿ ಧಾರೆಯನೆತ್ತಿ ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿಹೆಯೋ—

ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಹದ್ದೆರಗಿ ಬರೆ ಹಾವಂತೆ
ನಿನ್ನ ನೆನಪೆರಗಿ ಮನ ಮರುಗುತ್ತಿಹುದು.
ಮಿಡುಕುವೆನು, ಹುಡುಕುವೆನು, ಎದೆಹಕ್ಕೆ ತಡಕುವೆನು ;
ಎಲ್ಲಿ ? ಏನಿದು ? ಏಕೆ ? ಇಂಥ ದಿಗಿಲು !

ಒಂದೆ ಒಂದೌಷಧವು ಜಗದೆಲ್ಲ ಕೊರಗಿಗೂ—
ಮರವೆ. ಅದ ತಂದಿಲ್ಲಿ ನೆಡುತಲಿರುವೆ ;
ಮರಮರದ ಕೊನೆಕೊನೆಗು ನಿನ್ನ ನೆನಪಿನ ನನೆಯೆ !
ಮರೆಯಲಾರೆನು, ಅಯ್ಯೋ, ಮರೆಯಲಾರೆ !

ಹೆಣ್ಣು : ೧

ಇಹರು ಹೆಗ್ಗಡಲ ತಳಕೂ ಮುಳುಗಿ ಬಂದವರು,
ಪಾತಾಳದಾಳಕೂ ಇಳಿದ ಭಟರು ;
ಹೆಣ್ಣು, ಈ ಬರಿ ಹೆಣ್ಣು ಎದೆಗಡಲ ಪೇರಾಳ
ಕಂಡ ಕಲಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಕಂಡರಿಲ್ಲ.

ಕಿರುದೆರೆಯ ಸರಸ, ಜಲಕಣಗಣದ ಕಲಕು ನಗೆ,
ಕೆಳಬಂಡೆ ಸುಳಿಯ ವೊಂಪುಳಿಯ ಹೂಟ ;
ಬಿಗಿಹಿಡಿದ ನಗೆನೊರೆಯ ಒಯ್ಯಾರ ; ತುಯ್ಯುವೆದೆ
ಹಡಗು ಹಡಗನು ಕರೆವ ಕೊಂಕು ನೋಟ.

ಆಗ ತಂಗಾಳಿ ಜೋಕಾಲಿ ; ಮನುರ ಲಾಲಿ ;
ತುಂತುರಿನ ತೆರೆಮುರಿಯ ಬೆರಳಿನಾಟ ;
ತಿಳಿನೀಲಿ ರೇಸಿಮೆಯ ಸೆರಗತ್ತಿ ಇಳಿಬಿಡುವ,
ಉಬ್ಬಿ ತಗ್ಗುವ, ತಬ್ಬಿ ಬರುವ ಬೇಟೆ.

ಬಳಕ ಬಲೆರೆ ಮೊರೆಯ ರೋಷ ಭೀಷಣ ಘೋಷ ;
ಹುಬ್ಬುಗಂಟನು ಬಿಗಿವ ಮಾರಿನೋಟ ;
ಕೆಳಬಂಡೆ ಸುಳಿ ಸೆಳವು ಎಲ್ಲ ಹೆಬ್ಬುಲಿ ಬಾಯಿ,
ಹಡಗು ಬುಗುರಿಗೆ ದಾರ ಬಿಗಿಯುವಾಟ.

ಆಗ ಬಿರುಗಾಳಿ ಗಣಿಮಿಣಿಯಾಟ ; ಬುರುಗುನೊರೆ
ಕುದಿವ, ಊದುವ, ಮಿದಿವ ಕಾಲಕೂಟ ;
ನೀಳ್ತನಿಯ, ಸುಯ್ದನಿಯ, ಹೊಯ್ದೆರೆಯ ದೆಯ್ಯಪ್ಪೆ,
ವಜ್ರಬಂಧದಿ ಕತ್ತು ಕಿವುಚುವಾಟೆ.

ನೂರು ಹೆಗ್ಗುರಿಗಳನು ಹುಗಿದ ಹೆಗ್ಗೋರಿ ಇಮು,
ಹೆಣ್ಣು ಜೀವದ ಅಧಿ, ಸಾವಿನಾದಿ ;
ಇಲ್ಲಿ ಈ ಹಡಗು ಹಿಡಿದಲೆದು, ಅಲೆಯುತ್ತಲೆರೆ
ಜಲಸಮಾಧಿಯ ಅವಧಿ ನನ್ನ ಪರಿಧಿ.

ಹೆಣ್ಣು : ೨

ಹೊನ್ನ ಪಂಜರ : ಅಲ್ಲಿ ಒಳ ಹೊರಗು ಕಿಂಕಾಪು
ರೇಸಿಮೆಯ ತುಪ್ಪುಳಿನ ಮೆತ್ತಿ ಮೆತ್ತಿ ;
ಚಂದ್ರಿಕೆ, ಚಕೋರ, ಅಪ್ಸರೆ, ಅಮೃತ, ಮಂದಾರ
ಗಂಧ, ಕೋಕಿಲಗಾನ, ಮಂದಾನಿಲ.

ಅಲ್ಲಿ ಬಯಕೆಸಲಾಕೆ ಮೇಲೆ ತೇಲುವ ಹೆಣ್ಣು
ಕಣ್ಣು ಕೊರೆಕರೆ ಮಾಯೆಗನ್ನಡಿಯಲಿ
ತೆರೆತೆರೆವ ಸರಿವ ಹೊಸ ಹೊಸ ಲೋಕಲಾಳೆಯಲಿ
ಇಂದ್ರಜಾಲದ ಮಿಂಚುದಾರಗಳಲಿ

ನನ್ನೆದೆಯ ಎಳೆ ಎಳೆಯು ಹೊಸೆದು ಕಸಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರೆ
ಚೇನುಕ್ಕೆ ಹರಿವ ಹೂರೆಕ್ಕೆ ಚಾಚಿ
ಹಾರಲೊಲ್ಲದ ಹಕ್ಕಿ ಹಾರಗಲಿಸಿತು ನನಗೆ ;
ಎರಿದರೆ ಎಳೆಯುತಿದೆ ತನ್ನ ತಳಕೆ.

ಕಿರಿದು ಇದು ಈ ನನ್ನ ಲೋಕ ಹೊರನೋಟಕ್ಕೆ
ಹೆಜ್ಜೆ ಯಿಡಲಡಿಗೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಯಂತೆ
ಬಿಚ್ಚುತಿದೆ ಈ ಮಂತ್ರರತ್ನ ಗಂಬಳಿ ಸುರುಳಿ,
ಸೂಜಿಗಲ್ಲಂಚು ಕರೆದೋಡುತ್ತಿದೆ.

ಋತು ಋತುವಿನಾನಂದ ತಂತ್ರಿಗಳು ರೈಂಕರಿಪ
ಚಿರಚೈತ್ರವಲ್ಲಕಿಯ ಕಲ್ಲೋಲಕೆ
ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆ ಗು ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವ ನಲಿವ ಚೆಲುವ
ಚಪ್ಪರಿಸಲೂ ಸಾಕೆ ನೂರು ಜನ್ಮ ?

ಹೊರಗೆ ಬಿರುಗಾಳಿ ಮಳೆ ದಾಳಿ, ಸಾವಿನ ಹುತ್ತ
ಹುತ್ತ ; ಭಯಕಾಳಾಹಿ ಹೆಡೆಯಾಟವು.

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಅಭಯ ಗಾರುಡರಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲಿ; ಮಲ್ಲಿಗೆ ಜಾಜಿ
ಸಂಪಗೆಯ ಕಂಪೋಗೆವ ಮೋಹಬೀಲಿ.

ಹೊರಗೆ ನೀಲಾಕಾಶ, ಮುಗಿಲು, ತೊರೆ, ತೆರೆ, ಕಾನು,
ಹಿಮಗಿರಿಯ ಕಂದರದ ಧವಳಹಾಸ;

ಕೇಳುವುದು ದೂರತೀರದ ಮುನುರಾಲಾಪ—
ಈ ಪಂಜರಕು ನನಗು ವಜ್ರಲೇಪ!

ಒಲವು

ಕಣ್ಣೊಳಾಡಿದ ನಿನ್ನ ತನು ರೂಪವಡೆದೀಗ
ನಿಲಬಾರದೇ? ಕಣ್ಣು ಹೊಲವಾಗದೆ?
ಎನಿತೆನಿತು ನೆನೆದರೂ ಕಾಣಬಾರದೆ ಈಗ,
ಮೂಡಬಾರದೆ ಮನದ ಮೂಡಲಲ್ಲಿ?

ಮಂಜುತೆರೆಯಾಚಿ ನರುಗಂಪುಲಿವ ಮಂದಾರ-
ದಂತೆವೊಲು, ಹಾ, ನಿನ್ನ ಮಸಕುರೂಪು.
ಹೊಗೆ ಸುತ್ತಿ ಸುಳಿಯುತಿರೆ ಅದರಾಳದೊಳಗೆಲ್ಲೊ
ಬೀತ ಕಿಡಿಯೊಲು ಹೂತ ಮಾಸುನೆನಪು.

ನಿನ್ನ ಬಳಿಯಿರೆ ಬಳಿವರಿದೊಲವು ಮಳೆಬಿಲ್ಲು
ಈ ನೆಲಕೆ ಆ ಮುಗಿಲ ಬೆಸೆಯುತಿತ್ತು,
ಎಂತಿತ್ತು ನಿನ್ನ ಮೊಗ? ಎಂತು ಎದೆ, ತುಟಿ, ತೊಡೆಯು?
ಅತ್ತರೂ ನೆನಪು ತಲೆಯೆತ್ತದಲ್ಲ!

ನೋಡಿದೆನು ದಿನದಿನವು, ನೋಡುತಿರೆ ಸದ್ದಿಲ್ಲ-
ದೊಲವು ಜೋಗುಳಕೆ ಮೈಮರೆಯುತಿತ್ತು ;
ಬೆಳಕು ಬೆಳಕನು ಕೂಡಿ ಆಡುತಿರೆ ಬಲ್ಲು ಹೊರೆ ;
ಈಗ ಬಲ್ಲಿಗೆ ಬಲ್ಲು ಕಾತರಿಸಿತು.

ಎಂಥ ಕಣ್ಣು !

ಎಂಥ ಕಣ್ಣು, ಎಂಥ ಕಣ್ಣು,
ಎಂಥ ಕಣ್ಣು ನಿನ್ನದೆ!
ಅದರ ಹೊಳಹಿನೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ
ಜೋಲುತಿಹುದು ನನ್ನೆದೆ,
ಅದರ ಕಳೆಯ ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ
ತೇಲುತಿಹುದು ನನ್ನೆದೆ.

ಹಿಮದ ಧವಳತೆಯೊಳು ತೊಳಗು-
ವೆರಡು ನೀಲಮಣಿಗಳೆ,
ಕಮಲಗರ್ಭದಿಂದಲಿಣುಕು-
ತಿರುವ ತುಂಬಿ ಮರಿಗಳೆ,
ಒಡಲ ಕಡೆಹದಿಂದ ಬಂದ
ಅಮೃತದೆರಡು ಹನಿಗಳೆ,
ಒಲವಿನೊಳಗು ನುಡಿಗಳೆನಿತೊ
ತಳೆದ ಹೊನ್ನ ಗಣಿಗಳೆ?

ಎಂಥ ಕಣ್ಣು, ಎಂಥ ಕಣ್ಣು,
ಎಂಥ ಕಣ್ಣು ನಿನ್ನದೆ!
ಅದರ ನೆನಹುನಾಡಿನಲ್ಲಿ
ತಿರುಗುತಿಹುದು ನನ್ನೆದೆ!

ತರಳೆ

ಇನ್ನು ಇನ್ನೂ ನೀನು ಪುಟ್ಟ ಮಗುವೆಳತರಳೆ,
ಭುವಿಯನಾವರಿಸಿರುವ ಬೆಳುದಿಂಗಳೇ !
ಬಚ್ಚಲಾದರೆ ಏನು, ಕೊಚ್ಚಿಯಾದರೆ ಏನು ?
ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು ಹರಡೀತು ಅದರ ಮಧುವೇ.

ನೀನು ನಗುವಿನ ಬುಗ್ಗೆ ; ಜೇನಿರುವ ಕಡೆ ಲಗ್ಗೆ
ಹಾಕಿ ಬರುವುವು ಮಧುಪು, ಏನಚ್ಚರಿ ?
ಇದು ಒಲವೋ, ಇದು ನಲವೋ, ಇದು ಯಾರ ಹಂಬಲವೋ,—
ತಿಳಿಯದೆಯೆ ಮೊರೆಯುತಿದೆ ಕಾಮಲಹರಿ.

ನೀನಲ್ಲಿ ಕರಗುವೆಯೋ, ಮರಳಿನೋಲು ಮರುಗುವೆಯೋ,
ಬಂಡೆಯೋಲು ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಲಿಹೆಯೋ ;
ಅರಿಯೆನರಿಯೆನು ತರಳೆ ; ಬಲ್ಲೆ ನಾನಿನಿತನ್ನು—
ನಿನ್ನಿಂದ ತಣಿದೀತು ಜೀವ ಹಲವು.

ನೋಟನೋಟಗಳೇಟಿಯಂತೆ ತಿವಿದರು ಕೂಡ
ಕ್ಷತವಾಗದಿರು ನನ್ನ ಬೆಳುದಿಂಗಳೇ ;
ಮಾತುಮಾತಿನ ಕೆಸರನೆಸೆದರೂ ಕಲಕದಿರು
ಗಂಗಾತರಂಗಮಾಯ ಹೃದ್ರಂಗಳೇ !

ನಿಜವ ನುಡಿ !

ನಿಜವ ನುಡಿ, ನುಡಿ ದಿಟವ, ಮರೆಸದಿರು ಒಂದನೂ ;
ಮಾತುಗಳ ತೆರೆಮರೆಯ ತೆರೆದು ತೋರಿದೆಯನು.

ನಿನ್ನ ನುಡಿ ನನ್ನೆದೆಯ ಬೇರುಗಳ ಕೀಳುತಿದೆ,
ಹೋಳುತಿದೆ ನಂಬುಗೆಯ ಬಿಂಬಗಳನು ;
ಹೇಳುತಿದೆ : ಬಂದ ಈ ಬೆಳೆಯೆಲ್ಲ ಕಳೆ ಎಂದು ;
ತಾಳುತಿದೆ ವಿಷಮ ವಿಷರೂಪಗಳನು.

ಸಟಿಯ ಹೊಲೆಗೆಡೆಯಿಲ್ಲ ನಿನ್ನೆದೆಯ ಗಂಗೆಯಲಿ ;
ಬಲ್ಲೆ ನಯ್ಯೋ, ಅದನು ಬಲ್ಲೆ ಬಲ್ಲೆ !
ಆದರ್ಶಗಳ ತುಮುಲದಲ್ಲಿ ಭಾವಾಂತರದ
ಕೆನ್ನೀರ ಮುನ್ನೀರಿನಾಳದಲ್ಲಿ
ಮುಳುಗಿ ನಲುಗಿದೆ ಮೂಲವೃತ್ತಿಬಿಂಬಗಳಹೋ,
ದಿಗ್ಭ್ರಂತೆ ನೀನಿಂತು ನುಡಿವೆ ತರುಣಿ !

ಕಡಲಿನಲಿ ಬೆರೆತಿಲ್ಲ, ಬೆರವಾಸೆ ನನಗಿಲ್ಲ
ಎಂದು ತೊರೆ ಮೊರೆಯುತಿರಲು ;
ದುಂಬಿಯಲಿ ಮನವಿಲ್ಲ, ಅದರೊಲವು ನನಗಿಲ್ಲ
ಎಂದು ಹೂ ಹೇಳುತಿರಲು ;
ಬಾನಿನಲಿ ನಲವಿಲ್ಲ, ನನಗಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಿಲ್ಲ—
ಮುಗಿಲಿಂತು ಮೊಳಗುತಿರಲು ;
ದಿನದಿನವು ನೆಲವ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಮುದ್ದಿಸಿದರೂ
ಒಲವಿಲ್ಲ ಎನಲು ಕಡಲು—
ನಂಬಲೆಂತು—ಅದನು—ನಂಬಲೆಂತು ?

ನೆಡೆದು ಬಂವ ದಾರಿ

ಮನದ ತೆರೆಯೋಳಿಯಲಿ ಬುದ್ಧಿ ರಚಿಸುವ ಕಾಮ-
ನಂಬನ್ನು ತೋರಬೇಡ;
ಅಲ್ಲಿ ಬೀಸುವ ಘೋರ ನಿಶ್ಚಯ ಸಮಾರವನೆ
ನೋಡೆಂದು ಹೇಳಬೇಡ!
ಎದೆಗಡಲಿನಾಳದಲಿ, ಆ ಮಹಾಕಾಳದಲಿ
ಹುದುಗಿರುವ ಸತ್ಯವನ್ನು ;
ಭಾವನದಿ ಮೂಲದಲಿ, ಆ ಚಿಲುಮೆಯಾಳದಲಿ
ಸ್ವಂದಿಸುವ ನಿತ್ಯವನ್ನು
ತೆರೆದು ತೋರೆಲೆ ದೇವಿ, ಕಳೆದೊಲವಿಗಾಗಿ,
ಬಂದು ಬಾರದ ನೂರು ನಲವುಗಳಿಗಾಗಿ.

ಬಳಿಕ ನೀನಿಟ್ಟ ಗೆರೆ ನನ್ನ ಬಾಳ್ವೆಲದ ಕರೆ ;
ನೀ ತೊಟ್ಟ ನವವೇಷ ನನ್ನ ಸುಖ ಸಂತೋಷ!
ನೀ ನುಡಿದ ನುಡಿ ನನ್ನ ಹಂಬಲಂಬರದ ಗಡಿ ;
ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಬಾಳು ಸಾವಿನಡಿಯಡಿಯ ಹುಡಿ.

ತಂಗಿ

ಒಡಹುಟ್ಟಿದವಳು ನೀನಲ್ಲವಾದರು ನನ್ನ
ಬಗೆ ಮುಗುಳಿನ ಬಳಿ ಬೆಳೆದವಳು ;
ನಲುಮೆಗೈಯನು ಮೃದುಮೃದುವಾಗಿ ಸೋಂಕಿಸಿ
ಮುಗಿದ ನನ್ನೆ ದೆಕದ ತೆರೆದವಳು.

ಮನೆಮಠಗಳ ಬಿಟ್ಟು ಜೀವನವಾಹಿನಿ
ಸೆಳೆದತ್ತ ಸೆರೆಯಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿರೆ,
ಬೆನ್ನು ಬೆನ್ನಿಗೆ ಬಂದು ಸಂತವಿಡುವ ಮಂದ
ಮಾರುತನಂತಿರೆ ನೀ ದೊರೆತೆ !

ಕಣ್ಣೀರ ಮುನ್ನೀರ ಹರಿಗೋಲು ನಿನ್ನೆದೆ ;
ನನ್ನನು ಅದರೊಳು ಕೂರಿಸಿದೆ ;
ಬನ್ನ ಬೇಗುದಿಗಳ ತೆರೆಗಳ ಮಧ್ಯದ
ನನ್ನೊಡಲಿನ ಭೀತಿ ವಾರಿಸಿದೆ.

ಸಂಜೆ ಹೊಂಚಿರಗನು ಮರೆಗೊಂಡ ತಾರಗೆ
ಮುಂಜಾವವನು ನಸು ಮರೆಯುವೊಲು
ತಂಗಿ ! ನಿನ್ನೆದೆ ಬಳಿ ಬಂದು ನಿಂದರೆ ಬಗೆ
ಜಗದೆಲ್ಲ ಹಗೆಯನು ಮರೆಯುವುದು.

ಮುಂಜಾವವರಳುವ ಹೊಸ ಹೂವಿನಂದದಿ
ರಂಜಿಸುತ್ತಿಹುದಮ್ಮ ನಿನ್ನೆದೆಯು
ಅಂಜುತ ಅಳುಕುತ ಬಳಿ ಬಂದು ನೆಲೆನಿಂದು
ಮಂಜಿನ ಮಣಿಯವೊಲಲುಗುವೆನು !

ಮಾನವ ಹೃದಯವು

ಮಾನವ ಹೃದಯವು ಕಲ್ಲೋ ಕಲ್ಲು,
ಹೆಣ್ಣು ಹೃದಯವೋ ಕಲ್ಲಿಗು ಕಲ್ಲು!
ಪ್ರೀತಿಯೆಂಬುದದು ಹೊರವೈಬಣ್ಣ ;
ಒಳಗೆ ಕಠಿನ ಕರ್ಕಶವೋ ಅಣ್ಣ,
ಬರಿಯ ಕಲ್ಲು ಕಲ್ಲು !

ಕೇಳು, ಕೇಳು, ಕೇಳು ;
ಕಿವಿಯ ಕೊರೆಯುವೀ ನಿಜವ ಕೇಳು, ಓ
ಮೂರ್ಖ ಮುಗ್ಧ ಬಾಲ !
ಬೇಕಾಗುವ ವರೆಗೊಲವೂ ವಲವೂ
ನೇಹಮೋಹ ಜಾಲ ;
ಮಾತು ಜೇನು ; ನಡೆನಿಲುವು ನಾಟ್ಯ ;
ಬಾಳೆಲ್ಲ ಬೇಟೆಗಾಳ !

ಬೇಡವಾದರೀ ನಿನ್ನ ಹೃದಯ ಕೊಳೆ
ಕಸಕು ಕೀಳು, ಕೀಳು !
ಒಲಿದ ಹೃದಯವೇ ಆಗ ಮಾಡುವುದು
ಅದನು ಮೆಟ್ಟುಗಲ್ಲು !

ಹೂನೆದೆ ಶಾಸನ ಕೊಂಡು ಹುಟ್ಟಿದೆಯ ?
ಅದನು ಕೊಲ್ಲು ಕೊಲ್ಲು ;
ಈಗಲೀಗಲೇ ಕಿತ್ತು ಬಿಸುಡು, ಬಹು
ದೂರ ಎತ್ತಿ ಚೆಲ್ಲು !

ಇಲ್ಲವಾದರೆದೆ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬಾ-
ಳೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು ಕರಗು ;
ಕಲ್ಲುಕಲ್ಲಿಗೂ ತಾಗಿ ತಾಗಿ ಚೂ-
ರಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕರುಳು !

ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಲೋಕ

೧

ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಲೋಕವೊಂದು ಬೇರೆಯೊಂದು ಇದ್ದರೆ
ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಜೀವವೆರಡು ಈ ಭವವ ಗೆದ್ದರೆ
ತನುವ ತೆರೆಯು ಕರಗಿ ಶುದ್ಧಮನವು ಮೇಲಕೆದ್ದರೆ
ಏನು ಗಾಡಿ ಏನು ಮೋಡಿಯಿಂದ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದೆವೆ!

ಒಲವೊಂದನೆ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆದು
ಸಲವೊಂದನೆ ತುತ್ತವಡೆದು
ಚಿಲುವೊಂದನೆ ಹೊತ್ತು ಹಡೆದು
ಹೇಗೆ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದೆವೆ,
ಹೇಗೆ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದೆವು!

೨

ನೀನು ಸಖಿ, ನಾನು ಸಖ ; ನಿನ್ನ ಸುಖವೆ ನನ್ನ ಸುಖ ;
ಬರಲಿ ನಾಕ, ಬರಲಿ ನರಕ—ನಮ್ಮ ಗಮನಕೊಂದೆ ಮುಖ ;
ಮನಮನವೂ ಎರಕದೇಸಕ, ಭಾವ ಜೀವ ಏಕ ಏಕ
ಎಂದು ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದೆವು ;
ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಹೀಗೆ ನಾವು ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದೆವು!

೩

ದೂರ ದೂರ ಬಾನು ಬಾಗಿ ಬುವಿಗೆ ಮುದ್ದನಿಡುವೆಡೆ ;
ಹಾರಿ ಬಂದು ಮುಗಿಲ ಹಿಂಡು ಗಿರಿಯ ತಬ್ಬುತ್ತಿರುವೆಡೆ ;
ಅಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲಿ ಜಿಂಕೆ ಜಿಗಿದು ನೆಗೆದು ನಲಿವಡೆ
ಎಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಿ ಬಾಗಿ ಬಾಗಿ
ಹೊನಲ ಕನ್ನಡಿಯಲಿ ನೋಡಿ

ತನ್ನ ಸೊಬಗಿಗಾಗಿ ತಾನೆ
ಬೀಗುತಿರುವುದೋ ;
ಬೀಗಿ ನಿಂತು ಬಿಂಕದಿಂದ
ಹೂವು ತುಟಿಗಳನ್ನು ತೆರೆದು
ನಗುತಲಿರುವುದೋ ;

ಎಲ್ಲಿ ಹರಿವ ಮೊರೆವ ಹೊನಲು
ಬಳಿಯ ಬಳ್ಳಿ ಗಿಡಮರಕ್ಕೆ
ತನ್ನ ಎದೆಯ ಪಾಡನೆಲ್ಲ
ತೋಡಿ ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದೋ ;
ಎಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿ ಗಿಡಗಿಡದಲಿ
ತಳುವಿ, ತಳುವಿ ಎದೆಗಡಲಲಿ
ನೆಗೆವ ಭಾವವೀಚಿಗಳನು
ಮೊಗೆಯುತ್ತಿರುವುದೋ ;

ಅಲ್ಲಿನೊಂದು ಕಂದರದಲಿ, ಬಳ್ಳಿ ಸಮೆದ ಹಂದರದಲಿ
ಅಲ್ಲಿ ರವಿಯ ಕಿರಣ ತಳಿರಿನಲ್ಲಿ ಸೋಸಿ ಬರುತಿರೆ,
ಗಂಧರ್ವಗಾನಲಹರಿ ಎಲರೊಳೇಸಿ ಬರುತಿರೆ ;

ಜಗಕೆ ಜನಕೆ ಬಹಳ ದೂರ,
ಹಗೆಯ ಹೊಗೆಗೆ ದೂರ ದೂರ,
ಸಣ್ಣತನದ ಕೊರಗು, ಮರುಗು
ನಮ್ಮ ಬಳಿಗು ಸುಳಿಯದಿರಲು ;
ಅಲ್ಲಿ ನಾವು ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ
ಸುಖದ ವಿಮಲ ಕುಸುಮತಲ್ಪ—
ಅದೊರೊಳೊರಗಿ ಕಲ್ಪ ಕಲ್ಪ
ಮರೆತು ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದೆವು ;

ನಡೆದು ಬಂವ ವಾರಿ

ಕನಸುನಾಡಿಲ್ಲ ಹಾಗೆ
ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದೆವು!

—ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಲೋಕವೊಂದು ಬೆರೆಯೊಂದು ಇದ್ದರೆ,
ಬೆರೆಯೊಂದು ಇದ್ದರೆ!

ಓಂದು ಕಾಗದ

ಇದು ಪದ್ಯವೋ ಗದ್ಯವೋ ತಿಳಿಯೆ ; ಲೆಕ್ಕಿಸೆನು ;
ಕರಗಿ ಭೋರ್ಗವೆಯುತಿರುವೆದೆ ಹುಚ್ಚು ತೊರೆಯ ಮೊರೆ
ಇಮು ; ಕೊರಗು ಕೊರೆಕೊರೆವ ಕರುಳಿನಿಂದೊಗೆದು ಬರು-
ವಾಕ್ರಂವನಚ್ಚಾಯೆ ; ಕುದಕುದಿದು ಬಾಳೆಲ್ಲ
ಉಗೆಯಾಗಿ ನೆಗೆಯುತಿರೆ ತಣೆದೆರಡು ಹನಿಗಳಿವು.
ಉಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲ ಜೀವನಾಂಬೋನಿಧಿಯ
ರುದ್ರತಾಂಡವದ ತೊತ್ತಳದುಳಿತ ಕಾಳಾಗಿ
ಹೊಯ್ದಾಡುತಿರುವ ಎದೆ ದೋಣಿಯಾಕ್ರೋಶವಿದು :
ತಿಳಿದೀಯೆ ಇದರ ನುಡಿನ್ನುಡಿಯನೂ ; ನುಡಿಗಳೊಳ
ನಾಡಿಯಲಿ ಮಿಡುವ ಪ್ರೇಮೋನ್ಮಾದ ಜೀವನದ
ಕಾವುಗಳ, ನೋವುಗಳ ಬೇಗುದಿಯ ಭೈರವವ-
ನರಿತೀಯೆ ; ಅರಿತು ನಿನ್ನೆದೆ ಕರಗಿ ಚಿಮ್ಮಿತು ;
ಅನುಕಂಪ ರಸಗಂಗೆ ಹರಿದೀತು ; ಎಂಬೊಂದು
ಆಸೆಯಿಂದಿದೊ ಓಡುತಿಹುದು ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆ ಪದ
ಪದವಾಗಿ ; ವಿರಹದುರಿಗೆದೆ ಕರಗಿ ನೀರಾಗಿ
ಹರಿಯುತಿದೆ ಹೃದಯವೇ ಹಾಡಾಗಿ ಹೊನಲಾಗಿ.

ಆಡಿದುದನೆ ಆಡಿ ಆಡಿ ಬೇಸರಗೊಳಿಪೆ-
ನೆಂದು ಕಡೆಗಾಣದಿರು ; ಕಾದಲೈ ಹೆಗ್ಗಡಲು
ನುಡಿನ್ನುಡಿಯ ಕಾಲುನೆಯೊಳೆಂತು ಪಡಿಮೂಡೀತು ?
ತಿರುತಿರುಗಿ ಮರಮರಳಿ ಅದನದನೆ ನುಡಿಯದಿರೆ,
ಒಂದೆ ಮಂತ್ರವನು ನೂರಾರು ಸಲ ಜಪಿಸದಿರೆ,
ಸಿದ್ಧಿ ಬಹುದಂತೆನ್ನ ಮನದನ್ನೆ ? ಇದನೆಲ್ಲ
ತಿಳಿವ ಬಲುಹಿದೆ ನಿನ್ನೊಳದಕಾಗಿ ನುಡಿವೆನಿದೊ :

ಬೆಳೆಯುತ್ತಿವೆ ನಿನ್ನ ಹೃದಯದ ಕಂಪು ತಂಪುಗಳು ;
 ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ ನಿನ್ನ ಮನ ; ಕಾವ್ಯಕಲೆ ತಾನಾಗಿ
 ನಿನ್ನ ಮೃದು ಹೃದಯದಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗುತ್ತಿದೆ ;
 ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಾಲಿಯಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ ಕಾಣದೂ-
 ರಿನ ಸೊಬಗು ; ದೇದೀಪ್ಯಮಾನ ಭಾವದ ಕಾಂತಿ
 ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಪುಟಿಯುತ್ತಿದೆ ; ನನ್ನೆದೆಯ
 ಗೆರೆಗೆರೆಯನೂ ಓದಿ ತಿಳಿದ ಬಲ ಅರಳುತ್ತಿದೆ.
 ಗಾಳಿದೇರಿನ ಮೇಲೆ ತೇಲಿ ಬಹು ಮಂದಾರ
 ಗಂಧವೆನೆ ನಿನ್ನ ಹಿತಮಿತವಚನ ನನ್ನೆದೆಯ
 ತುಂಬುತ್ತಿದೆ ; ಘೋರಾಂಧಕಾರದಲಿ ನೆಲೆಗಾಣ-
 ದಳಲಿ ಬಳಲಿದ ಬಾಲ ಹೃದಯವೆನ್ನದು. ನಿನ್ನ
 ಕಿರುನಗೆಯ ಮಿಂಚು ಮರೆಯಾದರೆನಗಿನ್ನಾವ
 ಬೆಳಕುಂಟು ? ನಿನ್ನ ಕೈ ಈ ಕೈಯ ಹಿಡಿದು ಸಂ-
 ತವಿಸಿದರೆ ಸಾಂತ್ವನವನ್ನಿನ್ನೆಲ್ಲಿ ಕೊಂಬೆ ನಾ ?
 ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ಹೃದಯ ಹೃದಯದ ಮಧುರ ಸಂವಾದ ?
 ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ, ಹಾ, ನಲ್ಲೆ ! ಬಾಳು, ಬಾಳಿನ ಬಯಕೆ ?

ಇದೊ ನೋಡು : ಮನವಿಂದು ತುಂಬುತ್ತಿದೆ ; ಕಂಠ ಗ-
 ದ್ದದವಾಗುತ್ತಿದೆ : ಕಣ್ಣು ಹನಿಯುತ್ತಿದೆ ; ಮಾತುಗಳು
 ಬತ್ತುತ್ತಿವೆ ; ಭಾವಕೋಶಿಲ ಮೂಗುವಡುತಲಿದೆ ;
 ಅಗೋ ! ಅಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಲಿ
 ನಗೆಯೇಕೆ ಮರೆಯಾಯ್ತು ? ನಿನ್ನ ಹುಬ್ಬುಗಳಲ್ಲಿ
 ಏತಕಯ್ಯೋ ಮುನಿಸು ಹೆದೆಯೇರುತ್ತಿದೆ ? ನಿನ್ನ
 ಕಣ್ಣುಗಳೊಳೆಕೆ ಸಂಶಯಪಿಶಾಚದ ನಾಟ್ಯ ?

ತಪ್ಪೆನ್ನ ದಾವುದದ ಪೇಳು, ಮುದ್ದಿಸಿ ರಮಿಸಿ.
 ನಿನ್ನ ನುಡಿನುಡಿ ವೇದವಾಕ್ಯವೆಂದೇ ಬಗೆದು

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಧರಿಸಲಿಲ್ಲವೆ ನಾನು ನನ್ನ ಈ ಹೃದಯದಲಿ ?
ಕೊಡಲಾರದುದನು ನೀಡೆಂದು ನಾ ಬೇಡಿದೆನೆ ?
ಬರಲಾರದುದನು ಬರಿಸೆಂದು ನಾ ಕಾಡಿದೆನೆ ?
ದೂಡಿದೆನೆ ಕೋಡುಗಲ್ಲಿಂದ ಕೆಳಕಂದರಕೆ ?
ಮುಳ್ಳುಗಳ ನಡುವಿರುವ ಹೂವೆಂದು ಹಾಯೆಂದು
ನಿನ್ನ ಮನವೆಂತಂತೆ ನಿನ್ನ ನುಡಿಯೆಂತಂತೆ
ನಡೆಯಲಿಲ್ಲವೆ ನಾನು, ದೇವಿ ? ಏನನ್ಯಾಯ-
ವೆಸಗಿದೆನು ನಾ ನಿನಗೆ ? ಪ್ರೀತಿಚಕ್ರವ್ಯೂಹ
ದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನು ಸೆಳೆದು ತಂದೆ. ಈ ತಪ್ಪಲ್ಲ-
ದಿನ್ನಾವುದಿದೆ ? ಹೇಳು. ಅದಕಾಗಿ ಇನಿತೊಂದು
ರೋಷವೇ ? ಅದಕೇ ಅವಿಶ್ವಾಸವೆಂಬ ಘನ
ಘೋರ ದಂಡವೆ ? ಹೇಳು, ಹೇಳೆನ್ನ ಮನದನ್ನೆ !

ನೂರಾರು ಸವಿನೆನಪು ಮನದಿ ಮಂದಯಿಸುತ್ತಿರೆ
ದೂರದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಿಯೆಯ ಸುಂದರಾಕಾರ ಕೈ-
ಯೆತ್ತಿ ಕೊರಲೆತ್ತಿ ಮನವೆತ್ತಿ ಕರೆ ಕರೆಯುತ್ತಿರೆ
ಸ್ಫುರಿಸುತ್ತಿರುವೆದೆ, ಕಂಪಮಾನ ದೇಹವು, ತೃಷಿತ
ನಯನಗಳು ಓಡೋಡಿ ಹಾರಿಬರುವುವು ಪವನ
ವೇಗದಲಿ ನಿನ್ನೆಡೆಗೆ ; ನಿನ್ನ ನಲ್ಲೋಳುಗಳ
ಉಯ್ಯಲೆಗೆ ; ನಿನ್ನ ಬಿಂಬಾಧರದ ಜೇಂಗೊಡಕೆ ;
ನಿನ್ನ ಚಿರಸುಂದರ ಶರೀರನಂದನವನಕೆ,
ನಿನ್ನ ಬಂಧುರ ಮನೋಮಾನಸ ಸರೋವರಕೆ !

ಅಂತು ಬರುವೆನು ನಾನು ; ನಿನ್ನೆದೆಯ ಕಾರಂಜಿ
ಪುಟಿಯೆ ಆ ಅದರ ಪೀಯೂಷಧಾರಾಸಾರ-
ದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಿ ಮಿಂದು ಕುಡಿದು ಮುಳುಮುಳುಗಿ ಮೈ

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಮನದ ದಾವಾಗ್ನಿಯನು ತವಿಸಿಕೊಳಲೆಂದು ; ಆ
 ತಂಪಿನಿಂಪಿನ ರಸದ ಬುತ್ತಿಯೊಡನೀ ಬಾಳ
 ಮರುವಿನಲಿ ಮುಂದಡಿಯನಿಡಲೆಂದು ; ನೀನಿದನು
 ತಿಳಿತಿಳಿದು ಒಂದೊಂದು ನುಡಿ ಬಾಣದಿಂದೆನ್ನ
 ಹೃದಯಸುಮವನು ನುಚ್ಚುನೂರುಗೊಳಿಪೆಯ ? ಒಂದು
 ಬಿರುನುಡಿಯ ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದೆನ್ನ ಗಾಳಿಗೋ-
 ಪುರವನೊಂದೇ ಕ್ಷಣದಿ ಮಣ್ಣು ಗೊಳಿಪೆಯ ? ಒಂದೆ
 ಒಂದವಿಶ್ವಾಸಭಾವದ ಭಾರದಿಂದೆನ್ನ
 ಬಾಳ ತಳರನು ಕೆಸರಿನಾಳದಲಿ ಹೊಳುವೆಯ ?
 ಏತಕಿದು, ಏತಕಿದು ? ಎನ್ನೊಲವೆ, ಓ ಚೆಲುವೆ !

ಇನಿತೊಲವು, ಇನಿತು ದಯೆ, ಇನಿತೊಂದು ಸೌಜನ್ಯ,
 ಇನಿತೊಂದು ಮೃದುತೆ, ಇನಿತೊಂದೂಹೆ, ಔದಾರ್ಯ,
 ಇನಿತೊಂದು ಧೀಶಕ್ತಿ ನಿನ್ನ ದಾಗಿಯು ಕೂಡ
 ಈ ಹೃದಯದೀ ವಿಲಾಸದ ಹುರುಳನರಿಯೆಯಾ ?
 ಈ ಅಂತರಂಗದ ದುರಂತವನು ಕಾಣೆಯಾ ?
 ಏತಕೇತಕೆ ನಲ್ಲೆ ? ಏಕೆ ಇಂತಾಗುತ್ತಿದೆ ?

ದಿನದಿನಗಳುರುಳಿದರು, ಸುಖದುಃಖವೇಣಿಯಲಿ
 ಕೊಚ್ಚಿಹೋದರು ಕೂಡ ಬಹು ದೂರ ಈ ಬಾಳು,
 ಅವರಿವರ ಕೆಳನೇಹ ಬಿಗಿದರೂ ಓ ನಲ್ಲೆ !
 ನೀನಲ್ಲದೀ ಮನಕೆ ಬೇರಿಲ್ಲ ದೈವತವು ;
 ನೀನಲ್ಲದೀ ಬಾಳ್ಗೆ ಬೇರಿಲ್ಲ ಧ್ರುವತಾರೆ ;
 ನಿನ್ನೊಲವೆ ಅದರುಸುರು, ಅದರ ಬಲ, ಅದರ ಚಲ !
 ಇದೆ ನನ್ನ ಕೊನೆ ಮಾತು. ಇಲ್ಲೆ ಕೊನೆಗಾಣುವುದು

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಈ ವಿಫಲ ಜೀವಿತವು. ಈ ಒಂದೆ ನಿರ್ಧಾರ
ಕೆತ್ತಿ ಕಾಂಬುದು ನನ್ನ ಹೃದಯದಲಿ, ಈ ದೇಹ
ಮೃತ್ಯುವಶವಾದರೂ, ಯುಗಯುಗಗಳಿವರೂ.
ಇದ ಕೇಳಿ ನಿನ್ನ ಮನ ಕರಗದಿರೆ ಈ ಬಾಳು /
ಮುಗಿವುದಿಲ್ಲಿಗೆ ; ಮುಂದೆ ನಡೆವ ಹೆಣವಾಗಿ ನಾ
ಅಂತೋ ಇಂತೋ ಜೀವಿಸುವೆನು ಮೃತ್ಯುವ ಮಂದ-
ಹಾಸವನು ಕಾಯುತ್ತ, ನಿನ್ನೊಂದೆ ನಾಮಜಪ
ಗೈಯುತ್ತ, ಹುಟ್ಟಿನೀ ಶಾಪವನು ಸವೆಯುತ್ತ.

ನನ್ನ ನಿನ್ನ ನಡುವೆ

ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನಿನ್ನ ನಡುವೆ ಎಂಥ ಕಡಲು ನಿಂತಿದೆ,
ಅದೆಂಥ ಕಡಲು ನಿಂತಿದೆ;
ಅಂತವಿಲ್ಲ ಪಾರವಿಲ್ಲದಂತೆ ನಿಡಿದು ನಿಂತಿದೆ,
ಅಯ್ಯೋ, ನಿಡಿದು ನಿಂತಿದೆ!
ಆದನು ದಾಟಿ ಬರಲು ಬಂದ ಬಾಳು ಸಾಲದಂತಿದೆ,
ಅಯ್ಯೋ, ಸಾಲದಂತಿದೆ!

ನನ್ನದಿಲ್ಲಿ ಈ ತೀರ, ನಿನ್ನದದೋ ಆ ತೀರ ;
ಆದರ ನಡುವೆ ಮೊರೆವ ತೆರೆಗಳೋಳೆ ಎನಿತು ಘೋರಘೋರ!
ಭೋರೆಯೆಂದು ಕೂಗಿ ರೇಗಿ ಕಿವಿಯ ಕೊರೆಯುವೀ ಸವಿಾರ
ನನ್ನ ಕೂಗು ನಿನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ಮಾಡಿದೆ—

ಅಯ್ಯೋ, ನನ್ನ ನಿನ್ನ ನಡುವೆ ಎಂಥ ಕಡಲು ಮೂಡಿದೆ,
ಅದೆಂಥ ಕಡಲು ಮೂಡಿದೆ!

ಏತಕೆ ?

ಏತಕೇತಕೆ ಏತಕೆ ? ಇದು

ಏತಕೀ ಪರಿ ವರ್ತನ ?

ಏತಕೀ ಪರಿವರ್ತನ ?

ಏತಕೆನ್ನೀ ಎದೆಯ ಮೇಲೀ ದೂರಭಾವದ ಘೋರತಾಂಡವ ನರ್ತನ ?

ಮುರಿಯುತಿದೆ, ತತ್ತರಿಸುತಿದೆ, ಹುಡಿಗೂಡಿಡುತಿದೆ ನನ್ನೀ ಮನ :

ನಿನ್ನ ವಜ್ಜೆಯ ಸಿಡಿಲು ಸಿಡಿಯಿತು ; ಒಡೆಯಿತೆದೆ, ಹಾ, ಒಡೆಯಿತು !

ನಿನ್ನ ಮೌನದ ಮೊನೆಯು ತಾಗಿತು, ಬಾಳ ಮುಗುಳದೊ ಕಳಚಿತು,

ಭವದ ಚಿಲುವಿನ ಬಳ್ಳಿಯಿಂದಲಿ

ಬಾಳ ಮುಗುಳದೊ ಕಳಚಿತು,

ಅಂತವಿಲ್ಲದ ಅಳಲ ಮರಳಿನ ಹಂಚಿನಲಿ ಹುರಿಹುರಿಯಿತು !

ಇದನು ಕಾಣುವ ಕಣ್ಣು ನಿನಗೂ

ಇಲ್ಲವಾಯಿತು, ಆಯಿತು.

ಇನ್ನು ಯಾವೆಡೆ ಹುಡುಕಲಾಸರ ?

ಎದೆ ನಿರಾಶ್ರಯವಾಯಿತು.

ಏತಕೇತಕೆ ಏತಕೆ ? — ಇದು — ಏತಕೀ ಪರಿವರ್ತನ ?

ಪರಿತಾಪ

ಒಂದೆ ಮಾತಿಗೆ ನಂದಿಹೋಯಿತೆ
ನಮ್ಮ ನಂದಾದೀಪವು ?
ಒಂದೆ ಬಿರುನುಡಿಬಿಸಿಗೆ ಬತ್ತಿತೆ
ನಮ್ಮ ಒಲವಿನ ಸಿಂಧುವು ?
ಮುಗಿಲಿನೊಂದೇ ತುಣುಕು ತಾಗಲು
ಕಂದಿತೇ ಹಾ ಚಂದ್ರಿಕೆ ?
ಒಂದೆ ಮಂಜಿನ ಹನಿಗೆ ಬಂದುದೆ
ಆಳವು ಮುಗುಳಿನ ಚಂದಕೆ ?

ಒಲವಿನೋಲೆಗಳಿಲ್ಲ. ಓಲೆಗ-
ಳಲ್ಲು ಒಲವನು ಕಾಣೆನೆ !
ನಲವು ಬಾಳಿನೋಲೆಲ್ಲ ನಿನ್ನೊಳು
ಆದನು ಕಾಣದೆ ಹೋದನೆ ?
ತಾಳಲಾರೆನು ನಲ್ಲೆ ! ನಲ್ಮಿಯ
ನೋವು ನಿನ್ನೆದೆ ತಾಗದೆ ?
ಮೌನಭೂತವನೇಕೆ ಕರೆದೆಯೆ
ನಮ್ಮ ನಲಮೆಯ ನಾಡಿಗೆ,
ನಮ್ಮ ಒಲವಿನ ಬೀಡಿಗೆ ?

ನಿನ್ನ ನುಣ್ಣುಟೆ ಸೋಂಕಿದೀ ತುಪಿ
ಕೆನ್ನೆಗಳು ಮಿಡಿದೆದ್ದು ಮೊರೆವುವು ;
ಏನ ನುಡಿವುವು ? ಏನ ಮಿಡಿವುವು ?
ಯಾವ ಸಂದೇಶವನು ಕೊಡುವುವು ?
ನಿನ್ನೊಲವಿಗಳಿವಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನಯ

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ನೇಹ ಅಜರಾಮರವು; ನಿನ್ನೆ ದೈ
ಯಲ್ಲಿ ನನಗಿದೆ ಮಿಾಸಲಾಗಿಯೆ /
ಒಂದು ಸುಂದರ ಪೀಠವು.

ನಿನ್ನ ಮರೆವೆನೆ ನಾನು? ಗಗನವು
ಮರೆಯಬಲ್ಲುದೆ ಚಂದ್ರನ?
ಕಡಲು ದಡವನು ಮರೆಯಬಲ್ಲುದೆ?
ಗಿಡವು ಸುಗ್ಗಿಯ ಚಂದವ?
ನನ್ನ ಬಾಳಿನ ಬಾಳು ನೀನೇ,
ನನ್ನ ಉಸುರಿನ ಉಸುರು ನೀನೆ,
ನನ್ನೆದೆಯ ಮೇಲೆಲ್ಲ ಕಾಣದೆ
ನಿನ್ನ ಕಥೆಯೇ ಕಥನವೇ?

ನಂಬಿ ನಾ ನಮ್ಮೊಲವನೆಲ್ಲವ
ಒಂದೆ ಬಿರುನುಡಿ ಕೊಂದುದೆಂಬುದ
ನಂಬಿ ನಾ ನಿಂತಿರುವ ನೆಲವೇ
ಕುಸಿದುಬಿದ್ದಿದೆ ಎಂಬುದ;
ಇಂದು ಈ ನನ್ನೆದೆಯ ರಾಣಿಯು
ತನ್ನ ನಾಡನು ಮರೆತಳೆಂಬುದ,
ತಾರೆಗಳು ಮುನಿದಿರುವೆಂದರೆ
ನಂಬಬಲ್ಲುದೆ ಅಂಬುದ?

ನಾನು ನೀನೂ ಸಖ-ಸಖಿ,
ನಂಬಿದೆನು ನಾ ಶಶಿಮುಖಿ!
ಅಹುದು ಅಹುದೆಂದೊಮ್ಮೆ ನುಡಿ, ನುಡಿ;
ಸಾಕು ಮೌನದ ಯಾತನೆ; ✓
ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಇಲ್ಲವೆಂದೇ

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ನುಡಿದುಬಿಡು ನೀ ಥಟ್ಟನೆ!
ಓಡುವೆನು ನಾ ದೂರದೂರಕೆ,
ದಾರಿಯಿದೆ ನಡೆವಾತಗೆ;
ಬಾಳ ಪಣದಲಿ ಸೋತ ಭೀತಗು
ಸಾವಿನರಮನೆ ಕಾದಿದೆ!

ಓ ನನ್ನ ಜನವೇ!

೧

ಓ ಬನ್ನಿ ಜನವೆ, ಕನ್ನಡ ಹೊಲದ ತೆನೆತೆನೆಯೆ,
ಕೂಡುತಿಹ ಕನ್ನಡದ ಹಾಲ ಕೆನೆಯೇ,
ಬಿರುಗಾಳಿಗೊಗ್ಗೂಡಿ ಬಹ ಮೇಘಕಣಕಣವೆ,
ಓ ನನ್ನ ಜನವೆ.

ಬನ್ನಿ ರೋ ಬನ್ನಿ ಕನ್ನಡನಾಡ ಗಡಿಮೂಲೆ
ಮೂಲೆಯಿಂದ,
ಹಳ್ಳಿ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಂದ.

ಸುಗ್ಗಿ ಗಾಳಿಗೆ ಹಿಗ್ಗಿ ಬೆಳ್ಳೊಡೆಗಳನು ನೆಗ್ಗಿ
ನುಗ್ಗಿ ಬಹ ಬೂರಲದ
ಮಾಲೆಯಿಂದ ;

ಅಗೆದ ಬಾವಿಗೆ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲು ನೆಗೆದು
ಚಿಮ್ಮಿ ಬಹ ಚಿಲುಮೆಗಳ ಚಳುಕಿನಂದ.

೨

ತೆಂಗು ಕೈಯೆತ್ತಿ ಕರೆಕರೆನ ಪಡುಗಡಲ ಕರೆ
ಮುರಿನ ತೆರೆತೆರೆ ರುಬ್ಬು ಮೊರೆಗಳಿವ,
ಮುಂಗಾರು ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ ಧುಮುಕಿ ಮಳೆದನಿ ಒಸಕೆ
ಬಡಿದು ಪಳಗದ ಮೊಂಡಮಣ್ಣಿನಿಂದ,
ಪರರುರಾಮನ ಕೃಪಣಭೂಮಿಯಿಂದ ;
ದುಡಿತದೈತ್ಯನ ಬೂಟುಕಾಲಿನಡಹುಡಿಯಿಂದ,
ಬಾಡಿದಾಸೆಯ ಬಳ್ಳಿಮಾಡದಿಂದ ;
ಕೈ ಕೆಸರು, ಬಾಯಿಯೂ ಕೆಸರು, ಹೊಗೆಹಬೆ ಉಸುರು—
ನುಡುವುಗಟ್ಟಿದ ಬೆನರುಜವುಗಿನಿಂದ,

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಮೇಲುಬಾಳಿನ ಆಸೆ ಹೊತ್ತು ತನ್ನಿರಿ, ಅಣ್ಣ,
ಆಷಾಢದಲಿ ಕೊಳ್ಳಿದೆನ್ನದಂದ,
ಸಡುಕಿನಾರೆಯ ಮುಚ್ಚೆಲಗಗಳಿಂದ.

೩

ಪುರಮರದ ಮರ್ಮರದ ಗುಡ್ಡದೇರಿನ ಮನೆಯ,
ಅಡಿಕೆಸೋಗೆಯು ಸುಗಿವ, ಮಾವು ಮಾರ್ಮಲವ,
ಹಲಸುನೇರಿಳೆನಿಂಬೆ ಕಿತ್ತಳೆಯ ಪೇರಳೆಯ
ಸುತ್ತಭತ್ತದ ಕಾಫಿಮೆಣಸು ಯಾಲಕ್ಕಿಗಳ
ಉಕ್ಕುಬೆಳೆಗಳ ಹಸುರುತೆಕ್ಕೆಯಿಂದ ;
ಕಬ್ಬುನೆಲದೆದೆಹಾಲಿನುಕ್ಕಂದದಿಂದ
ಅರೆಗುಟುಕು ಪಡೆವ ಬಡಕರುಗಳಂದ ;
ಜಡಿಯ ಸೋನೆಯ ಚಳಿಯ ಕುಲುಕಿನಿಂದ,
ಮಲೆಜ್ಜರದ ಮೈಶಾಚಗಾಣದಿಂದ
ನೆತ್ತರಡಗದ ಬೆಳರುಬಾಳಿನಿಂದ ;
ಹುಲಿ ಆನೆ ಚಿರತೆ ಕಾಡೆಮ್ಮೆಗಳ ಬೀಡಿಂದ,
ಮಲೆನಾಡಿನಿಂದ.

೪

ಕಜ್ಜಿಣದ ಕರಿನುಣ್ಣ ಎದೆಯ ಕದವೊಡೆದೊಗೆದು
ಸಾತಾಳದಲಿ ಪುಟೆವ ನೀರ ಮೊಗೆದು,
ಬಾಳು ಸಾವಿನ ಮೇಲೆ ಕೋಟೆಕೆರಳಿದ ಹಾಗೆ
ಹಸುರು ತೆಪ್ಪದಿ ಜೀವ ಜೀಕುತಿರುವ,
ದುಡಿತ ಉರಿದಾರಿಯಲಿ ಏದುತಿರುವ,
ಬೆವರ ಹೊಳೆ ತಣಿವುಕರೆ ಮುಟ್ಟಿದಿರುವ,
ಮಹಲ ಅಂಗಡಿಯ ಗೋದಾಮಹೆಗ್ಗಣವುಂಡು
ಬಿಸುಟೆ ಜಳ್ಳಿನ ಚೀಲಚೀಲದಂದ ;

ನಡೆಸು ಬಂದ ದಾರಿ

ಸೇಂಗ ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡಿ ಜೋಳಗಳ ಬಣಬೆಗಳ
ಹತ್ತಿ ಮೆದೆಮೆದೆ ಹೊದೆದ ಬೀಡಿನಿಂದ ;
ಕಬ್ಬಿಣದ ಮೈಯ ಬಂಗಾರದದುರೆದೆಯಿಂದ,
ಬಯಲನಾಡಿಂದ.
ಬನ್ನಿರೋ ಬನ್ನಿ ನನ್ನೆದೆಗೆ ಬನ್ನಿ !

೫

ಬೆಟ್ಟದೆರೆತೊರೆ ನಾನು ; ತರಿತರಿವ ಕಗ್ಗಲು
ಬಂಡೆಬಂಡೆಗೆ ಧುಮುಕಿ ಬಿದ್ದು ಸಿಗಿದು ;
ಕಗ್ಗವಿಯ ಕತ್ತಲಲಿ ಕೆಟ್ಟು ಮಮ್ಮಲ ಮರುಗಿ
ಕೊಳ್ಳಗಳ ಕಚಗುಳಿಗೆ ನಕ್ಕು ನೆಗೆದು ;
ಕೆಸರಲ್ಲಿ ಕುಸಿದು ಕುಂಟಿದೆ ; ಕೊಳೆವ ತರಗಲಲ
ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿದೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊಸೆದು ಬಸಿದು.
ಓ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣುತಿದೆ ಜನದ ಜೀವಸಮುದ್ರ ;
ಅಳಿವೆಬಳಿ ಮರಳಲ್ಲಿ ಇಂಗುತಿಹೆನು ;
ಬನ್ನಿರೋ ಬನ್ನಿ, ತೆರೆತೆರೆಯಾಗಿ ಭೋರ್ಗರೆದು
ನುಗ್ಗಿ ಕೊಚ್ಚಿರಿ ಹೊಯಿಗೆ ಕೊತ್ತಳಗಳ ;
ತಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳಿರಿ ನಿಮ್ಮಕೂಸ ; ಹಾಡುವೆನಾಗ :
ಅದ್ರಿಭಾವಕೆ ಈ ಸಮುದ್ರ—ತಾಳ,
ಮಲೆಯ ಬಯಲಿನ ಸಾನುಕೂಲ ಮೇಳ.

೬

ತನ್ನಿರೋ ತನ್ನಿ ನನ್ನೆದೆಗೆ ತನ್ನಿ ;
ತನ್ನಿ ನಿಮ್ಮ ಅಬೋಧಭಾವ ಅಂಬೋಧಗಳ
ವಿದ್ಯುದಾಸೆಯ ಮುಗ್ಧನಾಲಗೆಗಳ,
ಒಳತಳದಿ ಮಲಗಿ ಕಾಯುವ, ನೋಯುವಾಸೆಗಳ
ಮಂದಾರಬೀಜಗಳ ಕೊಳಗ, ಕೊಳಗ.

ನಡೆದು ಬಂದ ವಾರಿ

ಶತಮಾನಗಳು ಕೆತ್ತಿ ಕಡೆದು ಗುಡಿಕಟ್ಟಿರುವ
ನುಡಿಯ ಗುಮ್ಮಟೆ, ಶಿಲಾಬಾಲಿಕೆಯರ,
ಋಷಿಮುನಿಗಳೆದೆಯ ಸುಧೆ ನಿಂತು ಗುಳುಗುಳಿಸುತ್ತಿಹ
ಕನಸುಗಳ ಒಳತೊರೆಯ ಮರ್ನರಗಳ ;
ಕಲ್ಲುಮಣ್ಣಲಿ ಹೂತ ಹಾಳುಹಂಪೆಯ ಮರೆತ
ನವರತ್ನ ಭಂಡಾರ, ಹೊನ್ನ ಗಣಿಯ :
ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಕುಣಿಸ, ಮಣಿಸ, ಬದಲುವ ಭಂಗಿ—
ವನಿಯ ಏರಿಕೆತಗಳ, ನಗೆಯ ಬಗೆಯ.

೭

ಓ ಬನ್ನಿ ಜನವೆ, ಕನ್ನಡನಾಡ ಗಡಿಮೂಲೆ
ಮೂಲೆಯಿಂದ,
ಹಳ್ಳಿ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಂದ ;
ಮೈಸೂರೊ ಮಂಗಳೂರೋ ಧಾರವಾಡವೋ
ರಾಯಚೂರೋ—ಎಂಟು ದಿಕ್ಕಿಸಿಂದ.
ಮುಳುಗಿದೀ ಕನ್ನಡವನೆತ್ತುವೊಮ್ಮನ ಮಿಣಿಯ
ಬಿಗಿನ, ಎಳೆಯುವ, ಗೆಲುವ ಭಾವದಿಂದ,
ಬನ್ನಿರೋ ಬನ್ನಿ, ನನ್ನೆದೆಗೆ ಬನ್ನಿ !

ವಿಫಲ

೧

ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ— ಏನೊಂದನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಇವನು.

ತರಗಲೆಗಳು ಅಲೆಯುತಿಹುವು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ತ ಇತ್ತ :
ತೊರೆಯ ಮೇಲೆ ಕಸವು ಕಡ್ಡಿ ಮರದ ತುಂಡು ಕೊಳೆಯು ನೊರೆ
ತೇಲುತಿಹುವು, ತೇಲುತಿಹುವು.

ಬ್ಯಾ, ಬ್ಯಾ, ಬ್ಯಾ ಎಂದು ಕುರಿ
ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ
ಮತ್ತೆ ರೊಪ್ಪದಲ್ಲಿ.

ಬೀದಿನಾಯಿ ಬೀದಿಗುಂಟೆ
ಅದನು ಇದನು ಮೂಸುತ :
ಎಂಜಲನ್ನ, ಎಂಜಲೆಲೆ,
ಚರಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಲಿ ಹೆಗ್ಗಣ—
ಹೆಣ್ಣು ನಾಯಿ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ,
ಅದರ ಜಿನ್ನ ಹಿಂದೆ
ನೌ ನೌ ನೌ ಬಕ್ ನೌ ನೌ—
ಹರಿದ ತೊಗಲು, ಕಿತ್ತ ಕಣ್ಣು
ತರಿದ ತಲೆ, ಮುರಿದ ಕಾಲು ;
ನೆತ್ತರೋ ನೆತ್ತರು—
ಬೀದಿನಾಯಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ !

೨

ಕಗ್ಗವಿಯಲಿ ಐದೊ ಆರೊ
ಕಿಂಡಿ ಒಂದು ಬಾಗಿಲು ;
ಅದಕೆ ಒಳಗು ಹೊರಗು ಕೂಡ

ಇತ್ತು ಬೀಗನುದ್ರೆಯು.
ಕಿಂಡಿಗಿಂಡಿಯಿಂದ ಬೆಳಕು
ಜನುಗುತಿತ್ತು ತೊಟಕು, ತೊಟಕು
ಅಂದು ಮೊದಲ ಹಗಲೊಳು.
ಬಳಿಕ ವನಸ್ಪತಿಯ ನೆಳಲು
ಕವಿಯೆ ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲೂ
ಬೆಳಕು ತೊದಲತೊಡಗಲು :
ಕಿಂಡಿ ಇದೆ, ಇಲ್ಲ ಬೆಳಕು,
ಕದಲಿಲ್ಲ ಬಾಗಿಲು.

ಎನೊಂದನು ಎನೊಂದನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಇವನು,
ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ, ಎನೊಂದನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಈತನು.

೩

ಬೆಳಕು ಹರಿಯುತ್ತಿರಲು, ಇರಿಯು-
ತಿರಲು ಕತ್ತಲೆಯೆನು,
ಇತ್ತು ಮರದ ಕೊರಡು ನೆಲದ
ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಹೆಣದೊಲು.
ಉರಿದನಲ್ಲಿ ಭಾನು ; ಬಾನು
ಉರಿಯನುಗುಳಿತಾದರೇನು ?
ಕೊರಡು ಕೊರಡೆ ಉಳಿಯಿತು ;
ಎಕೊ ಎನೊ ಎಲ್ಲಿಂದಲೊ
ಬಂತು ಅಂದು ಕೆಂಡದ ಮಳೆ ;
ಕೊರಡಿನ ತುದಿ ಹೊತ್ತಿತು,
ಬೆಳಕಿನ ಗುಡಿ ಎತ್ತಿತು
ಒಂದೆ ನಿಮಿಷ— ಅಷ್ಟೆ, ಅಷ್ಟೆ !
ಬೆಂಕಿ ಕೂಡ ತಿನ್ನದಂಥ

ನಡೆದು ಬಂದ ವಾರಿ

ಬರಡು ಕೊರಡು—ಪಾಪ—ಅಷ್ಟೆ !

ಉರಿ ಹತ್ತಿಯು ಉರಿಯಲಿಲ್ಲ,

ಬೆಳಕು ಬಂದೂ ಬೆಳಗಲಿಲ್ಲ ;

ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ ; ಏನೊಂದನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಇವನು.

೪

ಜೈ ಜೈ ಜೈ— ಅಲೆ ಅಲೆ—

ಕಡಲಾಳವು ನೊರೆದೇಳಲು

ಬಿರುಗಾಳಿಯ ತೊತ್ತೆಳದೊಳು

ಬಂಡೆ ಬಂಡೆ ಬಡಿ ಬಡಿಯಲು ;

ದೋಣಿ ಪಾತಿ ಹರಿಗೋಲು

ಅಲ್ಲು ಇಲ್ಲು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ

ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಈತನು ;

ಲಾಠಿಯ ಸುಮವೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ

ಗುಂಡಿನ ಗುಂಜಾರವದಲಿ

ಸೆರೆಮನೆಗಳ ರಂಗಮಹಲು—

ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಇವನು ;

ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಏನೊಂದನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಇವನು.

೫

ಕಗ್ಗವಿಯಲಿ ಕುಳಿತು ರವಿಯ

ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು ;

ಬಾಳ ಬೇರು ಅಲುಗುತ್ತಿರಲು

ಹೂವನರಸುತ್ತಿದ್ದನು ;

ಲಗ್ಗೆ ಹತ್ತಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರಲು

ಮಗ್ಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ನಜೆಡು ಬಂದ ದಾರಿ

ಹುಟ್ಟಿದುದಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿದನು ;
ಹೊಟ್ಟೆಗಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಸಿದನು ;
ಹಣಕೆ ಕುಣಿಯ ತೋಡಿ ಅಲ್ಲಿ
ತನ್ನ ತನವ ಮುಟ್ಟಿಸಿದನು.

ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ, ಏನೊಂದನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಇವನು.

ರಾಜ್ಯ ಬಂದರೇನು ?

ರಾಜ್ಯ ಬಂದರೇನು, ರಾಜ್ಯ ಹೋದರೇನು ? ಎಲ್ಲ ಒಂದೆ.

ಪರಕೀಯರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ,
ನಮ್ಮವರೆದೆಯುಬ್ಬಾಳಿಕೆ,
ನುಬ್ಬಾಳಿಕೆ, ಗಬ್ಬಾಳಿಕೆ—
ಎಲ್ಲ ಒಂದೆ, ಒಂದೆ !

ಅನರ ರಾಜ್ಯ, ಇನರ ರಾಜ್ಯ, ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ, ನಿಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ—

ಎಂಥದೋ ಕುಚೋಡ್ಯ !
ಉರಿವ ಬೆಂಕಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರೆ
ಹಾಕು, ಹಾಕು ಆಜ್ಯ,
ಬಂತು ಹೊಸತು ರಾಜ್ಯ !

ಬೇಡ ಕಬ್ಬಿಣದ ಬೇಡಿ,
ಬೇಕು ಹೊನ್ನ ಸಂಕೋಲೆ !

ಲಾಭದಾಸೆನೇಣಿನಲ್ಲಿ ಗೋಣ್ಣುರಿಯುತ್ತಿದೆ, ಪಾಪ,
ನರನ ದಿವ್ಯರೂಪ.

ಹಸಿವೆ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಬರಲಿ
ಕಂಬನಿಗಳ ಕಾಲುವೆ,
ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಬೆಂಕಿಯುರಿಸು,
ನೆತ್ತರನ್ನು ಕೊಂಚ ಬೆರಸು,
ಎದೆ ಎದೆಗಳ ತಿದಿಯನೊತ್ತು ;
ಬಿತ್ತು ನೋಡು ರುಣರುಣ,
ಮನವ ತಣಿಪ ಈ ಹಣ !
ಅದನು ಗೋರಿ ಚಪ್ಪರಿಸಿ

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಚರಂಡಿಯಿಂದ ಮೇಲೇಳುವ ಲೋಳಿವೈಯ ಹೆಗ್ಗಣ,
ಆನೆಯಂತೆ ಮಾನ್ಮಲಿಯುವ ಕುದುರೆಯಂತೆ ಕೆನೆಕೆನೆಯುವ
ನಡೆವ ಅದರ ನರ್ತನ
ನೋಡಿ ಎಲಾ ಬಡ ಜಿರಳೆ! ಹೊರಳು ಕಾಲ ಬಳೆಯಲಿ,
ಅಡಿಯ ಹುಡಿಯ ಮುಡಿಯೊಳೆಟ್ಟು ಹಾಕು ಲಾಗ ತದಿಗಿಣ,
ನಮೋ ನಮೋ ಹೆಗ್ಗಣ!

ತೆರೆಯೇರಿತು, ತೆರೆ ಮೊರೆಯಿತು,
ತೆರೆಯಿಳಿಯಿತು ನೋಡು ;
ಬಿರುಗಾಳಿಯು ಭೋರ್ಗರೆಯಿತು,
ಈಗ ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಯೂರಿತು ;
ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರೊಡ್ಡೊಲಗ
ಗ್ರಹತಾರಾ ತುಮುಲರಾಗ
ನೋಡು ಕಡಲಿನುಲ್ಲಸ :
ಗುಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟ ಮಲೆ ಬಯಲು
ತೊರೆಹೊಳೆಗಳ ಅಂಜಲಿಯೊಳು
ನೀಡುತಿಹುವು ದಿನದಿನವೂ
ಹೊಸ ನೀರಿನ ಉಡುಗೊರೆ ;
ಆದರೇನು ಕಡಲ ಗಾತ್ರ ಕಡಲ ಪಾತ್ರ ಸರಿಮಿತ,
ಅಂತೆ ನರನ ಜೀವಿತ !

ಕಡಲ ನೀರು ಮುಗಿಲ ತೇರ-
ನೇರಿ ಬೀಳದಂತೆಯೋ,
ಮುಗಿಲ ತಾರೆ ಕಡಲ ಸೇರಿ
ಅಲ್ಲೆ ತಾಳುವಂತೆಯೋ
ಆಗುವನಕ ಈ ಉಬ್ಬರ

ನಡೆದು ಬಂದ ವಾರಿ

ಈ ಆಡಂಬರ ಅಬ್ಬರ
ಎರಲೆಂದು ಏಳುವಲ್ಲಿ ಬೀಳುವ ಈ ಸಡಗರ
ಬೆಳೆನೆಂದು ಕೊಳೆವ ಹುಂಬತನದ ಗಾಳಿಗೋಪುರ.

ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚಿ ಕಣ್ಣ ತೆರೆ :
ಎಂತಿದೆ ಈ ನಾಕ !

ಸಾವಿರ ಜನ ತ್ಯಾಗವೀರರೆದೆಯ ಕಾವು ನೋವಿನಿಂದ
ಬೆಂದ ದಿವ್ಯ ಪಾಕ !
ಬೇಸಿಗೆಯಲಿ ಹತ್ತಿದಂಥ ಮನೆಮನೆಗೂ ಹಬ್ಬುವಂಥ
ಅಂಥದೊಂದು ಬೇಗೆ ;
ಬುಗುಟು ಹಿಡಿದ ಕಾಳಿನಂತೆ ಒಳಗೊಳಗೇ ಕೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ
ನಾರುತಿರುವ ಹೆಬ್ಬಗೆ.
ಇಟ್ಟಿಗೆಮೇಲಿಟ್ಟಿಗೆಯಂತೇಳುವಳಲ ಹೊರೆಹೊರೆಗೆ
ಅಸ್ತಿವಾರವಾಗಿ ಮುರಿವ
ಮುದುಡಿ ಮುರುಟಿ ಮಿಡುಕುತ್ತಿರುವ
ಚೂರು ಚೂರು ಹುಳುಗಳು
ಸ್ವತಂತ್ರ ದೇಶ ಜನಗಳು,
ಎಂಥ ಪ್ರೇತಗಣಗಳು !

ಕೈಯಾಡಿತು ಬೀಳಲಿಲ್ಲ ಏಟು ;
ಕಾಲಾಡಿತು, ಓಡಲಿಲ್ಲ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಸಾರೋಟು ;
ಬಾಯಾಡಿತು, ಆಡಿತು—
ಕೇಳಲಿಲ್ಲವಲ್ಲವಯ್ಯ, ಸಿಡಿಲಿನಾಭಟೆ ;
ಬಡಿಯಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಇನ್ನು ಮಳೆಯ ತಮ್ಮಟೆ !

ಇಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳು ಕೂಡ ಅರಳಬೇಕು ಮಲ್ಲಿಗೆ,
ಹಳ್ಳ ಬಯಲು ಮಲೆಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಯಬೇಕು ಮುಗಿಲಿಗೆ,

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಮರುಭೂಮಿಯ ಕುದಿಯುವೆದೆ ತಾಗಿ ದೇವಗಂಗೆಗೆ—

ಮನಮನ ನಂದನವನ ಮಂದಾರ ಪಾರಿಜಾತ,

ಜನಜನವೂ ಜಿನುಜಿನುಗುವ ಪ್ರೇಮರಸಸ್ತ್ರೋತ,

ಇಳಿ ಇಳಿಯುವ ಹೊಳೆಹೊಳೆಯುವ ಬೆಳಕು ಹೊಳೆಯ ಅಲೆಅಲೆಯಲಿ

ಅಲೆವ ದಿವ್ಯ ಚೇತ—

ಅಂತಾಗದೆ ಯಾವ ರಾಜ್ಯ ಬಂದರೇನೊ ಅಣ್ಣ ?

ಬರಿಯ ಮೆರುಗು ಬಂತು ನಿಜ. ಎಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿ ಚಿನ್ನ ?

ರಾಜ್ಯ ಬಂದರೇನು ರಾಜ್ಯ

ಹೋದರೇನು ಎಲ್ಲ ಒಂದೆ.

ಪರಕೀಯರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ,

ನಮ್ಮವರೀ ಉಬ್ಬಾಳಿಕೆ,

ಗಬ್ಬಾಳಿಕೆ, ಮುಬ್ಬಾಳಿಕೆ—

ಎಲ್ಲ ಒಂದೆ ಒಂದೇ !

ಪುಷ್ಪ ಕವಿಯ ಪರಾಕು

ಅನರವರದೇನು ಬರೆದಾರು, ಬಿಡು ; ಕೊರೆದಾರು
ಕರುಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ರಸಿಕರಿದೆಯ ;
ಕೊರತೆಯೇ ಕವಿಗಳಿಗೆ ? ಇಹರಲ್ಲಿ ನೂರಾರು
ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳುಗಳಂತೆ, ಹುಲ್ಲು ಜಳ್ಳುಗಳಂತೆ ;
ಮರೆತುಬಿಡಿ ಆ ಅಸುಂದರದ ಚಿಂತೆ.

ಮೂಲೋಕದೊಳಗೆಲ್ಲ ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯ,
ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿರಿ, ಇಲ್ಲಿ, ಪುಷ್ಪ ಕವಿಯ !

ಬಲ್ಲಿರಾ ನೀವನನ ? ಆ ಕಾವ್ಯಜೀವನನ ?—

ಅಲ್ಲಲ್ಲ—ಕಾವ್ಯಕೇ ಜೀವಾಳನ :
ಕಚ್ಚಿ ಪಂಚಿಯನುಟ್ಟು, ಮುಚ್ಚು ಕೋಟನು ತೊಟ್ಟು
ತಲೆ ಮೇಲೆ ಕೋರೆ ರೂಮಾಲನಿಟ್ಟು
ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಸಮ್ರೂಢ ಬೀಡವನಡಕಿ ಬಾಯಲ್ಲಿ
ಚಿಟಕೆಯಲಿ ಮದ್ರಾಸು ನಶ್ಯ ಮಿಡಿದು
ಮೇಘತಲ್ಲಿನನೆನೆ ಕಣ್ಣು ಮೇಲಾದವನ,
ಎದೆ ಹಿಮಾಚಲದ ತುದಿ ಹಾಯುವನನ ?

ಆ ಅವನೆ ಈ ನಾನು ! ಚಂದ್ರಕಾಂತಿಯ ಭಾನು,
ನಾನೆ ಈಗಿಲ್ಲಿ ರಸಕಾಮಧೇನು ;
ನನ್ನ ಭಾವವೆ ಭಾವ, ನನ್ನ ರೀತಿಯೆ ರೀತಿ ;
ನಾನು ಕಟ್ಟುವ ಕಾವ್ಯ ಗಂಧಲೋಕ,
ಅದಕು ಮಿಗಿಲ್ಲನ್ನ ರಸವಿಪಾಕ,
ಅದನು ಮೆಚ್ಚುವುದೇ ಕಲಾವಿವೇಕ.

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ನೋಡಿ ಎರಗಿ ಕಾಲ್ಗೆ, ಹಾಡಿ ಕೊಂಡಾಡಿರೋ
 ಕನ್ನಡದ ಕೀರ್ತಿಯ ಕಿರೀಟ ನಾನು ;
 ಕಾವ್ಯಸಾಗರಮಧನ ನಡೆಯೆ, ರಸಪಥವೊಡೆಯೆ,
 ಎದ್ದು ಬಂದೆನು, ಸುಧೆಯ ಬುಗ್ಗೆ ನಾನು !

ನನ್ನ ಕವನಗಳು ಹೊಸ ಹೂವಿನಂತೆ :
 ಅದೆ ನಯವು, ಅದೆ ನುಣುಪು, ಅದುವೆ ನಾಜೂಕು,
 ಅದೆ ಕಂಪು, ತಂಪಿಂಪು, ಅದುವೆ ರಸ, ರೇಕು.

ಹೂವಿಗಿಂತಲು ಚಂದ ಯಾವುದಿದೆ ಕಂದ ?
 ಕಾಯಿಯೋ ಹುಳಿ ಬೀಳು ; ಹಣ್ಣು ಕೊಳೆಯುವ ಹಾಳು,
 ಬೀರು ಮುದಿನೆಲದ ಕೊಳೆಗಡ್ಡ ಕೇಳು ;
 ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಚಂದ್ರ ಬರಿಗೋಳ—ಗೀಳು !
 ಬಂಗಾರಕೆಲ್ಲಿಹುದು ಈ ಇಂಥ ಕಂಪು ?
 ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣಕುಂಟೆ ಇಂಥ ಈ ತಂಪು ?
 ದನವೊ ಜನವೋ ಎಲ್ಲ ದುರ್ಗಂಧ ಸಂಕಟ ;
 ಗೊಮ್ಮಟನ ನೆಮ್ಮಿಗೆ ಭಯಂಕರದ ಬಾವುಟ ;
 ಹುಟ್ಟು ಸಾವಿನ ಕೋಟಲೆಗಳ ಮಿಾಟುವ ತಂತಿ
 ಹಳಮನೆಯ ಮುರುಕು ಜಂತಿ ;
 ಉಬ್ಬಿರಿ ಬೊಬ್ಬಿರಿದು ಮೊರೆವ ಹೆಗ್ಗಡಲಂತೆ
 ತರತರಂಗವ ತೆರೆವ ಕವಿಯ ಹೃದಯ,—
 ನಾದವಿಲ್ಲದ ಬೊಬ್ಬೆ, ರಸದ ವಿಲಯ,
 ಏಕತಾರಿಯ ನಾದ, ಭೀಕ ನಿನದ ! ಇ ಕೊ

ನಾನೊ ? ಕಮ್ಮನೆ ಅರಳಿ, ಕೆರಳಿ ಜುಮ್ಮನೆ,
 ಅಷ್ಟದಿಕ್ಕಿಗೂ ಮಗಮಗಿಪ ಹೊಸ ಮಲ್ಲಿಗೆ !
 ಗೊಮ್ಮಟನ ನುಂಗಿ ಅದನೊಂದು ಕಿರಿಮುಗುಳಾಗಿ

ನಡೆದು ಬರುವ ವಾರಿ

ತಂದೇನು ನಾನು ಹೊರಗೆ ; .
ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ರಸ ಕುಡಿದು ಅದನಿಬ್ಬನಿಯ
ಕಣವಾಗಿ ಕುಣಿಸಬಲ್ಲೆ ;
ಸಾಗರವನೇ ಕುಡಿದು ಕಡೆಕಡೆದು ಜೇನ ಹನಿ
ಹನಿಯಾಗಿ ಹಣಿಸಬಲ್ಲೆ —

ಎಲ್ಲವನು ಹೂವಾಗಿ ಕರುವಿಡುವ ರೂವಾರಿ !
ಸುಗ್ಗಿ ಬೆಳುದಿಂಗಳ ಸರೋವರದ ತೀರದಲಿ
ಶೃಂಗಾರ ರಸವುಲಿವ ಕಾಮ ನಾನು ;
ಬೆಪ್ಪುಗಳು ಬಲ್ಲರೇ ಈ ರಸವಿಲಾಸವನು ?
ಬಹುವನೇಕಕೆ ಬಡವ ಭೀಮ ನಾನು ;
ಶೋಕ ಮೋಹವ, ವಿರಹಯಾತನೆಯ ಮರೆತವನು ;
ಸಲ್ಲಾಪಗಳ ದಳಗಳನ್ನು ತೆರೆದು,
ಪ್ರಣಯವನು ಹಣಿಸುವುದು ನನ್ನ ಬಿರುದು.

ಅಲ್ಲೊಬ್ಬನಿದ್ದ ಕೀಟ ; ಇಲ್ಲೊಬ್ಬ ಪುಷ್ಪಕವಿ !
ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕೆಲ್ಲ
ಈ ಎರಡು ದಿಗ್ಗಂತಿಗಳ ಹೆಗಲೆ ಆಧಾರ,
ಕೀಟೊ ಮೃತ ; ಅವನೇನು ಹೊರಲು ಬಲ್ಲ ?
ಎಲ್ಲ ಭಾರವು ಈಗ ನನ್ನ ಮೇಲೇ ಪೂರ್ತಿ,
ಅಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲ ಕೀರ್ತಿ.

ನನ್ನ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ನಾನೆ ಲೀನ :
ಬೆಳಗು ಸಂಜೆಯ ವರೆಗು ನನ್ನ ಕಾವ್ಯದ ತಾನ
ಮಿಡಿಯುವುದು ನನ್ನ ಎದೆವೀಣೆಯಲ್ಲಿ.
ಅದರ ಮಹಿಮೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ನಾನೆ ತಲೆದೂಗುವೆನು,
ನೀವು ತಲೆಬಾಗುವುದು ಏನು ಹೆಚ್ಚು ?

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಆ ಕೋಮಲತೆಗಣ್ಣು ನಾನೆ ಬಂದಿ,
ನನ್ನ ಕಾವ್ಯಕೆ ನಾನೆ ಆದೆ ವಂದಿ !
ಉಳಿದೆಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟವಿಗಳು ;
ಬಿಡುವಿಲ್ಲ ಆ ಕಂತೆಗಳನೋದಲು.
ಓದೆ ನಾಲಗೆಬೇನೆ,
ಕೇಳಿದರೆ ಕಿವಿಶೂಲೆ,
ಅವರ ಹೊಗಳಿಕೆ ಕೇಳಿ
ಎದೆ ಕಾದ ಬಾಣಲೆ !

ಹೂವಿನೊಲು ಮಿದು, ಬೆಣ್ಣೆಯಂತೆ ಹದ, ಅಂಥ ಪದ
ಮಧು ಬಂದು ಹರಿಯಬೇಕು,
ನನ್ನಂತೆ ಬರೆಯಬೇಕು !
ಮೇಲುತೆರೆಗಳ ಮೇಲೆ ರವಿಕಿರಣ ಕುಣಿವಂಥ
ಲಾಸ್ಯವನೆ ಬರೆಯಬೇಕು ;
ನನ್ನಂತೆ ಬರೆಯಬೇಕು !

ಗಹನ ವಿಸಿನವ ವೊಲು ಅಗಾಧಸಾಗರದ ವೊಲು
ಉತ್ತುಂಗ ಶಿಖರದಂತಿರುವ ಕಾವ್ಯ
ಕಾವ್ಯವೇ ? ಅದು ಭೂತಸಂತಾನ ; ಅದನಾಚಿ
ನೂಕು ; ಆ ಕವಿಗಳನು ತಳ್ಳು ಹೊರಗೆ ;
ತಲೆಬಾಗು ಪುಷ್ಪ ಕವಿ ಚರಣ ತಳಕೆ !

ಬಂದನಿಗೋ ಪುಷ್ಪ ಕವಿ,
ಹೇಳಿ ಪರಾಕು ;
(ನಾನೆ ಸ್ವಾಮಿ, ಆ ಕವಿ !)
ನನಗೆ ಪರಾಕು !
ಕನ್ನಡಕಿನ್ನೇನು ಬೇಕು !

ನಚೆದು ಬಂಧ್ಯಾಧಾರಿ

ಭಾರತಕೂ ಈ ವಿಶ್ವಕು
ಸಕಲ ಚರಾಚರಕೂ
ಇವನೊಬ್ಬನೆ ಸಾಕು—ಎಂದರೆ—
ನಾನೊಬ್ಬನೆ ಸಾಕು.

ಜೈ, ಜೈ, ಜೈ ಪುಷ್ಪಕವಿ ;
(ನಾನೆ, ಸ್ವಾಮಿ, ಮಹಾಕವಿ !)
ಎಲ್ಲರೊಂದೆ ಬಾಯಿಯಿಂದ
ಹೊಗಳಿರಿ ನನ್ನ ;
ಬಂದನಿಗೋ ಕವಿಚಕ್ರ ;
ಎರಗಿರಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ !

ಇಂಡಿಯನ್ ರಿಪಬ್ಲಿಕ್

ನೀರೊ ನೆಳಲೋ ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿದೆ ?
ಗಾರುಗಲ್ಲಿನ ದಾರಿಯು ;
ಬಿದ್ದ ಸಗ್ಗದ ಬೀಜವೆಲ್ಲವು
ಸುಟ್ಟು ಸಿಡಿಯುವ ಗೋರಿಯು.

ಆಸೆಮಲ್ಲಿಗೆ ಕನಸುಬಳ್ಳಿಗೆ
ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೊ ಆಸರೆ ;
ಉರಿವ ಬಾಣಲೆ ದೇಶ ; ಹುರಿದಿವೆ
ಹೂವು ಮಿಡಿ ಕುಡಿ ಚಿಗುರಲೆ.

ಮುಗಿಲ ತಾವರೆಜೇನುದೋಣಿಯ
ದೋಚುವೆದೆಅಳಿ ಎಲ್ಲಿದೆ ?—
ಕೊಳೆಯ ತುಬ್ಬುವ ಕೆಸರಿಗುಬ್ಬುವ
ಕುರುಡು ಹುಳುಸೊಲ್ಲಿದೆ.

ದಾಸ್ಯದುರ್ಧಿನದಲ್ಲಿ ದುಡುಕಿದ
ಧುಮುಕುಬೆಳಕೂ ಬತ್ತಿದೆ,
ಮಳೆಯ ಬಿಲ್ಲುಗಳ ಹಡೆದ ನಭಮನ
ಬಂಜರಾಗಿದೆ, ಬಿಳಿಚಿದೆ.

ಬಿದ್ದ ಕಂಬನಿ ಕುದಿದು ಕರೆವುದು
ನೋಡವಾಡುವ ನಾಡಿಗೆ ;
ನಿಂತ ನೆಲ ಕಲ್ಲಾಗಿ ಕಾದಿದೆ
ಯಾವ ಮನುಕುಲದೀಪಗೆ ?

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಇಂದು ಹೃದಯದೊಳಿಲ್ಲವೋ ಮುದ :
ಚುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟು ಬೆಲೂನ್‌ಗಳು,
ಲಾಭಲೋಭದ ಕಾಳನಾಗದ
ದಂತ ಮೂಡಿದ ಮನಗಳು !

ಹೊಲವ ಮೇಯುವ ಬೇಲಿ ಮುಂದಾ-
ಳುಗಳು ; ತೋಳನೆ ಕುರುಬನು ;
ಕುರಿಜನದ ಕಂಗುರುಡುಬಾಳಿಗೆ
ಕಾಲನೂ ಸಹ ಕರುಬನು.

ಆನೆಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ಮಸಗಿದೆ
ಸೊಳ್ಳೆ ಕೃತಿಯ ಸವಾರಿಯು ;
ನರಿಮನದ ಹಿಮ್ಮೇಳ ನೋಡಿರಿ,
ಅದಕೆ ಕೇಸರಿವಿಯು ;

ಮಸಕುಬೆಳಕಿನ ಗೋಡೆ ಮೇಗಡೆ
ನೆಳಲು ಥಕಥೈ ಕುಣಿವು ;
ಯಾವ ತಾಳವೋ ಲಯವೂ ಗತಿಯೋ
ಕುಣಿವುವೋ ದಣಿದಣಿವು.

ಎಲ್ಲೋ ಆಚೆಗೆ ದೂರತೀರಕೆ
ಮರಳುಕಾಡಿನ ತೀರಕೆ
ಮನವು ಬಾಯ್ಬಾಯಿಟ್ಟು ನೆನೆವುದು
ಹೊಸಬದುಕು ಕಾಸಾರಕೆ.

ಹೊರಟ ಮಂದಿಯ ನೋಡು ದಿಬ್ಬಣ,
ಏನಿದುಲ್ಲಸದುಲ್ಲಣ :

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಜಯಜಯನುವ ಸಿವಾಯಿ ಭಾಯಿಯು
ಬಿಲದೊಳೋ ಇಲಿ ಹೆಗ್ಗಣ!

ತ್ರಾಣಗುಂದಿದ ಕಾಲು ಕೊಳೆವೀ
ಕೆಸರ ಕುಣಿ ಸಾಕೆನುವುದು :
ಕನಸುನೂಲಿನ ತುಯ್ತು ತೀರಲು
ಬೀದಿಹೆಣ ಹಲ್ಪಿರಿವುದು !

ಬಚ್ಚಲೆಲ್ಲಿದೆ ಹುಡುಕು ಮಗುವೆ,
ಗಟಾರಶೋಧನೆ ಮೊಗಸಲಿ ;
ಕೆಸರುಮೆತ್ತಿದ ಕೋಣಬಾಳನ
ಬಾಲ ಹಿಡಿದೋಡಾಡಿರಿ.

ದನಜನವೆ ಎಳ ಹಸುರುಹುಲ್ಲನು
ಹುಡುಕಿ ಹಾಯಿರಿ ತೋಪಿಗೆ ;
ಅಲ್ಲಿ ಹಸುಮೊಗ ನಗುವ ಹುಲಿಗಳು
ಇಹುವು ನಿಮ್ಮಯ ಕಾಪಿಗೆ.

ನಿಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವೆ ಸರಿ ಇದಣ್ಣಾ :
ಉರುಳುಕೊರಳ ವಿಹಾರಕೆ ;
ಸುಳ್ಳು ತಟವಟ ಲಂಚ ಲಂಪಟ-
ತನದ ಗಾಣದ ಭಾರಕೆ !

ಸಾಲದೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಪದ ?
ಅನ್ನವಿರೆ ಅದ ತಿನ್ನಲೂ,
ಇಲ್ಲದಿರೆ ಉಪವಾಸ ಸಾಯಲು
ಸತ್ತು ಸ್ವರ್ಗವನೇರಲೂ ?

ಸಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಬಿಳಿದೊಗಲ ಹುಲಿ ಇನ್ನು ಸುಳಿಯದು ;
ಕರಿದೊಗಲ ನರಭಕ್ಷಕ
ನಿಮ್ಮ ಬಣ್ಣದ ಅಣ್ಣತಮ್ಮನು,
ನಿಮಗವನೆ ಸಂರಕ್ಷಕ !

ಹಣದ ಮಹಲೇರುತ್ತಲಿದೆಯೆಗೊ :
ಹೆಣದ ಬಣಬೆ ಬುನಾದಿಗೆ ;
ಅಸ್ತಿಪಂಜರ ತಳಿರು ತೋರಣ
ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಆದಿಗೆ.

ಸಾಕು ಘೋಷಣೆ, ಕಂಠಶೋಷಣೆ,
ಮೆರವಣಿಗೆಯಾಡಂಬರ ;
ಕಾಯಲಾರದ ಕೈಗಳೆತ್ತಿದ
ಬಾವುಟದ ಹುಸಿ ಮುರ್ಘರ.

ಮುಚ್ಚಿ ಕೆಸುಬಾಯ್ಬಂಕಸಾಲೆಯು,
ಗೈಮೆಚಿನ್ನ ಕೆ ಸರಿಸಮ
ಬರಲಿ ನುಡಿನಾಣ್ಯಗಳು ಪರಿಮಿತ ;
ಬೇಡ ಹೆಣನುಡಿಯುಬ್ಬರ.

ಹೊಲವೊ ಮನೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಯೋ ಚಾ-
ವಡಿಯೊ ಶಾಲೆಯೊ ನಡೆಯಿರಿ ;
ಸತತಕರ್ಮದ ಕುಲುಮೆಗಳೆಯಿರಿ,
ತನುಮನದ ಕೊಳೆ ಕಳೆಯಿರಿ.

ಇಲ್ಲಿ ಹಸುರಿನ ಹಸುಳೆ ಕಲ್ಲಿಗೆ
ಚೆಲ್ಲುತಿದೆ ಎದೆಯೊರತೆಯ ;

ನಡೆಹು ಬಂದ ದಾರಿ

ಇಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮುಳ್ಳು ಕಂಟಿಗೆ
ಹಾಕಿ ನಿಂತಿದೆ ಮಾಲೆಯು.

ಜಳ್ಳುಬಗೆ ಹೊರೆ ಹೇರಿ ಮುಗ್ಗಿವೆ,
ಒಂದೊ ಎರಡೋ ಕಾಳ್ಳಳು ;
ಬಲಿತ ಕಳೆಗಳ ನಡುವೆ ತಗ್ಗಿವೆ
ಒಂದೆರಡು ಮೊಳೆನನೆಗಳು.

ಆದರೂ ಓ ಗೆಳೆಯ, ಇಲ್ಲಿದೆ
ಆಸೆ ಕೊನರುವ ತೋಟವು ;
ಕಲ್ಲುಮುಳ್ಳಿನ ತಳದಿ ಮಣ್ಣಿದೆ,
ಚಿಮ್ಮು, ಚಿಲುಮೆಗಳಾಟವು.

ಉರಿವ ಬಾನಿನ ಕಣ್ಣು ತಣಿಯದೆ,
ತುಳುಕದೇ ಕಂಬನಿವಳೆ ?
ಬಣಗುತೊರೆಯೆದೆ ಹಿಂಡಿ ಹರಿಯದೆ
ಬಾರದೇ ಹೊಸ ಹೊಂಬೆಳೆ ?

ಕಲ್ಲ ಬಿರುಕಿನ ಹರಕು ಬಾಯಿಯು
ಅರಚುತ್ತಿದೆ ಹೊಸ ಸಸಿಗಳ,
ಹಬ್ಬಿದೀ ಹೆಗ್ಗುರಿಯ ಮರಿಗಳು
ಬಡಿಯುತ್ತಿವೆ ಗರಿಗರಿಗಳ.

ಗಾಂಧಿಪಥ ಧ್ರುವತಾರೆ ತೊಳಗಿದೆ ;
ಕಾಂಬ ಕಣ್ಣಳು ಬಾರವೆ ?
ಬೋನು ಪಂಜರ ಕುಹರ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ
ಬಿಟ್ಟು ಬಾರವೆ ಬಯಲಿಗೆ ?

ಹಗೆಯು ಹಾಲಾಹಲವು !

ಬಾಳ ಹಗೆ ಹಗೆತನವು ; ಅದರ ಅಸ್ಥಿರ ಅಸ್ತಿ-
ವಾರವೇ ನನಯುಗದ ಭವ್ಯಭವನಕೆ ? ಬುದ್ಧಿ
ಅಧ್ರವದ ಗವಿಯೊಳಿದೆ, ಧ್ರವದ ಭವಿ, ಹಾ, ಸಿದ್ಧಿ !
ಹುರಿದ ಬಿತ್ತವನೆತ್ತಿ ಚೆಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಲಿ ಸ್ವಸ್ತಿ
ಎಂದು ಪೆಟ್ಟೋಲ ಸುರಿದೆಲೆಲೆ ಗಿಡವಾಗಿ ನಳ
ನಳಿಸಿ ಬೆಳೆ ಮರವಾಗಿ ಎನುವೆ ಗೆಳೆಯನೆ ! ನಿಂದೆ
ಕಟಕಿ ಮೂದಲಿಕೆಗಳ ಕಣಿಗೆ ಪಡಿಗಣೆ ಬಂದೆ
ಬಹುದು : ಅಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಸ್ತ್ರ ; ಗರಳಕೆ ಗರಳ !
ಗುರಿಯೆ ? ಗುರಿ ಸರಿ, ಹಿರಿದು : ಸುಖ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಸಫಲ
ಸಮತೆ, ಮನಮನದ ಮರುಧರೆಗೆ ಸುರಗಂಗೆಯನೆ
ತರುವ ಭಾಗೀರಥ್ಯ. ಅದಕೆ ಒಬ್ಬಗೆಯ ಬಲ
ಅರಳಬೇಕಿಬ್ಬಗೆಯ ಗೊಬ್ಬರದಿ ; ನಿನ್ನ ಛಲ
ಒಲವಿನಸಿಧಾರಾವ್ರತಕ್ಕೆ ಬರೆ ಇದೆ ಗೆಲುವು.
ಒಲವೆ ಜೀವಕ್ಕೆ ಸುಧೆ, ಹಗೆಯೆ ಹಾಲಾಹಲವು !

ನನ್ನ ಅವತಾರ

ರಾಮನ ಬಳಿ ಇದ್ದೆ ನಾನು : ಕಂಡೆ ಕೋದಂಡದೋರ್ವಂಡ ಬಲ
 ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆಯೇ ಮೊಳೆತು ಬೆಳೆದ ರೀತಿಯು.
 ನನ್ನ ಹಾಗೆ ಅವನು ಕೂಡ ಉಣ್ಣುತ್ತಿದ್ದ, ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ,
 ಚಂದ್ರನನ್ನು ತಾ ಎಂದು ತಾರುಮಾರು ತೊದಲುತಿದ್ದ;
 ಹೀಗೆ ಇರಲು ದೇವತ್ವದ ತರಿಸಲಿಟ್ಟಿತುದಿಯನೇರಿ ಅವನ ಮನ
 ಮುಗಲ ಚುಚ್ಚಿ ಮುಂದುವರಿದ ಆ ಮಹಾಪ್ರತೀತಿಯ
 ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡೆನಯ್ಯ ; ಹೂಗಳಲೆನಲು ಆಡಲಿಲ್ಲ ಈ ನನ್ನ ನಾಲಗೆ.
 ಉಳಿದೆ ನಾನು ಆಗಲೂ ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಳೆವೊಲು.

ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಗೋಕುಲದಲಿ ನಾನು ಕೂಡ ಬೆಣ್ಣೆ ಕದ್ದು
 ಗೋಪಿಕೆಯರ ಸೆರಗ ಹಿಡಿದು ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ ನಿತ್ಯವೂ—
 ಅದರೊಳೇನೊ ನಾನೆ ಅವನಿಗಿಂತ ಮೇಲು, ಸತ್ಯವು !
 ಅವನೊ ಯೋಗರಾಜನಾದ, ದೊಂಬ ಸುರಿದ ನೀರಿನಿಂದ
 ಮಾವಿನೋಟಿ ಚಿಗಿಯುವಂತೆ ಚಿಗಿತ,
 ಅಬ್ಬ ಏನಚ್ಚರಿ ! ಮುಗಿಲಿಗೊಂದೆ ನೆಗೆತ !
 ತಿಳಿಯದ ಮನ ತುಯ್ಯುತಿರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಕಾಲು, ಅಲ್ಲಿ ತಲೆ,
 ಅದಕೂ ಆಚೆ ನೋಟ ;
 ಅಹಾ ಅದೆಂಥ ಆಟ !
 ನಾನೊ ಸಣ್ಣ ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ಕೆಸರ ನಡುವೆ ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿ
 ಪಾಚಿ ಕಟ್ಟಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆ, ಭೋಗರಾಜ, ರೋಗರಾಜ,— ಈಗಿನಂತೆ
 ಆಗಲೂ.

ಬುದ್ಧನ ಖಾಸಾ ಶಿಷ್ಯ ಯಾರೆಂಬಿರಿ, ನಾನೆ ನಾನು !
 ' ಬುದ್ಧಂ ಶರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ, ಧರ್ಮಂ ಶರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ ',
 ಎಂದು ಓರಲಿ ನಡೆದರಲ್ಲ ಅವರ ಮುಂದಾಳೆ ನಾನು :

ಹುಟ್ಟಿಗಿಂತ ಮುನ್ನವೇ ರಾಜತ್ವವ ಬಿಟ್ಟವನು,
ಬೋಧಿವೃಕ್ಷದಡಿಯೆ ಒಮ್ಮೆ ಮೂಗು ಮುಚ್ಚಿ ನೆಟ್ಟವನು,
ನಾನು ಕೂಡ ಹೆಂಡತಿಮಕ್ಕಳನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟವನು,
ಅವನ ಹಾಗೆ—

ಅವನೊ ಬುದ್ಧ ಸಿದ್ಧ ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಎದ್ದಿದ್ದ:
ಅವನ ಮುಖದ ಕಾಂತಿಯೇನು, ಉಗುವ ಆ ಪ್ರಶಾಂತಿಯೇನು !
ಕೆಂಡದ ಬಳಿ ಇದ್ದು ಕೂಡ ಈ ಇವ್ವಲು ಇತ್ತು ಹಾಗೆ—
ಆಗ ಈಗಿನಂತೆಯೇ ಹೊತ್ತದೇ ಉರಿಯದೆ.

ಗಾಂಧಿ ಬಂದ. ಅವನ ಹಿಂದೆ ಮೊದಲು ಬಂದ ಭೂಪನು
ನಾನೆ. ಅವನ ಕೊರಳಿಗೇರಿದಂಥ ಮೊದಲ ಹಾರವು
ನನ್ನದೇ. ಖಾದಿಯುಡಿರಿ ಎಂದನೋ ಇಲ್ಲವೋ
ಖಾದಿ ತೊಟ್ಟು ಧೀರ ನಾನು ! ರಾಟೆ ಹಿಡಿದು ನೂತನಯ್ಯ,
ಅದರೊಳಿಲ್ಲ ಸಂಶಯ. ಹಾಗು ಹೀಗು ಜೈಲಿಗೂ
ನುಸುಳಿ ಹೋದೆ ಸಿಶ್ಚಯ. ' ಗಾಂಧಿಗೆ ಜೈ, ಗಾಂಧಿಗೆ ಜೈ '
ಕೊರಳು ಬಿರಿವತನಕವೂ ಕಿರಲೆದ ನಾ ಇಷ್ಟು ದಿನ ;
ಈಗ ಹೋದನವನು. ನಾನು ಮಾಡಲೇನೂ ತಿಳಿಯದು !
ಅವನು ಒಂದು ಸಲವೊ ಏನೊ ಮಾಂಸ ತಿಂದು ಅತ್ತನು ;
ದಿನದಿನವೂ ಅದನೆ ತಿಂದು ಅನುಗಾಲವು ಅಳುವೆ ನಾನು !
ಒಂದು ಸಲವೊ ಏನೊ ಅವನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಅಳಲಿದ ;
ನನಗೊ ದಿನಾ ಅದೇ ಕೆಲಸ, ಅದೇ ಅಳಲು ಪ್ರತಿದಿನ.
ಅವನೋ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ; ಅರಳಲಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಮನ.
ನಾನು ಅವನು ಒಂದೆ ಲೋಹ,
ಕಬ್ಬಿಣ-ಕರಿ-ಕಬ್ಬಿಣ.
ಯಾವ ರಸವು ಸೋಂಕಿತವನ ?
ಯಾವ ಬಿಂಕಿ ತಾಕಿತವನ ?

ಸಾಯುವಾಗ ಎಂಥ ಗಟ್ಟಿ ಚಿನ್ನವಾಗಿ ಸಾಗಿದ!
ನಾನು ಮಾತ್ರ ಆಗ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ಈಗಲೂ ;
ಆರೆಂದರೆ ಹಿಗ್ಗಲಿಲ್ಲ, ಮೂರೆಂದರೆ ಕುಗ್ಗಲಿಲ್ಲ :
ನಾನಚ್ಯುತ, ನಾ ನಿರ್ಜರ, ನಾನೆ ಅದ್ವಿತೀಯ ;
ಒಂದೆ ರೀತಿ, ಒಂದೆ ನೀತಿ, ಒಂದೆ ಸನು, ನೆಲಮಟ್ಟ—
ಅರಿತಿರೇನು ನೀವು ನನ್ನ ಹೆಚ್ಚಾಳಿನ ಗುಟ್ಟು !

ನಾಗರಿಕತೆ

ನಮ್ಮ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕತೆ ಹಿರಿದು, ಬಲು ಹಿರಿದು :
ಒಡಕು ಮಡಕೆಗೆ ತುಂಬುತ್ತಿರುವ ಬಣ್ಣದ ನೀರು,
ನೀರು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸೊಗಸು ; ಅಲ್ಲಿ ಮಳೆಬಿಲ್ಲುಗಳ
ಜಲ್ಲಿ ; ಮಿಂಚಿನ ಬಳ್ಳಿ ಕತ್ತಲೊಡನುಯ್ಯಾಲೆ-
ಯಾಡುತ್ತಿದೆ ; ತಳದ ಹಾಲಾಹಲದ ಮೇಲಮೃತ
ಬುರುಗು : ಓ, ಇದೊ ನೋಡು ಮಡಕೆ ಬರಿದೋ ಬರಿದು.

ಕರಗಿ ಕಾರ್ಮುಗಿಲು ಧುಮುಕುತ್ತಲಿದೆ ತೊರೆ ಶಿಖರ-
ದೇರಿಂದ ಕೆಳನಾಡು ಬಾಯ್ತೆರೆದು ಸುಯ್ಯುವೆಡೆ,
ಬಂಡೆಬಂಡೆಯ ಜಾರುಗುಷ್ಟೆಯಲಿ ಕುಸ್ಪಳಿಸಿ
ದಡದಡಕೆ ನಗುನಲವು ಬೆಳೆಕಳೆಯ ಉಲ್ಲಾಸ
ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಬಂತಿದೋ ಬಯಲು, ಆ ಅದೆ ಕಡಲು !
ನಡುವೆ ಕುದಿ ಮರಳು ಬಾಯ್ತೆರೆದು ಬುಸುಗುಟ್ಟಿ ಬರೆ
ಇಳಿಯಿತಹ ಜೀವನಾಧರವೆ ರಸಾತಳಕೆ.

ಸಂಜೆ ತಂಗಾಳಿ ಬಂದಾಡುತ್ತಿರೆ ಮೈಯೆಲ್ಲ
ಮುಳ್ಳುಮುಳ್ಳಾಗಿ ಥಳಥಳಿಸ ತಂಗೊಳದ ಬಳಿ
ಕಲಕಲ ನಿನಾದರಸತಂದ್ರಿಯಲಿ ಮೈಮರೆತು
ಪಶ್ಚಿಮಾಂಬರದರುಣ ರಾಗರಥದಲಿ ಕುಳಿತು
ಗಂಧರ್ವಲೋಕ ಕಿನ್ನರಿಯ ನೂಪುರಪುರದ
ಬೀದಿಯಲಿ ಬೀದಿವರಿದಿರೆ ಕನಸು ಕಸದೊಳೂ
ರಸವ ಹಿಳಿದುಂಬೆನೆಂಬನು ನಮ್ಮ ತರುಣ ಕವಿ ;
ನಂಬುವೆವೋ ? ಅಗೊ ಹಸಿವೆ ದಾರ ಜಗ್ಗುತ್ತಲಿದೆ ;
ಇಳಿಯುತ್ತಿದೆ ಕಲ್ಪನೆಯ ಮುಗಿಲಿಂದ ನೆಲದ ಕಡೆ

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಗಾಳಿ ಪಟ. ಮನೆಗೆ ಬಂದೊರಗುವನು ಹುಳುಹಿಡಿದ
ಜಂತಿಯಡಿ ; ಕಮಟು ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ಸೊಳ್ಳೆಯುಲಿ !

ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ವೇದವೂ ಕಾಣದತಿಗೂಢ
ತತ್ತ್ವಗಳ ಹೊನ್ನ ಬಲೆ ಬೀಸುವನು ವಕ್ತಾರ ;
ವೇದಿಕೆಯನಿಳಿದು ರೂಪಾಯಿ ಆಣೆ ಕಾಸುಗಳ
ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆದುವನು ; ಒಳಗೆ ಹುಳುಹಿಡಿದಂಃ
ಮರದ ಹೊರತೊಗಟೆ ಹಸುರೋ ಹಸುರು, ನೋಟಕ್ಕೆ
ತಂಪು, ಬಲುಸೊಂಪು ; ನೆಗಡಿಯಾದವನೊಬ್ಬ
ಬಚ್ಚಲಿನ ಬಳಿ ಕೂಡ ಕೂತು ತೂಕಡಿಸುತ್ತ
ಕಂಪುಗಳ ಕನಸಿನೇಣಿಯನ್ನೇರಿ ಮೇಲೇರಿ
ನಕ್ಷತ್ರ ಕುಸುಮಗಳ ಬಳಿಯೆ ಮರಿದುಂಬಿಯೋ
ಅರಗಿಳಿಯೊ ಆಗಿ ಆಡಲುಬಹುದು ; ಮಳೆಬಿಲ್ಲೆ-
ನಲ್ಲಿ ತೂಗಾಡುತ್ತ ಗುಡುಗುಸಿಡಿಲಿನ ರಭಸ
ಸುಳ್ಳುಸುಳ್ಳೇ ಎಂದು ಮೈಮರೆತು ಇರಬಹುದು.

ಹುಲಿ ಚಿರತೆ ಪೊದೆಯಲ್ಲಿ ; ಚಗರೆಕಡವೆಗಳಾಟ
ಬಯಲಲ್ಲಿ ; ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಬಂದು ತೊರೆಯ ಬಳಿ
ಕೊಳೆವ ಮಾಂಸದ ರಾಶಿ. ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣ-
ದಂಥ ಹೊಂಬೆಳಕು ಕುಡಿ ಕುಣಿವ ಹಣತೆಗಳಗೋ
ಮುಂದಿನ ಚರಂಡಿ ಬಳಿ ಆಡುತ್ತಿವೆ ; ಬಿರುಗಾಳಿ
ಬೀಸಿ ಬರೆ ಬೆಳಕು ಆರಲು ಕಾಲ ಬೇಕೆಷ್ಟು ?
ಬಳಿಕ ಬರಿ ಹಣತೆಗಳು, ಬರಿ ಮಣ್ಣು ಭಣಿತಗಳು !—
ಆ ಬಳಿಕ ಅರಿಹೋದಂಥ ಬೆಳಕಿನ ಕನಸು
ಆಗಾಗ ; ಅದರ ಬಣ್ಣನೆ ಕ್ರಾಂತಿ ; ಅದರ
ಚಿಂತನೆ ಯೋಗ ; ಅದು ಇದೆ ಇಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿ
ಇದರಲ್ಲಿ ಎಂಬಾತ್ಮವಂಚನೆಯೆ ಭೋಗ.

నడేదు బండ వారి

భోగ్యరేయితిరే కడలు మరెతదను మరళల్లి
 కట్టి మనకేటిగళ, నాలుక్కు నిట్టిగు కూడ
 ఇట్టి కావల నన్న మనే ఇల్లి గేరియాజి
 అవరాజి నిన్న మనే ఎన్నువుదు ; ఆ ఆజి
 తన్నదాదరే మేలొ ఁనొ ఎంబళయాసే
 కుదిస నేర బిల్లు బాణవనొ గుండనొ
 బాంబనొ ఎచ్చు డుచ్చాడువుదు ; ఈ ఆటి
 నొటిక్కి సొగసువుదు ; నేత్తరిన యొళయల్లి
 కొచ్చి యొదరే తానే ఁను మనే మఠ క్కొటి ?
 కడలల్లి మోరేయివుదు, ఆ దిగంతద యులుసు
 యొలది బిరుగాళి బిజగళు మొళమొళియువువు ;
 ఈ ఇల్లి సురిద నేత్తర లిళి కడల క్కే
 ఒరసువుదు ; మత్తే మరళలి మనేగళిళువువు,
 బిళువువు ; నలవొలవు నగు సరస పఠహాస
 కణ్ణు ముచ్చాటియాడువువు ; మత్తే మోరేదేళువుదు
 డేన్మార్తిగొతణవసిక్కి నేక్కువ చసల.

దిటవయ్య, నిజ మాతు ; నమ్మ నాగరికతేయ
 అక్షరాభ్యాస టుల్లాసకర : బరేదు మోదల అకార
 అదనే అళిసువుదు మత్తదనే బరేవుదు డిగే
 నమ్మ గతి ప్రగతి ; ముందకొందడియిట్టి
 డందకొందడియిడువ మనద సమతొకవిదు.
 సుత్తుముత్తల ముళ్ళునేలది ఈ ఎళగరికే
 ఎత్తి తలీయను గాళిగొల్లివ మోదలే తుత్తు
 ఒత్తిత్తి బరువ కత్తిగే ; క్కొడుగల్లిరడు—
 డందనడరుత్తలిన్నొందనే క్కొరొవుదు ;

ನಡೆದು ಬಂದ ಪಾಠ

ನಡುವೆ ನೀಡಿದ ಮಹಾಕಂದರದ ದೆಯ್ಯುಮೈ
ನೋಡುವುದು ; ನೋಡಿ ಹಾಡುವುದು ; ಅದನೆಂತಾರೆ
ಕೂಡಿಸುವೆನೆಂಬಚಿಂತ್ಯದ ಚಿಂತೆ ಚಿತೆಯಲ್ಲಿ
ಉರಿದು ಹೋಗುವ ಗಂಧಹೀನ ಕೊರಡೀ ಬರಡು
ಬಾಳು. ಉಂಟೆ ಹೇಳಿರಿ ನಮ್ಮ ನಾಗರಿಕತೆಗು ಮಿಗಿಲು ?

ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಹಾಡು

ಇಂದು ಕೂಡ ಆಗದೆ,
ಕನ್ನಡವೊಂದಾಗದೆ ?
ಭೇದದ ಹುಳಿ ನೀಗದೇ,
ಕಾಯಿಮನ ಮಾಗದೇ,
ಒಮ್ಮತದೊಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಫಲ
ನಮ್ಮ ಬಾಳೆ ಬಾಗದೆ ?
ಆಗದೇ, ಹೋಗದೇ ?
ಕನ್ನಡವೊಂದಾಗದೆ ?

ಎಂಥ ಕನಸು ಕೋರಯ್ಸಿತು ಅಂದು ನಮ್ಮ ಮನದಲಿ,
ದಾಸ್ಯದ ದುರ್ದಿನದಲಿ :
ಕಾರ್ಮೋಡದ ಮೊಟ್ಟೆಯೊಡೆದದೆಂಥ ಮಿಂಚು ಚಿಗಿಯಿತು,
ಮನಮನಕೂ ನೆಗೆಯಿತು !
ಒಂದಾಗಲು, ಮುಂದಾಗಲು ತುಡಿದು, ತೋಳ ಚಾಚಿ, ನಕ್ಕು
ನುಡಿದು ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು ಕನ್ನಡನುಡಿ ಮಕ್ಕಳು ;
ಕಾವೇರಿ ಅತ್ತ ಕೃಷ್ಣೆಯೆಡೆಗೆ ಕೈಯ ಚಾಚಿ,
ಆ ಅರಬ್ಬಿಕಡಲ ರುದ್ರಗೀತ ತಬ್ಬಿ ಬಾಚಿ,
ನಿಂತ ನೆಲನೆ ಕೆರಳಿ ಅರಳಿ ಮಹಾಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ
ಸುಖಶಾಂತಿಯ ಮುನ್ನಡೆನುಡಿ ಗೋಪುರ ತಲೆತೂಗಿ—
ಅಹಾ, ಅಂಥ ಬಸಿರಿಮುಗಿಲೆ ಚೆದರಿ ಬೆಳ್ಳಗಾಗಿ
ಬಂಜೆ ನಾಡು ಕಾಯುತ್ತಿದೆ ಹೊಸಬೀಸಗೆ ತಾಗಿ.

ನಮ್ಮ ಕನಸುಸಸಿಯ ಬೇರ ಕಡಿನ ಹುಳುಗಳೆಲ್ಲಿ ?
ನಮ್ಮ ಜೀವರಸದ ಹೊನಲ ಕುಡಿನ ಕಟುಕರೆಲ್ಲಿ ?

ನಾಲಗೆಯಲಿ ಕನ್ನಡಜೀನುಗುವ ಗರಳಚಿತ್ತರ,
 ಕನ್ನಡದೆದಿಶೂಲವಾಗಿ ನಿಂತ ಮದೋನ್ಮತ್ತರ
 ಹುಡುಕು ಕೊಳ್ಳಿ ಹಿಡಿದು, ಸುಡು ಕಚ್ಚಿ ಬರುವ ಕಣಜವ,
 ಮನೆಯೊಳಗೇ ಮರಸುನಿಂತ ಚುಚ್ಚುಹಗೆಯ ಬೀಜವ.

ನಾಯಕಕಪಿಗಣದ ಕುಚೀಷ್ಟೆಗಳ ಮೂಕಗುದ್ದು
 ಸಸಿಸಿವಿನ್ನು, ನನ್ನೊಳಗಿದೆ ಎನ್ನು ಅದಕೆ ಮದ್ದು :
 ಸಮಭಾವದ ನೇಗಿಲ ಹಿಡಿದುತ್ತು ಹರಗಿ ಬನ್ನಿ,
 ಪಂಪರನ್ನ ರೆದೆಯ ಸುಧೆಯನೆತ್ತಿಮೊಗೆದು ತನ್ನಿ ;
 ಕನ್ನಡ ನವತರುಣಗಣದ ಕಂಠ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ—
 ಕನ್ನಡನವಧರ್ಮವಾಣಿ ಎದೆತಳಕ್ಕೆ ನಾಟಿ—
 ಮೊಳಗಲಿ ಹೊಸಗನ್ನಡತನ ನೀರಧೀರ ಧಾಟಿ :

ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಕನ್ನಡ,
 ಎಲ್ಲ ಜನದ ಕನ್ನಡ :
 ಈರ, ಬೋರ, ಭಟ್ಟ, ಶೆಟ್ಟಿ,
 ಕಾಲಿಗಾರ, ರೈತರ ;
 ಸುಸಂಸ್ಕೃತರ, ಅಸಂಸ್ಕೃತರ,
 ಮಾನ್ಯರ, ಸಾಮಾನ್ಯರ ;
 ಈ ನೆಲ ಈ ನುಡಿ ನುಡಿಸುವ
 ಎಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ಬಾಯಿಯೂ ;
 ಮಾಗಲೆಂದು ಕಾದಿರುವೀ
 ಎಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ಕಾಯಿಯೂ
 ಕನ್ನಡವೋ ಕನ್ನಡ.

ನಮ್ಮ ಉಸುರು, ನಮ್ಮ ಕಸುವು ಕನ್ನಡ ;
 ನಮ್ಮ ಹೆಸರು, ನಮ್ಮ ಕಸುಬು ಕನ್ನಡ—

ಸಜೆದು ಬಂಪೆ ಪಾಠಿ

ಕನ್ನಡವಿದು ಕನ್ನಡ,—

ಬನ್ನಿ ನಮ್ಮ ಸಂಗಡ ;

ಒಂದಾಗುವ ಎಂದೆದ್ದರೆ ತಡೆವ ಬಂಟರೆಲ್ಲಿ ?

ಕನ್ನಡಜನ ಕನಿದೆದ್ದರೆ ಸಿಲುವ ಗಂಡರೆಲ್ಲಿ ?

ಆಗುತಲಿದೆ, ಆಗಿದೆ—ಆಗೋ

ಕನ್ನಡವೊಂದು :

ಬನ್ನಿ ರಣ್ಣ ತಮ್ಮ ಎಂದು

ಎದೆಯೆ ಕೂಗುವಂದು ;

ಮಾತು ಸಾಕು, ಅರ್ಥವುಗುವ

ಮತಿಯ ಬಿಂದು ಬಿಂದು

ಬಿದ್ದರೊಂದು ಬಹರು ನೂರು

ಲಕ್ಷ ಹಿಂದು ಮುಂದು.

ನಾನಲ್ಲ ಬೇರೆ

ನಾನಲ್ಲ ಬೇರೆ, ನೀವಲ್ಲ ಬೇರೆ—
ಬೇರೊಂದೆ ; ಕೊಂಬೆ ಕೊಂಬೆ,
ನೂರೊಂದು ಟೊಂಗರೆಂಬೆ ;
ಗೆಲ್ಲು ಗೆಲ್ಲು ಎಲೆ ಎಲೆಯೂ ಚಂದ,
ಟೆಸಳು ಎಸಳು ಕುಡಿ ಮಿಡಿ ಬಿಸವಂದ ;
ಒಂದೇ ಶ್ರುತಿ, ನೂರೊಂದಿದೆ ಛಂದ :
ಇದು ವೃದು, ಅದು ಅಹ, ಕಠೋರಬಂಧ—
ಮನುಕುಲ ಅಗಾಧಮಾಕಂದ,
ನಾನೊಂದು ಹೂವು ಸ್ವಚ್ಛಂದ !
ಸಿಮ್ಮಿಂದ ನನ್ನ ಆನಂದ ;
ಸಿಮಗಾಗಿ ನನ್ನ ಈ ಗಂಧ.
ಬರುವಂಥ ಹಣ್ಣಿಗಾಗಿ
ನಾವೆಲ್ಲ ನೋಂತು ಬೀಗ,
ಕಾಯೋಣ ಬಿಸಿಲು ಬೇಗ,
ವಿಯೋಣ ಬೆಳ್ಳಿಮಳೆಗೆ—

—ನಾನಲ್ಲ ಬೇರೆ, ನೀವಲ್ಲ ಬೇರೆ !

ಹೊಸ ಗಾಳಿ

ಎತ್ತುತಿದೆ ನುನವ ನುತ್ತು ನುತ್ತು ಹೊಸ ಗಾಳಿ :
ಹಾಯಿ ಪಟಪಟಿಸುತಿದೆ ; ಕೂವೆನುರ ಬಿಲ್ಲಾಗಿ
ಬಾಗುತಿದೆ ; ನೀಲಸಾಗರದ ತುಂಗತರಂಗ
' ಅತ್ಯತಿಷ್ಠದ ಶಾಂಗುಲ ' ; ಜಲದ ಉದ್ವಿಗ್ನ
ಉಸಿರು ಬುಸುಗುಟ್ಟುತಿದೆ ; ಮೊಗಬಿಗದ ಕಾಮುಗಿಲು
ಹುಬ್ಬುಗಂಟೆಕ್ಕುತಿದೆ ; ಕಡಲ ಕಾಕಸಮೂಹ
ಸೊಕ್ಕೆ ಕಾಕಾ ಎಂದು ಪಟದ ಕಣ್ಣಿಯ ಕಣ್ಣ
ಕುಕ್ಕುತಿದೆ—ಹೂವು ಬಿತ್ತೋ ಬಿತ್ತು, ಆಗಸದ
ಮುತ್ತು, ಸವಿಮುತ್ತು—ಉದ್ದಂಡ ಬಂಡೆಯ ಚಂಡೆ
ಬಾರಿಸುತ್ತಿದೆ ಸುತ್ತುಮುತ್ತು, ಅಬ್ಬರತಾಳ
ಹಾಕಿ ಹೋಯೆಂದು ಭೋಯೆಂದು ಹೊಯ್ದಾಡುತಿದೆ
ಹೆದ್ದೆರೆಯ ಹೆಗಲಿನುದ್ವಿಗ್ನ ನುಕ್ಕಳು, ಅಹಾ,
ನೀರಕನ್ಯೆಯರು, ಜಲದೇವಕನ್ಯೆಯರು ; ಅಲ-
ಕಾಳಿಕಾಳಿಮೆ ಬೆರೆತ ನೊರೆಯ ಕುಕ್ಕುದಿಯಲ್ಲಿ
ಉಕ್ಕುತಿದೆ ತಳದ ತಳವೂರಿನಗೆ ; ಮೇಲೆ
ಮುಗಿಲ ಗುಮ್ಮನ ಮುಸುಕನಗೂ ನಸುವೇ ಸರಿಸಿ
ನೋಡುವರು ನಕ್ಷತ್ರಕನ್ಯೆಯರು ; ಕಡಲಾಚೆ
ಕೂಗಿ ಕರೆವರು ನೀಲಮಂಚಕ್ಕೆ : ಬಾ-ಅಣ್ಣ,
ಬಾ ತಮ್ಮ ! ಹರಿಯಿತೇ ಪಟ ? ಅಹಹ, ಕೂವೆನುರ
ಮುರಿಯಿತೇ ? ಕೈತಟ್ಟಿ ನಕ್ಕವೇ ದಿಕ್ಕಟ ?
ಅಂಜಲೇತಕೆ—ಸಾವು ಬದುಕಿಗಿಂತಲು ಬೀಳೆ ?

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಮೊನ್ನೆ ಹೇಗಿತ್ತು ಈ ಪಟೆ? ಮುದುರಿ ಜೋತಾಡಿ
ಗಾಳಿಯೊದದ ಬೆಲೂಸಿನ ಸುಕ್ಕುಸೋಬಾನೆ
ಮುಸುಗುಟ್ಟುತಿತ್ತು; ಹೆಣಬಟ್ಟೆ ಮುಪ್ಪುರಿಸುತ್ತಿ
ನಾರಿತ್ತು; ಬೈಲ ಬೆಚ್ಚಿನ ತಲೆಯ ರೂಮಾಲು
ಕಾಗೆ ಹಿಕ್ಕೆಯ ಕುಕ್ಕೆಯಾಗಿ ಬಿಕ್ಕುತಲಿತ್ತು.
ಇಂದಹೋ ಹೊಸಗಾಳಿ ಬಿತ್ತುತಿದೆ ತಿದಿತುದಿಯ;
ಉರಿದು ಹೆಣ್ಣಾಗಿಹುದು ಕೆಂಡ; ಉಬ್ಬಿದೆ ಹಾಯಿ.
ಅಬ್ಬಬ್ಬ ಎಂದು ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾಗಿ ಆಕಾಶ
ನೆಲವು ಕಡಲೂ ದಿಗ್ಧಿಗಂತ ಕಂಭಿಸಿ ನಿಂತು
ಕ್ರೋಶಕ್ರೋಶಗಲಾಚೆ ಮೂಕ ಕೋಕಿಲ ಕಂಠ
ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತಲಿದೆ. ಬಾ, ಬಾರೊ ಈ ಎಡೆಗೆ;
ಕೆಸರು ಗುಮ್ಮಿಯ ಕೊಳಚೆಬಾಳು ಬೇಡೋ ಬೇಡ.
ಮಲಗಿದರು ಸರಿಯೆ ಶರನಿಧಿಯ ತಳತಲ್ಪದಲಿ
ನಡೆದು ಬಿಡು ಸತತಸಂಚಾರಸಂಕಲ್ಪದಲಿ.

ಮದಗಜ

“ ಜೀವ, ಮಗೂ, ಮದವಾರಣಮನ ; ಕ್ಷಣ
ವಿನೋದವಲ್ಲೀ ಜೀವನ :
ಮಾರಿಮನಣಿ ಶಿನ ನಿರ್ಮಾಕಾರಭರ
ವನಸಂಚಾರ ಚಿರಂತನ.

“ ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ತಿವಿವಂಕುಶ ಕಶೆ,
ಚಿರಾನುಭವಿ ಮಾವಟಗ.
ಬೆಟ್ಟತಪ್ಪಲಿಗೆ ದರೀಕುಹರಕೆ
ಹೋಗುವಾಸೆ ಮೋಘ !

“ ನಿಲ್ಲು ಇಲ್ಲೆ ಈ ಹಿಂಡಿನಲ್ಲೆ ; ಅದು
ಎಂತೂ ಅಂತೆ ಸಾಗು ;
ಹೂಸ ಸಂಘ ತೊಟ್ಟೆ ನೀ ಕೆಟ್ಟೆ ; ಲೋಕ ತಾ
ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಸಾಗು.”

“ ಕಾಣನಿಲ್ಲಿ ಮಾವಟಗ, ಅಂಕುಶ
ಎಲ್ಲಿದೆ ? ನಾ ನಿಶ್ಯಂಕ :
ಸೊಂಡಿಲೆತ್ತಿ ಕಾಲಿಟ್ಟರೆ ಪುಡಿ ಪುಡಿ
ನಿರಾಯಾಸ ಆತಂಕ.

“ ಹೆಜ್ಜೆ ಮೂಡದುದು ಇದೆ ಕನಸಿನ ಮಧು
ಸುರಿವ ವೀರಪಂಥ ;
ಇದೇ ಗಳಿಗೆ ನಾ ನಡೆದಿನಲ್ಲಿಗೇ,
ಒದರಬೇಡ ವ್ಯರ್ಥ.

ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

“ ಬಾಳೆತೋಟ ತೋಳಾಡಿಸಿ ತೂಗಿದೆ,
ಕಬ್ಬಿನ ಹೊಲ ತುಟಿ ಮಾಗಿದೆ ;
ಅಬ್ಬಿಯ ಬಳಿ ವೈಯುಬ್ಬಿದೆ ಗುಬ್ಬಿ,
ಪಾರಿವಾಳ ಗರಿ ಬಿಚ್ಚಿದೆ.

“ ವನವನದಲ್ಲೂ ಏನೂ ವಿಶೇಷ,
ಮರಮರಕ್ಕೂ ಅವೇಶ,
ಪರಿಸ್ ಸೇರುತ್ತಿದೆ ಕೊಳಕೊಳದೆಡೆ ; ನಾ
ಹೋಗಬೇಕು ಈ ನಿಮಿಷ.”

ಇಂದು ನಮ್ಮ ನಾಡು — ೧

ಇಂದು ನಮ್ಮ ನಾಡು ಜಾತ್ರೆ ಗಜಬಿಜಿ ಕಳೆದು
ಪಡಖಾನೆಯಲಿ ಪಟ್ಟ ಜನದ ಪಾಡು :
ಬುಂಡೆ ತುಂಬಿದೆ ಹೆಂಡ ; ಕೆಸರು ತುಂಬಿದೆ ಹೊಂಡ ;
ಕಂದಿ ಕರಕಿದೆ ಉರಿದ ಕೆಂಪು ಕೆಂಡ.

ತೇರ ಹಿಡಿದೆಳದ ಕೈ, ಬಾಗಿ ಪೊಡಮಟ್ಟ ಮೈ,
ಭಕ್ತಿ ತುಳುಕಾಡಿದ್ದ ಅಂತರಂಗ
ಈಗ ನರಕಕ್ಕೆ ಕೈಮರ, ಕರಡಿಗುಹ, ಘೋರ
ರಾಕ್ಷಸತೆ ಭೋರಿಡುವ ನಾಟ್ಯರಂಗ.

ಬೀದಿಬೀದಿಯ ಸುತ್ತಿ ಬಂದು ಹೂವಿನ ತೇರು
ಹೇಮಂತದಶ್ಯತ್ಪದಂತೆ ನಿಂತು
ಗುಡಿಯ ಮುಂಗಡೆ ರೂನ್ಯ ಮನಕೆ ಹೃದಯಕೆ ನೆಟ್ಟ
ಕಂಕಾಲದ ಪತಾಕೆ ಸುಯ್ಯುತ್ತಿಹುದು.

ಉತ್ಸವದ ಮೂರ್ತಿ ರಥವಿಳಿದು ದೇವಾಲಯದ
ಮೂಲೆ ಕತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಮುಗುತ್ತಿಹುದು ;
ಬಾವಲಿಯ ಹಿಕ್ಕೆಗಾಗಿದೆ ಕುಕ್ಕೆ, ಇನ್ನೆಂದು
ಜಾತ್ರೆ ? ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಸೂಸುತ್ತಿಹುದು.

ಮೂಲವಿಗ್ರಹ ಮಾತ್ರ ಅಚಲ ; ಕಲ್ಲಿನ ಘೋರ
ನೈರಾಶ್ಯವನು ಹಲ್ಲಿ ಲೊಚಗುಟ್ಟಿತು.
ಬಾವಲಿಯ ಕೀಚು ನಿರ್ಮಾಲ್ಯದುರ್ಗಂಧಕ್ಕೆ
ನಾಲಗೆಯನಿತ್ತು ಪಡಿನುಡಿಗೊಟ್ಟಿತು.

ಸಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ

ಜಾತ್ರೆ ಬರುವುದು ; ಜಾತ್ರೆ ಕಳೆವುದಕಟಾ ! ತೇರು
ಅರಳುವುದು ಮತ್ತೆ ಬೋಳಾಗುತ್ತಿಹುದು ;
ನರರ ಕಂಠದಿ ಬಾನಘಂಟೆ ಬಾರಿಸುತೊಮ್ಮೆ,
ಬಳಿಕ ಮಾರಿಯ ಡೋಲು ಬೊಬ್ಬಿರಿವುದು.

ಮೂಲವಿಗ್ರಹವೆ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಹೊರ-
ವಂಟು ರಥದಲಿ ಸದಾ ಸೊಗಸುವನಕ,
ದಿನದಿನವು ಜಾತ್ರೆಯುತ್ತಾಹ ಮೊರೆಯುವ ತನಕ
ತೊಲಗುವುದೆ ಹೇಳು ಆ ಮೃತ್ಯುಪಥಕ ?

ಇಂದು ನಮ್ಮ ನಾಡು — ೨

ಕತ್ತಲಿನ ನರದಲ್ಲಿ ತತ್ತರಿಸಿ ತೊಳಲುತ್ತಿದೆ

ಬಳ್ಳುಗಳ ವಿಕರಾಳ ಕೂಗು :

ತಣ್ಣನೆಯ ಗಾಳಿಕುನ್ನಿಯ ಮೂಗುತುದಿ ತಾಗ

ಬಿಗಿಯುತ್ತಿದೆ, ಸೆಡೆಯುತ್ತಿದೆ ತೊಗಲು.

ಬಾಸಿಗಂಟಿದೆ ತೊನ್ನು ಮೋಡ ; ಚಿಕ್ಕೆಯ ಬೊಕ್ಕ
ರಸಿಗಿಬೆಳಕನು ಕಿವುಚಿ ಕಮರುತ್ತಿದೆ.

ನೆಲಚಿತೆಯ ಹಸಿ ಸೌದೆಸೌಧದಲಿ ಹತನರತೆ

ಬೆಂಕಿಸೊಂಕಿಗೆ ಕಾದು ಕೊಳೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಮನ ಸತ್ತು ಕೊಳೆವ ಮನಕೇರಿಗೋರಿಗಳಲ್ಲಿ

ಮುಗ್ಗುವಿಗ್ಗಾಲೊಡಲ ಚೂರುಪಾರು

ಕದವ, ಕಿಂಡಿಯ, ಸೂರ ತೂರಿ ಕುಪ್ಪಳಿಸುತ್ತಿವೆ

ಬರಿಹೊಟ್ಟೆ ಚಪ್ಪಟೆಬೆಲೂನು ಸಾಲು.

ಸೇರುತ್ತಿದೆ ಊರಾಚಿ ಮಸಣಮಾಳಕ್ಕೆ ಹೊಸ

ಹೊಸ ಪರಿಸೆ, ಸೋಜಿಗದ ವೇಷವರಸೆ :

ರುಂಡಮುಂಡಗಳೆಲುಬುಗೂಡು, ಹುಲಿ ನರಿ ತೋಳ

ಭೂತಭೇತಾಳ ಭೈರೂಸನರತೆ.

ಸರಕು ಹೊಸಹೊಸತು ಮಾರುತ್ತಲಿದೆ ; ಕೂಸುಗಳ

ಕುಕಾಲ, ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡೆಗಳ ಗಾಜು ;

ಕರುಳ ಮಾಲೆಯು, ತೊಗಲ ಚೀಲ, ಅಟ್ಟಿಯ ಬುಟ್ಟಿ,

ಹೃತ್ತಿಂಡ ಚಿಂಡು, ಬೆನ್ನೆಲುಬುದಾಂಡು.

ಸಡೆದು ಬಂದ ವಾರಿ

ತಟ್ಟುತ್ತಿದೆ ಮಸಣದಸಹಾಸ ಕೇರಿಗೆ, ಮನೆಗೆ :
ವಿಜನ ಪಥಪಥ ವಿಕೃತ ಕೇಕೆ, ಕುಣಿತ.
ಕಿರಿದೆಲ್ಲ ಹಲ್ಲ ತಲೆಬುರುಡೆ ಹಾಕಲು ಲಾಗ
ಅಟ್ಟೆ ಅಡಿಯಿಟ್ಟು ನಡಸಿದೆ ಕವಾತ.

ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ರಾತ್ರಿಡಾಕಿನಿಯ ಮೆರವಣಿಗೆ, ಝಣ-
ಝಣಿಸಿ ರೂಪಾಯಿಮಳೆ ಬೀಳುತ್ತಿದೆ.
ಲಕ್ಷೋಪಲಕ್ಷ ಕೆಸೆ ಕಿಸಿದು ನಿಂತರು ಬಾಯಿ
ಗುಂಡೋದರಗೆ ಮಾತ್ರ ದಕ್ಕುತ್ತಿದೆ.

ಇಂದು ನಮ್ಮ ನಾಡು — ೩

ಬೇರು ಸತ್ತೀ ಮರವನೆತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿಸು ಮಗೂ,
ಕೊಂಬೆರೆಂಬೆಗಳೆರಲಿ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ;
ಒಣಗಿದೆಲೆಗಳ ತಂದು ಕಾಫಿ ಕಾಯಿಸು, ಕುಡಿ
ತುಂಬಿ ಬರುತ್ತಿರೆ ಕಂಠಕಳಲ ಬೇಗೆ.

ತಳಕೆ ಕಟ್ಟಿಯ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕು ನೀರ, ವಿಷಾದ
ತರುಬಿದರೆ ಕುದಿಯಿಸರು ಕಣ್ಣನೀರು
ಸುರಿದು ಬೀಳಲಿ ಇಲ್ಲಿ, ಒಳಗೆ ಬೇಯಲಿ ಅಲ್ಲಿ
ಸೈತಾನನಡುಗೆಗೆ ಚಿರೋಟಿ ಖೀರು.

ಬಲ್ಬುಗಳ ತಂದು ಜೋಡಿಸು, ಬೆಳಕಿನುಯ್ಯಾಲೆ
ಮಳೆಬಿಲ್ಲ ತೂಗಿಬಿಡು ಕೊಂಬೆ ಕೊಂಬೆ ;
ಹಚ್ಚು ಕಾಗದದ ಹೂಕುಚ್ಚುಗಳ, ಅತ್ತರನು
ಹಚ್ಚು ಗುಂಜಾರವದ ಹಾಡುಹಾಲಗೆ.

ನೆರಳಿಲ್ಲ, ಕೊಂಬೆ ಬರಿವೊಳ್ಳು ಎನ್ನಲು ಸಲ್ಲ,
ನೆರಳು ಬೇಕೇ ಹೊನ್ನ ಹೊದಿಕೆಗಿಂತ ?
ಇದು ಸನಾತನವೃಕ್ಷವಣ್ಣ ; ನೇಣಿಗೆ ಬೇಕೆ
ಬೇರೆ ಆಧಾರ ಈ ಕೊಂಬೆಗಿಂತ ?

ಸಡುವಲದ ಗಾಳಿ ಆಡಿದರೆ ತೂಗುವುದಟ್ಟಿ—
ಎಂಥ ಮಾದರ್ಶಿ, ಎಂಥ ನಕಲು ಕುಣಿತ !
ನೆಲದ ಕೊಳೆನೀರನೊಲ್ಲದು ನಮ್ಮ ದಿವ್ಯತರು,
ಕುಡಿದು ಬೆಳೆವುದು ಸ್ವಸ್ಥ ಲೋಕದವ್ಯತ !

ಬಾರವೇ ಇಲ್ಲಿಗೊಂದೂ ಹಕ್ಕಿ?—ಗಿಳಿ ಪುರುಕೆ
ಕೋಗಿಲೆಯು ಗುಬ್ಬಿಟ್ಟಿ ಕಾಗೆ ಗೂಗೆ?
ಇರುವ ಕೋಗಿಲೆಯ ಬಡಿ, ಕೊಲ್ಲು; ಸತ್ತರೆ ಹುಲ್ಲು
ತುರುಕಿ ಇಡು ಸಾಲಾಗಿ ಕೊಂಬೆಮೇಲೆ!

ಹುಳುಕು ತೊಗಟೆಗೆ ಹೊದಿಸು ಅಸರಂಜಿ ತಗಡ; ವೈ
ಮೇಲೆ ಕೆತ್ತಿಸು ಇದರ ಪೂರ್ವ ಕಥೆಯು :
“ ಇಲ್ಲಿ ನೆರಳಿತ್ತು, ಹಸುರೆಲೆತಳೆರು ಹೂ ಹಣ್ಣು.
ಕೋಗಿಲೆಯ ಸರಸಿತ್ತು, ಗಿಳಿಯ ನಿಲಯ !

“ ಇಲ್ಲಿ ಮಿಡಿದಿತ್ತು ಕೋದಂಡ, ಮೊಳಗಿತ್ತಿಲ್ಲ
ಪಾಂಚಜನ್ಯವು, ಚಕ್ರ ತಿರುಗುತಿತ್ತು :
ದಂಡವೋ, ಕಮಂಡಲುವೋ, ದರ್ಭಾಸನವೋ. ಪರ್ಣ-
ಶಾಲೆಯೋ ಈ ಇಲ್ಲಿ ಸೋಗಸುತಿತ್ತು.”

‘ ಇತ್ತು ’ಗಳ ಫುಜನ ಹಿಡಿದಿತ್ತಿ ನಿಲ್ಲೋ ಮಗೂ,
‘ ಇದೆ ’ಯ ಹೃದಯದ್ರಾವ ಜೀಡ ಸಿನಗೆ.
ಮರವುಂಟು, ಮರಕೆ ಬಂಗಾರವುಂಟಲ್ಲದೆಯು
ಕಟ್ಟೆಯುಂಟಲ್ಲ ! ನೀರಿಕ್ಕು ಅವಕೆ!

ಮೊದಲ ಚರಣಗಳು

| | | | |
|---|------|------|------|
| ಅಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲಾಗಲಿ | | | ೩ |
| ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಬರೆದು ಚೆಲ್ಲಿದ ಜೊರು | | | ೨೨ |
| ಅನರಿವರವೇನು ಬರೆದಾರು, ಬಿಡು; ಕೊರೆದಾರು | | | ೨೪ |
| ಅಳುಕುವೆನು ನಾನು ನನ್ನೊಳ ಬಾಳಿಸೆಳವಸಿಗೆ | | | ೧೮ |
| ಆಗು ನೀನು ಇಬ್ಬನಿ ನೆಲಸುವ ಹೂ | | | ೨೨ |
| ಇದು ಪದ್ಯವೋ ಗದ್ಯವೋ ತಿಳಿಯೆ; ಲೆಕ್ಕಿಸೆನು | | | ೫೨ |
| ಇನ್ನು ಇನ್ನೂ ನೀನು ಪುಟ್ಟ ಮಗುವೆಳತರಳೆ | | | ೪೪ |
| ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ — ಏನೊಂದನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಇವನು | | | ೬೬ |
| ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನಿನ್ನ ನಡುವೆ ಎಂಥ ಕಡಲು ಸಿಂತಿದೆ | | | ೫೭ |
| ಇಹದು ಹೆಗ್ಗಡಲ ತಳಕೂ ಮುಳುಗಿ ಬಂದವರು | | | ೩೯ |
| ಇಂದು ಕೆಂದಾನರೆಯ ದಳವಳಿಸಿ ಪಾರಿಯಲಿ | | | ೨೧ |
| ಇಂದು ಕೂಡ ಆಗವೆ | | | ೯೨ |
| ಇಂದು ನಮ್ಮಿ ನಾಡು ಜಾತ್ರೆ ಗಣಿಬಿಜಿ ಕಳೆದು | | | ೧೦೦ |
| ಎತ್ತು ತಿದೆ ಮನನ ಮತ್ತೂ ಮತ್ತೂ ಹೊಸಗಾಳಿ | | | ೯೬ |
| ಎಲ್ಲ ಮುಗಿಯಿತು ಇನ್ನು; ಮನವೇರು ಬಗೆಯೇರು | | | ೨೦ |
| ಎಂಥ ಕಣ್ಣು, ಎಂಥ ಕಣ್ಣು | | | ೪೩ |
| ಏತಕೇತಕೆ ಏತಕೆ? ಇದು | | | ೫೮ |
| ಒಡಬುಟ್ಟಿದವಳು ನೀನನ್ನಿನಾವರು ನನ್ನ | | | ೪೭ |
| ಒಡೆದು ಬಿದ್ದ ಕೊಳಲು ನಾನು | | | - ೩೬ |
| ಒರೆಯೊಳೊರಗಿದೆ ಗೂಢ ಎರಡು ಬಾಯಿಯು ಬುಡ್ಡ | | | ೧೯ |
| ಒಂದೆ ಮಾತಿಗೆ ನಂದಿಹೋಯಿತೆ | | | ೫೯ |
| ಓ, ಇವಳೇ ನನ್ನವಳೇ ಹೆಣ್ಣು! | | | ೩೩ |
| ಓ ತಾಯೆ, ಭೂಮಿ ತಾಯೆ | | | ೨೩ |
| ಓ ಬನ್ನಿ ಜನವೆ, ಕನ್ನಡ ಹೊಲವ ತೆನೆತೆನೆಯೆ | | | ೬೨ |
| ಕಣ್ಣುಳಾಡಿದ ನಿನ್ನ ತನು ರೂಪುವಡೆದೀಗ | | | ೪೨ |
| ಕತ್ತಲಿನ ನರವಲ್ಲಿ ತತ್ತರಿಸಿ ತೊಳಲುತಿದೆ | | | ೧೦೨ |
| ಗಾಂಧಿ, ಗಾಂಧಿ, ಗಾಂಧಿ! | | | ೭ |
| ತುಂಬುದಿಂಗಳೆದೆ ಹಿಳಿಯಿತು ಹಾಲನೆ | | | ೨೮ |

ನೊಂದಲ ಚರಣಗಳು

| | | | |
|---|------|------|-----|
| ನಗು ನನ್ನ ನಲ್ಲೆ ! | | | ೨೯ |
| ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ ಕಡೆಗೆ | | | ೧ |
| ನನ್ನ ನೋಡದ ಮೂರ್ತಿ ಉರಿದು ಹೋಗುತ್ತಿರಲು | | | ೩೪ |
| ನನ್ನ ನನ್ನ ಲೋಕವೊಂದು ಬೇರೆಯೊಂದು ಇದ್ದರೆ | | | ೪೯ |
| ನಮ್ಮ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕತೆ ಹಿರಿದು, ಬಲು ಹಿರಿದು : | .. | | ೮೮ |
| ನಾನಲ್ಲ ಬೇರೆ, ನೀವಲ್ಲ ಬೇರೆ— | | | ೯೫ |
| ನಿಜವ ನುಡಿ, ನುಡಿ ದಿಟವ, ಮರೆಸದಿರು ಒಂದನೂ | | | ೪೫ |
| ನಿಲ್ಲದು, ನಿಲ್ಲದು ಕನಸೇನೊ ನಿಲ್ಲದು | | | ೧೬ |
| ನೀರೊ ನೆಳತೋ ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿದೆ ? | | | ೭೯ |
| ಬಾಳ ಹಗೆ ಹಗೆತನವು ; ಅದರ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಅಸ್ತಿ | | | ೮೪ |
| ಬೆಳೆಯಲು ಶುಭ ಬೇಕಯ್ಯ ಯುಗಯುಗ | | | ೫ |
| ಬೇಡ, ಮಗೂ, ಮದವಾರಣಮನ ; ಕ್ಷಣ | | | ೯೮ |
| ಬೇರು ಸತ್ತೀ ಮರವನೆತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿಸು ಮಗೂ | | | ೧೦೪ |
| ಮಾನವ ದೃವಯವು ಕಲ್ಲೋ ಕಲ್ಲು | | | ೪೮ |
| ಮುಗುಡೆಯಿವಳು ನನ್ನವಳು | | | ೩೧ |
| ರಾಜ್ಯ ಬಂದರೇನು, ರಾಜ್ಯ ಹೋದರೇನು ? ಎಲ್ಲ ಒಂದೆ | ... | ... | ೭೦ |
| ರಾಮನ ಬಳಿ ಇದ್ದೆ ನಾನು : ಕಂಡೆ ಕೋದಂಡದೋರ್ವಂಡ ಬಲು | | | ೮೫ |
| ಪನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳ ದಟ್ಟ ತೆರೆಯಾಚೆಕಡೆ | | | ೩೮ |
| ಹೊನ್ನ ಪಂಜರ : ಅಲ್ಲಿ ಒಳ ಹೊರಗು ಕಿಂಕಾಪು | | | ೪೦ |

ಶುದ್ಧಿ ಪತ್ರ

| ಪುಟ | ಸಾಲು | ತಪ್ಪು | ಒಪ್ಪು |
|-----|------|---------------|---------------|
| ೨೨ | ೫ | ಬೆಳವುಮೊಂದೆ | ಬೆಳೆವುಮೊಂದೆ |
| ೨೮ | ೨೪ | , | |
| ೩೧ | ೨೦ | ಕಣ್ಣೆ | ಕಣ್ಣೆ |
| ೪೪ | ೧೬ | ಗಂಗಾತರಂಗಮಾಯು | ಗಂಗಾತರಂಗಮಯು |
| ೪೮ | ೯ | ನಲವೂ | ನಲವೂ |
| ೫೨ | ೪ | ಕುದಕುದಿದು | ಕುದಿ ಕುದಿದು |
| ” | ೬ | ಬೀವನಾಂಭೋಸಧಿಯು | ಬೀವನಾಂಭೋಸಧಿಯು |
| ” | ೨೨ | ಬಹುದಂತೆನ್ನ | ಬಹುವಂತೆನ್ನ |
| ೫೮ | ೫ | ಯುಡಿಗೂಡುತಿದೆ. | ಯುಡಿಗೂಡುತಿದೆ. |
| ೬೪ | ೬ | ಕಗ್ಗಲು | ಕಗ್ಗಲ್ಲು |
| ” | ೨೦ | ಅಂಬೋಧಗಳ | ಅಂಭೋಧಗಳ |
| ೮೦ | ೧೫ | ಲಯವೂ | ಲಯವೂ |
| ” | ೧೬ | ಕುಣೆವುವೋ | ಕುಣೆವುವೋ |
| ೧೦೨ | ೪ | ಬಿಗಿಯತಿದೆ | ಬಿಗಿಯುತಿದೆ. |

